

ULUSLARARASI
İNSANCIL
HUKUKA SAYGI

Uluslararası
Kızılhaç
Komitesi

Parlamentolararası
Birlik

Türkiye
Büyük Millet
Meclisi

ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUKA SAYGI

"Uluslararası insancıl hukuk silahlı çatışmanın ortasında bir insanlık ortamı yaratarak uzlaşmaya giden yolu açık tutar ve yalnızca savaşanlar arasında barışın yeniden sağlanmasına değil aynı zamanda halklar arasında ahengin yeniden kurulmasına katkı sağlar."

Parlamentolararası Birlik, 90. Konferansı,
Eylül 1993

Bu el kitabı, tümü Parlamentolararası Birliğin Uluslararası İnsancıl Hukuka Saygıyı Geliştirme Komitesi üyesi olan ve aşağıda adı verilen parlamenterlerin girişimi ve katkısıyla hazırlanmıştır: Sayın Tomas Nonô (Brezilya), Sayın Jonathan Hunt (Yeni Zelanda), Sayın Beth Mugo (Kenya), ve Sayın François Borel (İsviçre).

Yazı ve Editörler Kurulu:

Parlamentolararası Birlik: Sayın Christine Pintat ve Sayın Kareen Jabre

Uluslararası Kızılhaç Komitesi: Sayın Frederic Megret ve Sayın Laurent Masmajan

Uluslararası Kızılhaç Komitesi hukuk danışmanı: Sayın Isabelle Daoust ve Sayın Maria Teresa Dutli

İngilizce'ye eviren : Susan Mutti

Türkçe'ye eviren : Füsun Altınbaş

ÖNSÖZ

Savaşlar, silahlı çatışmalar, terorizm, baskı ve şiddet olmasaydı, kuşkusuz insan haklarından, insancıl hukuktan, dolayısıyla korunmaya muhtaç sivil halk, mülteci veya yerlerinden edilmiş kişilerden söz etmeye gerek kalmazdı. Ne yazık ki, küreselleşmenin, yeni uluslararası sistem olarak kendisini kabul ettirdiği 21inci yüzyılda bile, dünyanın birçok bölgesinde onlarca sıcak çatışma bölgesi var. Bu nedenle, insancıl hukuk açısından sivil halkın korunması, çatışan tarafların belli kurallara uymalarının sağlanması eskiden olduğu gibi, günümüzde de uluslararası kamuoyunun gündeminde önemli bir yer tutmaya devam ediyor.

Savaşlarda sivil halka zulüm yapılmaması, karşı taraftan bile olsa muhtaç durumdakilere yardım eli uzatılması Türklerin gelenekleri arasındadır. Öte yandan, askerlerin savaş sırasında belli kurallara uymaları konusu savaşlar kadar eski olmakla birlikte bunların kurumsallaşması ancak 19. yüzyıl sonunda gerçekleşmiştir. Uluslararası insancıl hukukun temel belgeleri 1949 Cenevre Sözleşmeleridir ve Türkiye bu 4 sözleşmeye taraftır. Son yıllarda insancıl hukuk alanında atılan diğer adımlar da ülkemiz tarafından yakından izlenmektedir. Konunun çok yönlü siyasi, askeri ve hukuki boyutları olması bu konudaki çalışmaların titizlikle yürütülmesini gerekli kılmaktadır.

Parlamentolararası Birlik ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin işbirliğiyle yayınlanmış olan Uluslararası İnsancıl Hukuka Saygı başlıklı bu elkitabının amacı, yasama organlarının temsilcilerini insancıl hukukun temel ilkeleri ve bu konudaki gelişmeler konusunda bilgi sahibi kılmaktır. TBMM PAB grubu tarafından basımı desteklenen bu kitapçığın konuya ilgi duyan herkes için faydalı bilgiler içerdiğine inanıyorum. Bu kitapçığın Türkçeye çevrilmesinde ve basılmasında emeği geçen herkesi kutluyorum.

Cavit Kavak
Parlamentolararası Birlik
Türk Grubu Başkanı
Haziran 2002

Silahlı çatışmalar kaçınılmaz bir biçimde kötü eğilim taşıyan davranışlara meydan verir ve bunların sonuçlarından zarar görenler sadece çarpışmalara doğrudan katılan kuvvetler değildir. Muharebenin ortasında giderek artan bir oranda hem mağdur hem de tehlike altındaki varlık olarak bunun "bedelini ödeyen" ise sivil halktır.

Evet, durumun böyle olması gerekmez. Tam olarak 50 yıl önce Cenevre Sözleşmelerinin kabulü ve onaya açılması hem askerlere hem de silahlı çatışmanın mağdurlarına sağlanan korumaya yönelik kesin bir girişim olmuştur. O zamandan beri savaş alanındaki deneyimler, uluslararası insancıl hukukun kurallarına uyulmasının silahlı çatışma sırasında sayısız insanın karşı karşıya kaldığı acıların büyük bölümünü önlemeye yardımcı olduğunu göstermiştir.

Bu, toplumu bir bütün olarak korumaya yönelik güçlü bir yasal çerçevede uluslararası insancıl hukukun ana ilkelerinin tam olarak öğrenilmesinin, çarpışmalara katılan veya bunlardan etkilenen kişiler için bir güvence oluşturduğunun bir kanıtıdır.

Devlet Kurumları bu bilincin sağlanmasında ve bu tür bir yasal çerçeve oluşturulmasında başlıca sorumluluğa sahiptirler. Bu bağlamda Yürütmenin oynadığı rol çoğunlukla ön plana gelir fakat mahkemelerin ve Parla-mentonun rolü bunun yanında azımsanmayacak kadar büyüktür.

Parlamenteler ilk aşamada uluslararası insancıl hukukun belgelerine katılma sürecinde ve uluslararası normlara uygun yasaların kabul edilmesiyle ve bunları gerekli uygulama yönetmelikleriyle tamamlayarak etkin bir uygulama sağlama konusunda önemli bir rol oynarlar.

Parlamenteler kendi üzerlerine düşen görevle sadece Yürütme organının insancıl hukuku uygulamasını izlemekle kalmayıp, aynı zamanda uluslararası insancıl hukuk kurallarının halka aktarılması ve yetkili kurumların, silahlı kuvvetlerin ve güvenlik güçlerinin bu konuda yeterli eğitimi almasının sağlanması için ehil ve yetki sahibidirler. Aynı zamanda, silahlı çatışma-

da bağlı kalınması ve barış döneminde de korunması ve herkes tarafından bilinmesi gereken insancıl hukuk kurallarını ve bunların sağladığı güvence-lerle ilgili bilinci geliştirmede önemli bir konumdadırlar.

Bu el kitabı dünya Parlatmenterler organizasyonu Parlatmentolararası Birlik ile Uluslararası İnsancıl Hukukun koruyucusu ve geliştiricisi Uluslararası Kızılhaç Komitesi arasındaki işbirliğinin bir sonucudur. Amacı, sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirebilmeleri için Parlatmentoların ve üyelerinin insancıl hukukun genel ilkeleri konusunda bilgi sahibi olmalarına ve nasıl uygulandığını öğrenmelerine yardımcı olmaktır. Uluslararası insancıl hukuka sayęı göstermek ve sayęı gösterilmesini sağlamak, hem bilgi hem de belirli bir yöntem bilgisi (know-how) temelinde kapsamlı bir siyasal girişim gerektirir.

El kitabının bu nedenle iki yönlü bir amacı vardır: Siyasal liderler olarak parlatmenterlerin insancıl hukukun önemini anlamaları, ona sayęıda kendilerini sorumlu hissetmeleri ve özellikle Parlatmentoların ve üyelerinin uluslararası insancıl hukuka sayęıyı benimsemeleri amacıyla Parlatmenterleri bilgilendirmek ve harekete geçirmek.

Son elli yıl boyunca geliştirilen ve eklerle tamamlanan şekliyle insancıl hukukun kurallarına sayęıyı sağlamak çok önemli bir konudur. Barışın ve halkın refahının sağlanması Devletlerin ve halkın temsilcilerinin başlıca iki sorumluluğudur.□

Cornelio Sommaruga
Uluslararası Kızılhaç Komitesi
Başkanı

Anders B. Johnsson
Parlatmentolararası Birlik
Genel Sekreteri

Bu el kitabının içeriği nedir?

- Uluslararası insancıl hukukla ilgili yedi sorudan oluşan bir sunum ve parlamenterlerin bu hukuka saygıyı sağlamak için neler yapabilecekleri konusunda genel bir değerlendirme. Uluslararası insancıl hukuku uygulamak için parlamenterlerin önce bu hukuku ve bu hukuka uyulmasının önemini anlamaları gerekir.
- Uluslararası insancıl hukuka saygı göstermek ve saygıyı sağlamak için alınması gereken yedi önlem. Bu önlemlerden her biri aynı tarzda ele alınmıştır:
 - Niçin?** Girişimde bulunmadan önce parlamenterlerin hareketlerinin yararlı olup olmadığını anlamaları gerekir. Bu nedenle her önlemin anlamı ve önemi açıklanmıştır.
 - Nasıl?** Girişimde bulunmadan önce parlamenterlerin aynı zamanda hareketlerinin nasıl ve neye göre olacağını anlamaları gerekir. Bu nedenle somut anlamların net olması açısından bu konular genel terimlerle tanımlanmıştır.
 - Parlamenterlerin rolü nedir?** Parlamenterlerin etkin bir girişimde bulunabilmeleri için her önlemle ilgili olarak çalışmalarının tam olarak nerede ve nasıl bir farklılık yaratacağını bilmeleri gerekir.
 - Ne yapabilirsiniz?** Hiç bir şeyin unutulmamasını sağlamak için Parlamenterlerin takip edeceği girişimlerin bir listesi.
- Belge örnekleri ve referans materyalleri. Parlamenterler bu araçları kullanmak suretiyle hükümetlerini uluslararası insancıl hukuka taraf haline getirmenin ve yasalarla ilgili çalışmaları gerçekleştirmenin kolay olacağını görecektir.
- Pratik ek bilgiler.

İçindekiler

Önsöz3

Uluslararası insancıl hukukla ilgili yedi soru:

- Soru 1 Uluslararası insancıl hukuk nedir?.....11
- Soru 2 Uluslararası insancıl hukuk neyi ve nasıl korur?16
- Soru 3 Uluslararası insancıl hukukun başlıca antlaşmaları nelerdir?20
- Soru 4 Uluslararası insancıl hukuka kimin saygı göstermesi gerekir?...26
- Soru 5 Uluslararası insancıl hukuka saygı niçin gereklidir?27
- Soru 6 Uluslararası insancıl hukuka saygıyı nasıl sağlayabilirsiniz? ..28
- Soru 7 Parlamenterler konuyla nasıl ilgilidir ve neler yapabilirler? ..30

Uluslararası insancıl hukuka saygı göstermek ve saygıyı sağlamak için alınması gereken yedi önlem

- Önlem 1 Uluslararası insancıl hukuk antlaşmalarına taraf olunması ...41
- Önlem 2 Uluslararası insancıl hukuk ihlallerinin engellenmesi46
- Önlem 3 Kızılhaç ve Kızılay amblemlerinin korunması54
- Önlem 4 Uluslararası insancıl hukuka saygıyı sağlamak için uygulamaya yönelik önlemlerin alınması.....59
- Önlem 5 Uluslararası insancıl hukukla ilgili bilgilerin yayılması.....65
- Önlem 6 Ulusal bir uygulama komisyonu kurulması.....69
- Önlem 7 Uluslararası insancıl hukuka evrensel saygıyı sağlamak için girişimde bulunulması74

Belge örnekleri ve referans materyalleri

- Bir onay belgesi örneği.....83
- 1980 tarihli Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesini onay, kabul, tasdik veya katılım örneği.....85
- Önerilen deklarasyonlar.....88
- Kızılhaç ve Kızılay amblemlerinin kullanımı ve korunması ile ilgili yasa örneği90
- Uluslararası insancıl hukuk kapsamında belirli gruplara sağlanan korumanın kısa değerlendirmesi98

Ayrıntılı bilgi için103

**ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUKLA
ilgili**

Yedi soru

Soru 1

Uluslararası insancıl hukuk nedir?

□ Herşey bir düşünce ile başladı...

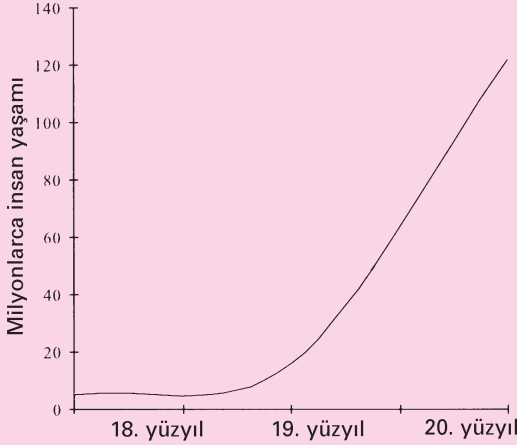
Bu düşünce çok basit fakat zorlayıcıydı: Bazı şeylere savaş döneminde bile izin verilemez. İnsanoğlunun şiddetinin sınırları vardır. Bu düşünceyi başlangıç noktası kabul etmekle uluslararası insancıl hukuk çarpışmalara doğrudan katılmayan veya savaş dışı kalmış belirli kategorilerden kişileri korumayı ve savaş yöntemlerini ve araçlarını sınırlandırmayı hedefleyen bir takım kuralları belirler.

- **Pratik bir düşünce:** İnsancıl hukuk, savaşın hukuka uygun olup olmadığı ile ilgili bir belirleme yapmaz; bunun yerine, her şeyden önemlisi savaşın neden olabileceği gereksiz acıları sınırlandırmayı hedefler. Savaş artık "yasa dışı" olabilir, ancak dünyanın sayısız yerinde hüküm sürmeye ve aşırı sayıda can almaya devam etmektedir.
- **Evrensel bir düşünce:** Pek çok kültür, savaşın neden olabileceği acıları sınırlandırmanın yollarını aramıştır. Uluslararası insancıl hukuk sadece bu düşünceyi hukuksal terimlerle ifade eder. Devletler savaşta insanoğluna saygıyı uluslararası bir zorunluluk haline getirmekle, uluslararası insancıl hukukun tüm Devletler üzerinde bağlayıcı olmasını istemişlerdir.

BM Şartı neyi ele alır?

1945 yılında kabul edilen Birleşmiş Milletler Şartı üye Devletlerin diğer Devletlere karşı kuvvet kullanma tehdidinde bulunmaktan veya kullanılmaktan kaçınmalarını şart koşar ve böylece savaşın Devletler arasındaki anlaşmazlıkları çözümlemeye artık kabul edilebilir bir araç olmadığını belirtir. Şart yine de Devletlerin bağımsızlıklarını veya topraklarını tehdit eden saldırılar karşısında kendilerini tek başlarına veya grup halinde savunma hakkı olduğunu garanti ederek bu kuralda bazı istisnalar olduğunu belirtir. Ayrıca, VII. Bölüm üye Devletlere uluslararası barış ve güvenliği korumak amacıyla bir arada hareket etme çerçevesinde kuvvet kullanma yetkisi verir ve uluslararası silahlı çatışmalarda kuvvet kullanımı engellenmez.

20. yüzyıl, ölümlerin en fazla olduğu dönem

Her geçen yüzyılla savaş daha fazla sayıda insanın can kaybına neden olmuştur.

18. yüzyıl	5.5 milyon
19. yüzyıl	16 milyon
I. Dünya Savaşı.....	38 milyon
II. Dünya Savaşı.....	>60 milyon
1949 – 1995	24 milyon

yaklaşık 100 çatışmada ayda ortalama 38.000

(Kaynak: Defense nationale, sayfa 2107,

I. Dünya Savaşı hariç: Kaynak Quid 1997,

Robert Laffont Edisyonları, sayfa 797 f.)

1945 yılından beri özellikle çok sayıda silahlı çatışma çıkmış olmasının yanında yeni çatışma türleri ortaya çıkmış (ulusal özgürlük savaşları, gerilla savaşları) ve teknolojik ilerlemenin bir sonucu olarak yüksek performanslı silahlar geliştirilmiştir.

1997 yılında 25 büyük silahlı çatışma dünyanın her tarafında 24 yerde meydana gelmiştir. 1997’de ortaya çıkan silahlı çatışmaların tümü Afrika kıtasında meydana gelmiştir ve burası çatışmaların sayısının yükselme gösterdiği tek bölge olmuştur. Aynı zamanda, en fazla sayıda şiddetli çatışmanın (örneğin, bir yıl içinde savaşla ilgili 1.000 den fazla ölüm) meydana geldiği yer de Afrika’ydı.

(Kaynak: SIPRI Yıllığı, 1998)

□ ... ve kurallar bir bütün haline geldi

Uluslararası insancıl hukuk, amacı savaşın insanlar ve nesnelere üzerindeki etkilerini sınırlandırmak olan bir dizi uluslararası kuraldan oluşur. Bu kurallar dört kategori halinde ele alınabilen uluslararası antlaşmalarda yer alır:

- Savaş mağdurlarının korunması ile ilgili antlaşmalar,
- Çeşitli silah türlerinin sınırlandırılması ve/veya yasaklanması ile ilgili antlaşmalar,
- Belirli nesnelere korunması ile ilgili antlaşmalar,
- Uluslararası yargıyı yönlendiren antlaşmalar (suçların önlenmesi)

Bu antlaşmaların tümü silahlı çatışma durumlarında belirli insancıl konuları ele alırlar. Bu antlaşmalardan bazıları neredeyse sadece uluslararası silahlı çatışmalara uygulanırken, diğer bir kısmı uluslararası olmayan silahlı çatışmalara uygulanır.

Uluslararası insancıl hukuk ve insan hakları: İkisi aynı şey midir?

Uluslararası insancıl hukuk ve insan hakları, uluslararası hukukun ortak bir amacı paylaşan iki ayrı dalıdır.

Uluslararası insancıl hukuk, uluslararası silahlı çatışmalarda ve uluslararası nitelikte olmayan silahlı çatışmalarda uygulanır.

İnsan hakları hukuku, bireyin toplumda uyum içinde gelişimi ile ilgili kuralları belirler. Bununla beraber, her ikisinin de ana amacı bütün koşullarda insan onurunu korumaktır.

Uluslararası insancıl hukukun ana mesajı kısaca şudur:

- Çarpışmalara katılmayan veya savaş dışı kalmış kişilere saldırıda bulunulmasın
- Askerler ve siviller arasında ayırım yapmayan silahlar ya da gereksiz acılara ve/veya hasarlara neden olan silahlar ve yöntemler kullanılsın.

Uluslararası insancıl hukuk bir çatışma ortaya çıktığında uygulanır ve çarpışmayı kimin başlattığına bakılmaksızın bütün taraflar için aynı şekilde bağlayıcıdır.

"Savaş hukuku" ya da "silahlı çatışma hukuku" olarak da bilinen uluslararası insancıl hukuk, bir Devletin silahlı kuvvete başvurmasına hakkı olup olmadığını belirlemeyi hedeflemez. Bu sorunun cevabı Birleşmiş Milletler Şartı çerçevesinde uluslararası kamu hukukunun başlıca ve ayrı bir kolu tarafından ele alınır. Uluslararası insancıl hukuk dünyanın her yerindeki dinlerin ve kültürlerin kurallarından kaynaklanır.□

İnsani girişimin nitelikleri ve ilkeleri
Silahlı çatışma döneminde parlamenterler insani girişime
yardımcı olmak için ne yapabilirler?

Uluslararası insani operasyonlar, çatışma mağdurlarını korumak ve onlara yardım edip acılarını hafifletmek için çatışma bölgelerinde gerçekleştirilir. İnsani girişim başka bir şekilde karşılanması mümkün olmayan acil gereksinimlere yönelik geçici bir önlemdir. En fazla savunmasız durumda olan kişi ve grupları hedefler.

İnsani girişim sadece aşağıda belirtilen temel koşullar yerine getirildiği takdirde gerçekleştirilebilir:

- Çatışma mağdurlarına engelleme olmaksızın ulaşılması;
- Yetkililerle sınırlama olmaksızın diyalog kurulması;
- Bağımsızlık: Operasyonların tüm aşamalarında ve gereken kaynaklar üzerinde tam kontrol.

Uluslararası insancıl hukuka göre herhangi bir insani operasyonda insaniyetçilik ve yansızlık ilkelerinin gözetilmesi gerekir. Yardımın tüm siyasal, stratejik ve askeri düşüncelerden uzak olarak sadece gereksinim bazında dağıtılması gerekir.

Silahlı çatışma döneminde parlamenterler insani girişime yardımcı olmak için ne yapabilirler?

Uluslararası Kızılhaç Komitesi gibi tarafsız insani kuruluşlarca yürütülen insani operasyonlara yardımcı olmak için ellerinden geleni yapmaları gerekir.

Uygulama açısından bu ifade parlamenterlerin aşağıdakileri yapması gerektiğini belirtir:

- Ülkede bulunan insani yardım personeli için vize işlemlerinin kolaylaştırılmasının sağlanması;
- Hava/kara/deniz yoluyla ulaşımın kolaylaştırılması;
- Vergi muafiyeti sağlanması;
- İnsani yardım personelinin, tesislerinin ve yardım malzemelerinin korunmasının sağlanması;
- İnsani girişimin verimliliğini önleyen tüm bürokratik engellerin ortadan kaldırılması;
- Nakdi, aynı katkı ve hizmet yoluyla insani operasyonların desteklenmesi.

Uluslararası çatışmalar ve iç çatışmalar: Uluslararası insancıl hukuk bu durumlarda nasıl işler?

Cenevre Sözleşmelerinde ortak 3. Madde

Hem iç çatışmalarda hem de uluslararası çatışmalarda bu iki tür çatışmayı yine de birbirinden ayrı tutan uluslararası insancıl hukukun kurallarına tüm tarafların uymaları gerekir.

Uluslararası silahlı çatışmalar iki veya daha çok sayıda Devletin silah kullanılarak çarpıştığı ve halkın bir koloni gücüne, dıştan gelen bir işgale veya ırkçı suçlara karşı ayaklandığı çatışmalardır. Bu çatışmalar dördüncü Cenevre Sözleşmesi ve I. Ek Protokol'de belirtilenler de dahil çeşitli kurallara tabidir.

İç çatışmalarda daha sınırlı bir kurallar grubu uygulanır. Bu çatışmalarda özellikle dört Cenevre Sözleşmesinin ortak 3. Maddesi ve daha dar bir alanı kapsayan II. Ek Protokol uygulanır.

Cenevre Sözleşmelerinin ortak 3. Maddesi şunu ifade eder:

“Yüksek Sözleşmeci Taraflardan birinin topraklarında ortaya çıkan uluslararası nitelikte olmayan bir silahlı çatışma durumunda, çatışmaya taraf olanlardan her biri, asgari düzeyde, aşağıdaki hükümleri uygulamakla yükümlü olacaktır:

1) Çarpışmalarda aktif bir rol almayan kişiler, silahlarını bırakmış olan silahlı kuvvetler mensupları ve hastalık, yaralanma, tutuklanma veya başka bir nedenle savaş dışı kalmış kişiler de dahil olmak üzere; ırk, renk, din ve inanç, cinsiyet, doğum veya servet, ya da benzer bir kritere göre ayırım yapılmadan bütün koşullarda insani muamele göreceklendir.

Bu amaçla yukarıda belirtilen kişilere aşağıda belirtilen muamelelerin yapılması nerede ve ne şekilde olursa olsun yasaktır ve de yasak olarak kalacaktır:

a) Yaşama ve kişiye yönelik şiddet, özellikle her tür öldürme, sakat bırakma, zulüm ve işkence;

b) RehİN alma;

c) Kişisel onurun çiğnenmesi, özellikle küçük düşürücü ve onur kırıcı davranış

d) Uygur uluslarca vazgeçilmez olduğu kabul edilmiş tüm adli güvenceleri sağlayan düzenli kurulu bir mahkemenin daha önceden beyan ettiği bir karar olmaksızın verilen mahkumiyet kararları ve idam cezalarının infazı.

2) Yaralılar ve hastalar toplanacak ve tedavi edilecektir.

Uluslararası Kızılhaç Komitesi gibi tarafsız bir insani kuruluş çatışmaya taraf olanlara hizmetlerini sunabilir.

Çatışmaya taraf olanların bu Sözleşmenin diğer hükümlerinin tamamını ya da bir kısmını özel anlaşmalar yoluyla yürürlüğe koymaya çalışması gerekir.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanması çatışmaya taraf olanların yasal statüsünü etkilemeyecektir. “

Soru 2

Uluslararası insancıl hukuk neyi ve nasıl korur?

Uluslararası insancıl hukuk kişileri, belirli yerleri ve nesnelere korur. Aynı zamanda belirli savaş yöntemlerinin ve araçlarının kullanımını da sınırlandırır.

□ Kişiler

Uluslararası insancıl hukuk siviller, yaralılar, hastalar, savaş esirleri, deniz kazası geçirmiş olanlar ile sağlık ve din personeli gibi çarpışmalara katılmayan ya da savaş dışı kalan kişileri korur.

Uluslararası insancıl hukuk aynı zamanda çatışma taraflarını, yukarıda belirtilen kişilere malzeme yardımı sağlama, her zaman insanca ve ayırım yapmadan muamele etme yükümlülüğü altına sokarak da bu kişilere koruma sağlar. Yaralı ve hastaların toplanması ve tedavi edilmesi; savaş esirlerinin ve tutukluların yeterli gıda ve barınma imkanlarından ve yasal güvencelerden yararlanması gerekir.

Aşağıdaki davranışlar tüm koşullarda yasaklanmıştır:

- Kişilerin yaşamına, sağlığına veya fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik şiddet eylemleri; özellikle öldürme, işkence, bedensel cezalandırma ve sakatlama;
- Kişisel onura yönelik zulüm hareketleri; özellikle aşağılayıcı veya küçük düşürücü muamele, ırza geçme, fahişeliğe zorlama ve her tür ahlaka aykırı davranış;
- Rehin alma;
- Toplu cezalandırma;
- Yukarıdaki hareketlerden herhangi biriyle tehdit etme.

1990'larda tüm silahlı çatışma mağdurlarının yaklaşık %80'ini sivil halk oluşturmuştur.

Ayrıca, bir silahlı çatışmayla bağlantılı olarak bir suçla itham edilen herhangi bir kişinin adil ve usule uygun bir yargılamaya tabi tutulması gerekir ve kişi ancak böyle bir yargılama sonunda suçlu bulunabilir ve mahkum edilebilir.

Temel güvenceler

- Uluslararası insancıl hukukun temel güvenceleri çatışmanın taraflarından birinin hakimiyeti altında bulunan bir kişinin asgari düzeyde hakkı olan muameleleri belirleyen kurallar grubudur. Bu kurallar Cenevre Sözleşmelerinin I. Protokolünde sıralanmıştır ve Sözleşmelere taraf olan Devletlerin bu kurallara her zaman ve her yerde uyması gerekir. Bu kurallar savaş döneminde uygulanabilir bir tür "İnsan Hakları Bildirgesi"dir ve böyle bir dönemde hukukun eksikliklerini telafi etmeyi mümkün kılarlar. Bu kurallar bir çeşit güvenlik ağı oluştururlar ve bu nedenle belirli insan kategorilerine uygulanan hükümlerle çelişkiye düşmez aksine onları tamamlarlar.
- Devletin güvenliği veya askeri gereklilik nedeniyle olsa bile bu kurallar gözardı edilemez. Sonuç olarak temel güvencelerin sağlanmaması pek çok durumda uluslararası insancıl hukukun ağır ihlalini veya başka bir tabirle bir savaş suçunu oluşturur ve bu davranışın uygun şekilde cezalandırılması gerekir (bkz. Uluslararası insancıl hukuk ihlallerini önlenmesi).
- Uluslararası nitelikte olmayan silahlı çatışmalarda bireylerin temel hakları uluslararası silahlı çatışmalarda sağlanan haklardan temelde farklılık göstermez. 1977 tarihli II. Protokol ile tamamlanan ve güçlendirilen 1949 tarihli dört Cenevre Sözleşmesinde ortak 3. Madde (bkz. sayfa 13) aynı zamanda bireylerin insanca muamele görmesini gerektirir ve her zaman ve her yerde kişilerin yaşamına, sağlığına ve mevcudiyetine karşı şiddeti yasaklar.
- 1977 tarihli I. Ek Protokol ırk, renk, cinsiyet, dil, din veya inanç, siyasi görüşe dayalı ayırım yapılmaksızın "çatışmanın Taraflarından birinin hakimiyeti altındaki kişilerin tüm koşullarda insanca muamele görmesi gerektiğini" şart koşar.

□ Belirli kişiler ve nesnelere

Hastaneler ve ambulanslar gibi belirli yerlerin ve nesnelere de korunması ve bunlara saldırıda bulunulmaması gerekir.

Uluslararası insancıl hukuk korunan kişileri ve nesnelere belirtmek için kullanılan - özellikle Kızılağaç ve Kızılay gibi - belirli sayıda açık olarak tanınan amblem ve işareti tanımlar.

Uluslararası insancıl hukuk kapsamında sivil halkın korunması

- Savaş sırasında askerle sivillerin birbirinden ayrı tutulması gerekir. Siviller askeri operasyonların ana hedefi veya çarpışmanın tesadüfi mağdurları haline getirilmeyecektir.
- Çatışmanın taraflarının sadece sivil halkla askerleri değil aynı zamanda sivil varlıklarla askeri nesnelere de birbirinden ayrı tutmaları gerekir; yani sadece siviller değil onların hayatta kalmaları ve geçimlerini sürdürmeleri için gereken mallar da (gıda maddeleri, çiftlik hayvanları, içme suyu kaynakları vs.) korunacaktır.
- Asıl amacı sivil halk arasında korku yaymak olan saldırı ve tehditler resmen yasaktır.
- Etkileri sadece belirli bir askeri hedefle sınırlandırılmayan veya böyle bir hedefe yönelik olmayan saldırılar (büyük bombardımanlar, geniş bir alanı bombalama) yasaktır.
- Hiç bir koşul altında siviller belirli noktaları, alanları veya askeri nesnelere saldırıdan korumak için kullanılamazlar.
- Tarihi anıtlara, sanat eserlerine veya ibadet yerlerine yönelik hiç bir savaş eyleminde bulunulamaz ve bu tür nesnelere askeri girişimleri desteklemek için kullanılması yasaktır.
- Aniden serbest bırakılması halinde çok sayıda sivilin yaşamını kaybetmesine neden olabilecek nitelik taşıyan tehlikeli güçleri bulunduran tesislerin (hidroelektrik barajları, setleri ve nükleer güç istasyonları) tahrip edilmesi yasaktır. Aynı nedenle çatışma taraflarının askeri nesnelere bu tür tesislerin yakınına yerleştirmemeye özen göstermeleri gerekir.
- Saldırlardan tamamen korunan belirli bölgeler oluşturulabilir. Belirli kategorilerdeki korunan kişileri barındırmak için barış döneminde hastaneler, güvenlik bölgeleri ve yerleri belirlenebilir. Askeri olmayan bölgeler de barış döneminde belirlenebilir; bu yerlere askeri güç kullanılarak saldırıda bulunulmadığı gibi bu gibi yerler askeri güçle savunulamaz.

□ **Koruma araçları**

Uluslararası insancıl hukuk şu nitelikleri taşıyan savaş araç ve yöntemlerini yasaklar:

- Çarpışmalara katılmayan kişileri hedef alanlar. Örneğin geniş bir alanı bombalama gibi askerlerle siviller arasında ayırım yapmayan savaş araç ve yöntemleri bu nedenle yasaktır.
- Gereksiz acılara neden olanlar. Örneğin, insancıl hukuk, kullanılma amacı tedavi edilemez yaralar açmak olan patlayıcı mermiler gibi elde edilmek istenen askeri avantaj yönünden etkisi çok aşırı olan silahların kullanılmasını yasaklar.
- Çevrede uzun süreli hasar yaratanlar. Biyolojik ve kimyasal silahların ve antipersonel karamayınlarının kullanımı bu nedenle yasaktır. □

**"Herhangi bir silahlı çatışmada, çatışma taraflarının savaş yöntemi veya aracı seçme hakkı sınırsız değildir."
(I. Protokol, 35. Madde)**

Bu nedenle aşağıdakilerin kullanımı yasaktır:

- Askeri hedefler ve askeri olmayan hedefler ile askerler ve siviller arasında ayırım yapmayan silahlar (son dönemlerde antlaşmayla yasaklanan antipersonel karamayınları iyi bir örnektir);
- Düşman askerlerinde gereksiz yaralanmalara neden olacak yapıda silahlar, roketler ve diğer malzemeler, örneğin istenilen hedefe daha az düzeyde acıya sebebiyet vererek ulaşılabilecek durumdayken, önlenebilen acılara neden olan araçlar;
- Vücut içinde yayılan veya patlayan hafif ve alev alan roketler, mermiler (domdom kurşunları), zehir ve zehirli silahlar;
- Temelde etkisi insan vücudunda X ışınları ile belirlenmesi mümkün olmayan parçacıklarla yaralamak olan silahlar;
- Bubi tuzakları ve yangına neden olan silahlar;
- Doğal çevrede kapsamlı, uzun dönemli ve ciddi hasara neden olması hedeflenen veya beklenen savaş araç ve yöntemleri.

Soru 3

Uluslararası insancıl hukukun başlıca antlaşmaları nelerdir?

□ Savaş mağdurlarının korunmasına yönelik antlaşmalar

Kara savaşında silahlı kuvvetlerin yaralı ve hastalarının durumunun iyileştirilmesi ile ilgili Sözleşme (Birinci Cenevre Sözleşmesi)
Cenevre, 12 Ağustos 1949

Yaralı ve hasta askerleri, onlara tedavi sağlayan personeli, barındıkları binaları ve onların yararına kullanılan donanımları korur. Kızılhaç ve Kızılay amblemlerinin kullanımını düzenler.

Denizdeki silahlı kuvvetlerin yaralı ve hastaları ve deniz kazası geçirmiş personelinin durumunun iyileştirilmesi ile ilgili Sözleşme (İkinci Cenevre Sözleşmesi)
Cenevre, 12 Ağustos 1949

Deniz kazası geçirmiş askerlerin korunmasını ve bu kişilere sağlanan yardım koşullarını genişletir.

Savaş esirlerine yönelik muameleyle ilgili Sözleşme (Üçüncü Cenevre Sözleşmesi)
Cenevre, 12 Ağustos 1949

Esir alınmış olan silahlı kuvvetler personelini korur. Bu kişilere gösterilen muameleyle ilgili kuralları belirler ve onları elinde tutan gücün haklarını ve yükümlülüklerini ortaya koyar.

Savaş Döneminde sivil kişilerin korunması ile ilgili Sözleşme (Dördüncü Cenevre Sözleşmesi)
Cenevre, 12 Ağustos 1949

Sivil halkın korunması ile ilgili kuralları ortaya koyar, özellikle işgal altındaki topraklardaki sivil halka gösterilen muamele, özgürlüklerinden mahrum bırakılanlar ve genel olarak işgal.

12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerine Ek ve uluslararası silahlı çatışmalarda mağdurların korunması ile ilgili Protokol (I. Protokol)
8 Haziran 1977

Sivillere yönelik korumayı genişletir ve savaş araç ve yöntemlerini sınırlandırır.

12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerine Ek ve Uluslararası olmayan silahlı çatışmalarda mağdurların korunması ile ilgili Protokol (II. Protokol)

8 Haziran 1977

Uluslararası olmayan bir silahlı çatışmada çarpışmalara katılmayan kişilere sağlanan temel güvenceleri içerir, sivillerin ve onların hayatta kalması için temel olan nesne ve tesislerin korunması ile ilgili kuralları belirler.

İnsancıl hukukun bağlayıcını kabul eden Devletler

(1 Haziran 1999)

Savaş mağdurlarının korunması ile ilgili

1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri

188 Devlet

- Birinci Sözleşme: Karadaki silahlı kuvvetlerdeki yaralı ve hastalar
- İkinci Sözleşme: Denizdeki silahlı kuvvetlerdeki yaralı, hasta ve deniz kazası geçirmiş personel
- Üçüncü Sözleşme: Savaş esirleri
- Dördüncü Sözleşme: Siviller

Dört Cenevre Sözleşmesinin tümüne bir arada bağlı kalınması gerekir.

Cenevre Sözleşmelerine Ek 1977 tarihli Protokoller

- I. Protokol: Uluslararası silahlı çatışmalar **150 Devlet**
- II. Protokol: Uluslararası olmayan silahlı çatışmalar **144 Devlet**
- I. Protokolün 90. Maddesi altındaki Bildirge **53 Devlet**

Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun yetkisi

Devletinizin bir antlaşmaya taraf olup olmadığını görmek için:

- Ulusal kayıtlara bakınız
- Sözleşmelerin aslını muhafaza eden Devletle bağlantı kurunuz
- Uluslararası Kızılhaç Komitesi (International Committee of the Red Cross - ICRC) ile bağlantı kurunuz veya web sitesine bakınız: <http://www.icrc.org>

□ Belirli silahların kullanımını sınırlandıran veya yasaklayan antlaşmalar

Aşırı yaralanmalara veya ayırım yapmayan etkilere neden olabilecek belirli konvansiyonel silahların kullanımının yasaklanması veya sınırlandırılması ile ilgili Sözleşme

Cenevre, 10 Ekim 1980

Belirli silahların kullanılmasını yasaklayan protokoller için bir çatı oluşturur.

Belirlenemez parçacıklar ile ilgili Protokol (I. Protokol)

Cenevre, 10 Ekim 1980

X ışınları ile belirlenemeyen parçacıklar yoluyla yaralayan silahların kullanımını yasaklar.

Mayınların, bubi tuzaklarının ve diğer araçların yasaklanması ve sınırlandırılması ile ilgili Protokol (II. Protokol)

Cenevre, 10 Ekim 1980

3 Mayıs 1996'da yeniden düzenlenmiştir

Mayınların, bubi tuzaklarının ve diğer araçların sivil halka karşı kullanılmasını yasaklar, bunların askeri hedeflere karşı kullanılmasını sınırlandırır. Yeniden düzenlenen Protokol bu araçların yasaklanma konusunu daha da genişletir ve Protokolün alanına iç çatışmaları da dahil eder.

Yangına neden olan silahların kullanılmasının yasaklanması ve sınırlandırılması ile ilgili Protokol (III. Protokol)

Cenevre, 10 Ekim 1980

Yangına neden olan silahların siviller ve sivil nesnelere karşı kullanılmasını yasaklar ve bunların askeri hedeflere karşı kullanılmasını sınırlandırır.

Kör edici lazer silahları ile ilgili Protokol (IV. Protokol)

Cenevre, 13 Ekim 1995

Kalıcı körlüğe neden olması için özellikle tasarlanan lazer silahlarının kullanımını yasaklar.

Kimyasal silahların geliştirilmesinin, üretiminin, stoklanmasının ve kullanımının yasaklanması ve imha edilmesi ile ilgili Sözleşme

Paris, 13 Ocak 1993

Kimyasal silahları yasaklar.

Antipersonel mayınların kullanımının, stoklanması, üretiminin ve naklinin yasaklanması ve imha edilmesi ile ilgili Sözleşme

Ottawa, 3-4 Aralık 1997

Antipersonel mayınları yasaklar.

30 Haziran 1999 tarihi itibarıyla Ottawa Antlaşması'nı onaylayan ülkeler

Ottawa Antlaşması olarak da adlandırılan antipersonel mayınları yasaklayan Sözleşme gerekli olan 40 Devletin Eylül 1998'de onaylamasından sonra 1 Mart 1999'da yürürlüğe girmiştir. Geniş çapta kullanılan bir silah ilk kez, uluslararası insancıl hukukun bir antlaşması ile yasaklanmıştır.

Almanya	Hırvatistan	Nijer
Andorra	Hollanda	Niue
Antigua ve Barbuda	Honduras	Norveç
Avustralya	İngiltere(Birleşik Krallık)	Panama
Avusturya	İrlanda	Paraguay
Bahama adaları	İspanya	Peru
Barbados	İsveç	Portekiz
Belçika	İsviçre	Samoa
Belize	İtalya	San Marino
Benin	İzlanda	Senegal
Bolivya	Jamaika	Slovakya
Bosna-Hersek	Japonya	Slovenya
Brezilya	Kanada	Solomon Adaları
Bulgaristan	Katar	Santa Kitts ve Nevis
Burkina Faso	Kosta Rika	Santa Lucia
Çad	Lesotho	Svaziland
Danimarka	Lüksemburg	Tayland
Dibuti	Macaristan	Trinidad ve Tobago
Dominik Cumhuriyeti	Makedonya	Türkmenistan
Ekvador	Malavi	Uganda
El Salvador	Malezya	Ürdün
Etiyopya	Mali	Vatikan
Fiji	Mauritius	Venezuela
Fransa	Meksika	Yemen
Gine	Monako	Yeni Zelanda
Grenada	Mozambik	Zimbabve
Guatemala	Namibia	
Güney Afrika	Nikaragua	(82 Devlet)

□ Belirli nesnelerin korunmasıyla ilgili antlaşmalar

Silahlı çatışma durumunda kültürel varlıkların korunmasıyla ilgili Sözleşme

Lahey, 14 Mayıs 1954

Mimari ve sanatsal ve tarihsel anıtları ve diğer kültürel varlıkları korur.

Silahlı çatışma durumunda kültürel varlıkların korunmasıyla ilgili Protokol

Lahey, 14 Mayıs 1954

Kültürel varlıkların işgal altındaki topraklardan dışarı çıkarılmasının önlenmesini ve bu tür varlıkların korunmasını ve geri verilmesini sağlar.

Silahlı çatışma durumunda kültürel varlıkların korunmasıyla ilgili İkinci Protokol

Lahey, 26 Mart 1999

Kültürel varlıklara sağlanan korumayı artırır, ihlallerin önlenmesini güçlendirir ve iç çatışmalarda da uygulanır.

Çevrede değişiklikler yapma tekniklerinin askeri amaçlı veya düşmanca kullanılmasını yasaklama ile ilgili Sözleşme

Cenevre, 10 Aralık 1976

Geniş kapsamlı, kalıcı veya şiddetli etkileri olan çevresel veya jeofiziksel değişiklik yapma tekniklerinin bir savaş aracı olarak askeri amaçlı veya düşmanca kullanımını yasaklar.

□ Uluslararası yargılama yetkisi ile ilgili antlaşma

Uluslararası Ceza Mahkemesi Anayasası

(henüz yürürlükte değildir)

Roma, 17 Temmuz 1998

Soykırım, savaş suçları, insanlığa karşı işlenen suçlar ve gerçekleştiği belirlendiğinde, nedensiz saldırı suçu için yargılama yetkisine sahip bir daimi uluslararası ceza mahkemesi kurar.

Uluslararası Ceza Mahkemesinin yargı yetkisi dahilindeki Suçlar

Savaş Suçları

Anayasasının 8. maddesi uyarınca Uluslararası Ceza Mahkemesi savaş suçlarına yönelik yargı yetkisine sahiptir. Bunlar arasında 1949 Cenevre Sözleşmeleri ve onların 1977 tarihli Ek Protokollerinde belirtilen uluslararası insancıl hukukun ağır ihlallerinin çoğu (uluslararası veya uluslararası olmayan silahlı çatışmalarda işlenmiş olup olmama farkı gözetilmeksizin) yer almaktadır.

Aşağıda belirtilenler de dahil olmak üzere bir grup suç Uluslararası Ceza Mahkemesi Anayasasında özellikle savaş suçu olarak tanımlanmıştır:

- ırza geçme, cinsel kölelik, zorla fahişelik, hamileliğe zorlama veya cinsel şiddetin diğer biçimlerine maruz bırakma;
- 15 yaşın altındaki çocukların savaşa aktif olarak katılmaları için kullanılması.

Esirlerin iadesinde haksız gecikme ve sivil halkı ve sivil varlıkları etkileyen ayırım gözetmek sizin yapılan saldırılar gibi, 1949 Cenevre Sözleşmelerinde ve 1977'deki I. Ek Protokolde ağır ihاللer olarak tanımlanan uluslararası insancıl hukukun diğer belirli ihاللeri Anayasada ayrıntılı olarak belirtilmemiştir. Mevcut çeşitli antlaşmalarla kullanımı yasaklanan belirli silahlarla ilgili sadece birkaç hüküm vardır ve bu hükümler uluslararası olmayan silahlı çatışmalarla ilgili olarak uygulanmazlar.

Soykırım

Uluslararası Ceza Mahkemesi, Anayasasının 6. maddesi kapsamında soykırım suçu üzerinde yargı yetkisine sahiptir. Bu hüküm Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması hakkındaki 1948'deki Sözleşmede kullanılan terimleri tekrarlar.

Bu suç Anayasada; ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu kısmen veya tamamen yok etmek niyetiyle işlenen aşağıdaki eylemlerden herhangi biri olarak tanımlanır:

- bir grubun üyelerini öldürmek;
- bir grubun üyelerinde ciddi bedensel veya zihinsel zarara neden olmak;
- bir grubu onun kısmen veya tamamen fiziksel olarak yok edilmesi için planlanan yaşam koşullarına kasten zorlamak;

- grup içinde doğumları önlemek için tasarlanan önlemleri uygulamak;
- grubun çocuklarını zorla başka bir gruba nakletmek.

İnsanlığa karşı işlenen suçlar

Uluslararası Ceza Mahkemesi aynı zamanda insanlığa karşı işlenen suçlar üzerinde de yargı yetkisine sahiptir. Anayasanın 7. maddesi kapsamında bu suçlar sivil halka yöneltilen geniş çaplı veya sistematik bir saldırının bir parçası olarak işlendiğinde aşağıdaki eylemlerden herhangi birinden oluşur:

- cinayet;
- yok etme;
- esir etme;
- halkın sınırırışı edilmesi veya zorla nakli;
- insancıl hukukun temel kurallarının ihlalinde hapsedme veya diğer kesin fiziksel özgürlükten yoksun bırakma halleri;
- işkence;
- ırza geçme, cinsel kölelik, zorla fahişelik, zorla kısırlaştırma, veya benzer ağırlıkta diğer cinsel şiddet biçimleri;
- insancıl hukuk kapsamında izin verilemez olduğu evrensel kabul görmüş ve bu paragrafta belirtilen herhangi bir eylemle veya Mahkemenin yargı yetkisi kapsamındaki herhangi bir suçla bağlantılı olarak siyasal, ırksal, ulusal, etnik, kültürel, dinsel, cinsiyet veya diğer alanlarda aynı özellikleri taşıyan kişilerden oluşan herhangi bir grup veya topluluğa karşı gerçekleştirilen zulüm;
- kisilerin zorlamaya maruz kalarak kaybolması;
- ırk ayrımı suçu;
- kasten büyük acılara ya da kişide fiziksel veya zihinsel ciddi yaralanmalara yol açan benzer özellikteki diğer insanlık dışı eylemler.

Saldırı

Anayasanın 5(2). maddesinde belirtildiği gibi, bu suçu tanımlayan ve bu tür yargı yetkisinin kullanılmasını için gerekli koşulları belirleyen bir hüküm kabul edildiğinde Uluslararası Ceza Mahkemesi saldırı suçuna yönelik yargı yetkisine sahip olacaktır.

Soru 4

Uluslararası insancıl hukuka kimin saygı göstermesi gerekir?

Devletler

Uluslararası insancıl hukuk antlaşmalarına taraf devletler söz konusu antlaşmaların kurallarına uymakla resmen yükümlüdürler. İnsancıl hukuka saygı göstermek ve saygıyı sağlamak için yetkileri dahilinde her şeyi yerine getirmeleri gerekir.

Bireyler

Uluslararası insancıl hukuka herkesin - askerlerin ve halkın bir bütün olarak - saygı göstermesi gerekir.

Uluslararası insancıl hukuka uyma yükümlülüğü vardır ve uymama durumu pek çok ulusal ve uluslararası mahkemenin kabul ettiği gibi bazı hallerde bireyi ceza hukukunun yetkisi altına alır.

"Parlamentolararası Konsey bütün Devletleri;
askeri komutanlara aslarının uluslararası insancıl hukukun
yükümlülüklerinin farkında olmasını sağlamaları
gerektiğini hatırlatmaya, hiçbir ihlalin gerçekleşmemesini
garanti altına almak için her çabayı göstermeye
ve gerektiğinde herhangi bir ihlali cezalandırmaya
ya da yetkililere bildirmeye,
davet eder."

Parlamentolararası Birlik, 90. Konferans,
Eylül 1993

Soru 5

Uluslararası insancıl hukuka saygı niçin gereklidir?

□ Ahlaki bir görev

Devlet vatandaşlarına karşı sorumluluk taşır. Savaş durumunda vatandaşlarının korunmasını sağlaması gerekir. Her kültürün kuvvet kullanılmasını kesinlikle sınırlandıran kuralları vardır. Uluslararası insancıl hukuk yalnızca bu kuralları yasal ve evrensel bir dille ifade eder. Bu kuralları kabul etmekle Devletler kendileri için savaş döneminde insanlığa saygıyı sağlama araçlarını edinirler; aynı zamanda insan onurunun tehdit altında olduğu koşullarda korunmasını garanti altına alırlar.

□ Akılcıl bir askeri seçenek

Uluslararası insancıl hukuka saygı göstermek askeri açıdan anlam taşır. Sivillerin katliamı, teslim olan askeri birliklerin katledilmesi ve esirlerin işkenceye maruz tutulması gibi davranışlar hiçbir zaman askeri zaferlere yol açmamıştır. Bu itibarla, uluslararası insancıl hukuka ve orantılılık gibi genel kavramlarına saygı, kaynakların akılcıl kullanımına dayalı modern bir stratejinin parçası olarak ortaya çıkmaktadır.

□ Duyarlı bir politik seçim

Düşmanın silahlı kuvvetlerine ve halkına uluslararası insancıl hukukun gerektirdiği saygıyla muamele etmek kuşkusuz, düşmanı da aynı şekilde davranmaya yöneltmek için en iyi araçlardan biridir. Bir tarafın yükümlülükleri yerine getirmesi diğerlerini de aynı şeyi yapmaya teşvik eder.

□ Yasal bir yükümlülük

Bir Devlet uluslararası insancıl hukukun antlaşmalarından birine taraf olduğunda o antlaşmada yer alan tüm yükümlülükleri yerine getirmeyi üstlenir. Bu nedenle, yükümlülüklerini yerine getirmediği takdirde ceza hukukunun bağlayıcılığına maruz kalır.□

Soru 6

Uluslararası insancıl hukuka saygıyı nasıl sağlayabilirsiniz?

Uluslararası insancıl hukuk hala çok sık ihlal edilmektedir. Bu durumu ortadan kaldırmak için bir takım önlemlerin alınması gerekir.

Politik hareketle birlikte yer alan yasal önlemler

Uluslararası insancıl hukuka saygı bir takım yasal önlemlerin alınması anlamına gelir (örneğin, ilgili uluslararası belgelerin onaylanması, gereken yasaların çıkarılması ve kuralların uygulanması). Yine de bu yasalarla ilgili çalışma tek başına yeterli değildir.

Uluslararası insancıl hukuka saygının sağlanması, aynı zamanda bu hukukun içeriği ile ilgili bilgilerin yayılması ve dayandığı ilkelere saygının garanti altına alınmasıyla ve politik araçlar yoluyla "bunu hayata geçirmek"tir.

"Parlamentolar ve üyeleri

sadece silahlı çatışmaların çıktığı yerlerde değil

aynı zamanda önleyici bir konumda savaş dönemleri dışında da

uluslararası insancıl hukuka saygının artırılmasında

ve bu kuralların ihlallerinin cezalandırılmasında (...)

önemli bir rol oynarlar."

Parlamentolararası Birlik, Konseyin 161. Oturumu

Eylül 1997

□ Barış döneminde olduğu gibi savaş döneminde de

Uluslararası insancıl hukuk silahlı çatışmalarda uygulanır, ancak ona saygıyı garanti altına almak için önlemlerin bütün dönemlerde alınması gerekir. Çoğu ülkenin halihazırda hiçbir çatışma tehdidi olmadığı zamanlarda bile savunmalarını hazır tutmaları gibi, herhangi bir savaşın uluslararası insancıl hukuka gereken saygının gösterilerek gerçekleştirilmesini sağlamak için önlemlerin barış döneminde alınması gerekir. Çatışma muhtemel görüldüğünde genellikle çok geç kalınmış olur. Uluslararası insancıl hukuka uyulmasını sağlamak için barış döneminde sayısız koruyucu önlem alınabilir.

□ Ulusal sınırlar dahilinde ve ötesinde

Devletlerde uluslararası insancıl hukuka sadece kendi sınırları içinde değil, dünyanın her tarafında saygı gösterilmesi gerektiği düşüncesi temeldir. Cenevre Sözleşmelerinde ortak olan 1. Maddede tarafların Sözleşmenin kurallarına "saygı gösterme ve saygı gösterilmesini sağlama" yükümlülüğünü üstlenmelerinin nedeni budur. □

Uluslararası insancıl hukuka saygı gösterilebilir mi?

Pek çok kimse bunu ilk düşündüğünde savaşın şiddetini sınırlandırma düşüncesini mantıksız bulabilir. Ancak, tarihte çok az sayıda "temiz" silahlı çatışma meydana gelmişken bunlardan bazılarının diğerlerine oranla insanoğluna çok daha fazla saygı gösterilerek gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu savaşlar aynı zamanda insan ve malzeme kaynakları açısından daha az maliyetli olmuş, barış antlaşmalarıyla çok daha kolay sona ermiş ve toplumu yeniden yapılandırma yaklaşımıyla çözümlenmiştir.

Soru 7

Parlamentelerle konuyla nasıl ilgilidir ve neler yapabilirler?

□ Çarpışmanın ortasında: Sivil halk

Silahlı bir çatışma çıktığında halkın karşı karşıya olduğu riskler bugün her zamankinden daha ciddi ve tehlikelidir.

Silahlı bir çatışma durumunda en iyi korumayı sağlayan yasaları ve önlemleri daha barış döneminde oluşturmak yoluyla halkı korumak, halkın çıkarlarını doğrudan doğruya savunan kurum olarak Parlatentonun görevidir. Vatandaşların koruyucusu ve sözcüsü olarak Parlatenterlerin ise sadece bu hak ve güvencelerin oluşturulmasına değil aynı zamanda uluslararası insancıl hukukla ilgili bilincin mümkün olan en yüksek düzeyde geliştirilmesine de yardımcı olmaları gerekir.

Savaş dönemlerinde halk, parlatenterlerin koruma sağlamak amacıyla siyasal kaynakları harekete geçirmelerini bekler. Savaş sona erdiğinde yeniden yapılanma süreci sadece kaynakları değil aynı zamanda büyük bir siyasal katılımı da gerektirecektir: Eğer başarılı olunacaksa sürecin dayanması gereken siyasal anlaşmayı güçlendirecek olanlar parlatenterler de dahil olmak üzere politikacılarıdır.

"Bugünün çatışmalarının mağdurları sadece adsız değil, tam anlamıyla sayısızdır (...) Korkunç gerçek şudur ki, bugün siviller sadece 'çapraz ateşe tutulmazlar' . Yaşamlarını kaybetmeleri veya yaralanmaları bir tesadüf eseri değildir ya da mevcut durumu yumuşatıcı bir ifadeyle 'ikincil dereceden zarar' görmezler. Büyük çoğunlukla kasıtlı olarak hedef alınırlar."

Kofi Annan, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri,
Mayıs 1999

"Konferans uluslararası insancıl hukuk kapsamında barışı koruyana ve sağlayanlara yönelik korumanın yer almayışını (üzüntüyle karşılar)".
Parlamentolararası Birlik, 90. Konferans
Eylül 1993

Ancak, ekonominin yeniden yapılanması tek başına yeterli değildir. Uzlaşma sürecine bir destek olarak savaş suçları yargılanmazsa barış kalıcı olmayacaktır. Bu durum savaş suçlarının cezalandırılmayacağından emin olmasına izin vermemek için sadece siyasal kararlılık değil aynı zamanda bu suçları tanımlayan ve cezalandıran bir kural gerektirir.

Parlamentelerin çatışmanın kendi topraklarında veya başka bir Devletin topraklarında yer almasına ve savaş suçlarının kendi vatandaşları veya yabancı kuvvetler tarafından işlenmiş olmasına bakılmaksızın, uluslararası insancıl hukuka uyulması ve ihlali halinde de adaletin işleminin sağlanması bakımından halka karşı ahlaki ve siyasal görevleri vardır.

İnsancıl hukuku anlamakla ve Devletlerin bu hukukun kurallarını tanımalarını, geliştirmelerini ve saygı göstermelerini sağlamakla, parlamenteler savaş sırasında halkın korunmasına ve savaş sona erdiğinde sivil barışın yeniden sağlanmasına etkin bir şekilde yardımcı olabilirler.

□ **Birinci adım: Uluslararası insancıl hukuka taraf olunması**

Parlamento ve üyeleri, devletin uluslararası antlaşmalara taraf olma ve bu antlaşmaların içerdığı kural ve ilkelerin ulusal düzeyde uygulanma sürecinde önemli bir rol oynarlar.

Bu bağlamda sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmek için parlamentelerin şunları yapması gerekir:

- **Antlaşmaya taraf olunması için gereken yasal süreci bilmek:** Bu süreç 1 no.lı önlemden açıklanmıştır ve bu el kitabının dördüncü bölümü referans olarak kullanılacak örnek belgeler ve deklarasyonlar içermektedir.
- **Sahip olunan politik ve parlamentelere özgü araçları bilmek ve kullanmak.**

□ **Bir antlaşmaya taraf olmada izlenmesi gereken yol**

Parlamenteerler ilk önce Devletlerinin mevcut uluslararası insancıl hukuk antlaşmalarına taraf olup olmadıklarını kontrol etmelidirler.

Eğer mensubu oldukları Devlet bu antlaşmalara taraf değilse, Devletin söz konusu antlaşmaya taraf olması için önlemler alınmasını sağlayabilirler. Alınması gereken belirli önlemler mevcut duruma bağlıdır:

- Onaylama veya katılım talebi uygun bir zaman dilimi içerisinde parlamentoya sunulur; bu durumda parlamenteerler gerekli bilgiyi aldıktan sonra lehte oy kullanabilirler.
- Antlaşma Hükümet tarafından henüz imzalanmamışsa: Bu durumda parlamenteerler Hükümeti bunun nedenini açıklamaya davet etmek, onaylama ve katılım sürecini gecikmeksizin başlatmaya yöneltmek için parlamentoyla ilgili bir prosedür başlatabilir (özellikle yazılı ve sözlü sorular halinde).
- Hükümet antlaşmayı imzalamış ancak onaylama sürecinde gecikmişse: bu durumda parlamenteerler hükümetin neden bu kadar geciktiğini sormak ve hükümeti bu süreci hızlandırmaya yöneltmek için yine parlamentoyla ilgili prosedürden yararlanabilirler. Bu konuda bir yasa tasarı-sı sunmak için yasal inisiyatiflerini de kullanabilirler.
- hükümet onaya veya katılıma karşı çıkıyorsa: Bu durumda parlamenteerler bunun nedenini ayrıntılı olarak bulmaya çalışabilirler. Gerekirse, şüpheleri, önyargıya dayalı fikirleri ve yanlış anlamaları ortadan kaldırmaya yardım edebilir ve aynı zamanda prosedürü harekete geçirmek için politik ağı'n bütünü'nü harekete geçirebilirler. Seçmenlere ne düşündüklerini sorabilir, onaylamayı veya katılımı sağlamak için bundan yararlanabilirler.

"Parlamentolararası Konsey, uluslararası insancıl hukukun uluslararası belgelerinden bir veya birkaçına henüz taraf olmamış Devletlerin Parlamentolarını bu belgelere katılmaya ve ayrıca bu tür antlaşmaların onaylanması sırasında bildirilen çekinceleri veya anlayış deklarasyonları ifade etmiş olan Devletlerin parlamentolarını da bu tür çekincelerin hala geçerli olup olmadığını doğrulamaya davet eder."

Parlamentolararası Birlik, Konseyin 161. oturumu
Eylül 1997

Parlamentelerin aynı zamanda, uluslararası insancıl hukukun bir antlaşmasına katılım göstermenin, ilgili antlaşmanın kapsamını sınırlandırmayı hedefleyen herhangi bir çekince ya da anlayış itirazı veya deklarasyonu ile birlikte olmadığından emin olmaları gerekir. Yine burada da parlamenterlerin gerçekleştirdikleri şeyler mevcut duruma bağlı olacaktır.

- Hükümet, Parlamento'ya bir antlaşmanın kapsamını sınırlandıran çekinceler, anlayış itirazları ve deklarasyonlarıyla birlikte onay için bir talepte bulunmuşsa: Bu durumda parlamenterler bu tür sınırlandırmaların nensiz olduğunu ortaya çıkardıkları takdirde partinin çıkarları ve belirli durumları gözetmek yerine genel bir yarar geliştirerek, gerekirse Hükümeti konuyu tekrar değerlendirmeye yönlendirmek için kamuoyunu harekete geçirmekle önemli bir rol oynarlar.
- Hükümetin çekinceleri antlaşmanın kapsamını sınırlandırmaktaysa ve anlayış itirazları ve deklarasyonları artık geçerli değilse: Bu durumda parlamenterler Hükümetin niyetini öğrenmek için parlamentoyla ilgili prosedürden yararlanabilir ve ortaya çıkan çekinceleri ele alma açısından girişimde bulunabilirler; aynı zamanda bu sınırlandırmaların ortaya çıkması için doğru inisiyatif kullanma hakkında yararlanabilirler.

Parlamenteler aynı zamanda uluslararası insancıl hukukun bir antlaşmasına göre yapılabilen birtakım belirli deklarasyonların gerçekten antlaşma onaylandığında ve sonrasında yapılmasını da sağlayabilirler. Deklarasyonun 1977 tarihli 1. Protokol kapsamında kurulan Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun yetkisini kabul ederek yapılıp yapılmadığını kontrol edebilirler. Bu Komisyonla ilgili bilgi 7 no.lu önleminde verilmiştir.

□ **Ulusal yasaların uluslararası standartlara uygunluğunun sağlanması**

Uluslararası insancıl hukukun bir antlaşması onaylandıktan ve yürürlüğe girdikten sonra parlamenterlerin bu antlaşmanın hükümlerine uygun yasaların ulusal düzeyde kabul edilmesini sağlamaları gerekir.

Gerekliyse, yasa taslağının (veya mevcut yasalardaki değişikliğin) Hükümet tarafından uygun bir sürede Parlamento'ya gönderilmesini sağlamaları gerekir. Özellikle Ceza Hukukunun ve Ceza Usul Kanununun uluslararası insancıl hukukunun normlarına uygun olmasını sağlayabilirler.

Bu bağlamda parlamenterler insancıl hukukla ilgili yerel ve uluslararası uzmanların görüşlerine de gerektiği şekilde başvurabilirler. Bu el kitabının son bölümünde belirtildiği gibi, Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin Danışmanlık Servisi bilgi, öneri ve danışmanlık sağlamak suretiyle parlamenterlere ve parlamentonun yasama ve dokümantasyon servislerine yardıma hazırdır. Bu el kitabının dördüncü bölümü Kızılhaç ve Kızılay ambleminin kullanılması ve korunması ile ilgili bir örnek yasa içermektedir.

□ **Gerekli fonun onaylanması**

Parlamenterlerden uluslararası insancıl hukuka saygı için ulusal eylem planının oylanması ve ilgili fonun onaylanması istenebilir.

Onaylanan fonun silahlı kuvvetlerin ve güvenlik güçlerinin uluslararası insancıl hukuk kuralları konusunda eğitimini sağlamaya yetecek düzeyde olması gerekir. Bu eğitim hiç verilmemişse ya da yeterince verilmemişse silahlı bir çatışma ortaya çıktığında halk üzerindeki etkileri yıkıcı olabilir.

Uluslararası insancıl hukuk kuralları ihlal edilirse mahkemelerin de yerine getirmeleri gereken görevler için yeterli kaynaklara sahip olmaları gerekir.

"Silahlı çatışmaların mağdurlarını korumak için gereken mali kaynaklar ve insan kaynakları yetersizdir (...) Konferans Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve diğer yardım kuruluşlarının çalışmalarını takdir etmekte, Hükümetleri bu kuruluşlara mali katkı sağlamaya davet etmekte ve bu kuruluşların personelini azim ve cesaretlerinden dolayı kutlamaktadır."

Parlamentolararası Birlik, 90. Konferans,
Eylül 1993

□ **Yürütme organının kuralları uygulama ve uygulatmayla ilgili çalışmalarının takibi**

Parlamentelere özgü gözetim işlevi ile parlamenteler aşağıda belirtilen hususların yerine getirilmesini özellikle sağlayabilirler:

- Ulusal yasaların ilgili kurallar ve idari önlemlerle birlikte yer alması;
- Silahlı kuvvetlerin ve güvenlik güçlerinin mensuplarının; uluslararası insancıl hukuk kuralları konusunda, alanında uzman kişilerden eğitim alması ve askeri elkitablarında insancıl hukukla ilgili veriler hususunda bilgilendirilmesi;
- Hükümet çalışanlarına bilgi vermeye yönelik toplantıların düzenlenmesi;
- Gelecekteki ihlalleri engelleyici nitelik taşıdığından dolayı uluslararası insancıl hukuk kurallarını ihlal eden kişilerin hukuka uygun olarak cezalandırılması;
- Uluslararası insancıl hukuk kuralları hakkında, özellikle okul ve üniversitelerde, halka eğitim verilmesi;
- Bu faaliyetler için yeterli fonun ayrılması.

□ **Savaş suçları işlendiği takdirde adaletin uygulanmasının sağlanması**

Parlamento aynı zamanda adaletin uygulanmasını takip eder ve bu bağlamda halkın temsilcilerinin özellikle şunları yerine getirmeleri gerekir:

- Adli makam üyelerinin uluslararası insancıl hukuk konusunda yeterli eğitimi almasının sağlanması;
- Adli makamlara görevlerini yerine getirmeleri için araçların sağlanması;
- Savaş suçları işlendiği takdirde adaletin uygulanmasının takibi, örneğin karar verme sürecine müdahale etmeksizin adalet sisteminin iyi işleminin, Yürütme tarafından baskıya veya müdahaleye maruz kalmamalarının ve adaletin uygun bir süre zarfında uygulanmasının sağlanması.

"Uluslararası insancıl hukuk ile ilgili konuların özellikle daimi bir komitenin görevine dahil edilmesi, ya da uygun görüldüğünde, uluslararası insancıl hukuk için bir daimi komisyon kurulması Parlamentonun bu konuları verdiği önemi göstermenin bir yoludur ve bu konuların etkin ve devamlı bir şekilde ele alınmasını mümkün kılar."

Parlamentolararası Birlik, Konseyin 161. oturumu,
Eylül 1997

□ **Uluslararası insancıl hukuk alanında bir parlamento organı oluşturulması**

Parlamenteerler uluslararası insancıl hukukla ilgili konuları ele alan bir parlamento organı oluşturulmasını sağlayabilirler.

Bu tür bir parlamento organı kurulması mümkün değilse parlamenteerler, görevleri ve işlevleri net olarak belirlenen (uluslararası insancıl hukukun disiplinlerarası ele alınmasında diğer çeşitli parlamento komiteleriyle birlikte gerçekleştirilecek çalışmalar; uluslararası insancıl hukuk konusunda bakanlıklararası komisyonlarla özel bağlantılar (bkz. 6 no.lu önlem), mahkeme duşmalarının takibi v.s.) mevcut prosedürlere uygun olarak bir yan komite ya da başka bir organ oluşturulmasını sağlayabilirler.

Parlamenteerler aynı zamanda, bilhassa uluslararası insancıl hukuk ile ilgili konularda çalışmalar yapan özel konumlu bir parlamenteerler grubu oluşturulmasını da sağlayabilirler. Söz konusu grup parlamentoyla ilgili işler kapsamında "harekete geçirici bir güç" ve hatta parlamento kökenli bir "takipçi" olarak işlev görebilirler.

Son olarak, parlamenteerler başkalarının deneyimlerinden yararlanmak suretiyle deneyimlerini paylaşmak ve ulusal hareketi ilerletmek için başka ülkelerdeki benzer parlamento organları ile irtibatı geliştirebilirler. Parlamentolararası Birlik bu konuda yardımcı olabilir.

Uluslararası insancıl hukuk konusunda dünya parlamenteerleri üzerinde yaptığı araştırmalar sayesinde, Parlamentolararası Birlik aynı zamanda, uluslararası insancıl hukukun uygulanmasını sağlamak ve ulusal hareketi güçlendirmesine hız kazandırmak için diğer Parlamentolar tarafından atılan adımlar konusunda parlamenteerlere bilgi verebilir.

□ Uluslararası alanda çalışmalar

Parlamentar girişimler artık ulusal sınırlar dahilinde kalmamaktadır. Parlamento üyelerinin sadece uluslararası antlaşmalarla belirlenen kuralları dikkate almaları değil, aynı zamanda uluslararası insancıl hukuk sayesinde ortaya çıkan konuları çok taraflı siyasal forumlarda tartışabilme imkanları da vardır.

Parlamentolararası Birlik, ulusal parlamentoların dünya çapında bir organizasyonudur ve özellikle, uzmanlaşmış komitesinin çalışmaları yoluyla uluslararası insancıl hukuk kurallarının geliştirilmesi ve yayılması için uygun mercilerden biridir. Parlamentoların Birliğin çalışmalarından yararlanmaları ve onun uluslararası insancıl hukukla ilgili önerilerinin Parlamento ve Yürütmenin dikkatine sunulması ve dikkate alınmasını sağlamaları büyük önem taşır.

Uluslararası yaşam değişmektedir ve parlamentolar böylece kendi ülkeleri dışında ülkelerde gerçekleşen uluslararası insancıl hukuk ihlallerini araştırma hakkını elde ederler. Bu ihlalleri haber verebilir ve 7 no.lu Önlemede açıklandığı gibi bunları durdurmak için siyasal girişimlerde bulunabilirler.

□ Kamuoyunun harekete geçirilmesi: önemli bir politik görev

Antipersonel mayınlarla ilgili Ottawa Antlaşması'nın son dönemlerde kabulü ve yürürlüğe girmesi, aşağıda belirtilenleri yerine getirmekle parlamentoların bir antlaşmanın tarihindeki tüm aşamalarda harekete geçirici bir rol oynayabileceklerini gösterir:

- Hükümetlerin antlaşma taslağı oluşturmaya ve kabul etmeye yönlendirilmesi;
- Antlaşmanın zamanında imzalanması ve onaylanması ve sonuçta ulusal düzeyde yürürlüğe girmesi için çalışmalarda bulunulması;
- Antlaşmaya göre en uygun yasa taslaklarının hazırlanması ve ilgili uygulama kurallarını oluşturmak için çalışılması.

Parlamentolar aynı zamanda ulusal topraklarda ya da ülke sınırlarının ötesinde nerede olursa olsun ortaya çıkan bir silahlı çatışma durumunda, uluslararası insancıl hukukun normlarına saygıyı geliştirmek için aşağıda belirtilenleri yaparak girişimlerde bulunabilirler:

- Silahlı kuvvetlerin ve güvenlik güçlerinin uluslararası insancıl hukuk kuralları konusunda kalıcı ve derinlemesine bilgi edinmelerinin sağlanması;
- Bu kuralların ülkenin eğitim sisteminin her düzeyinde öğretilmesinin sağlanması;

Uluslararası insancıl hukukun ilkeleri ihlal edildiğinde parlamenterler şunları yapabilirler:

- İhlallerin halka yönelik konuşmalarında duyurulması;
- Hukuk kapsamında öngörülen cezalandırmanın yerine getirilmesinin sağlanması.

Sürekli olarak halkla etkileşim içinde bulduklarından dolayı parlamenterler halkın duyarlılığını sağlayabilir ve artırabilirler. Uluslararası insancıl hukuk kurallarına saygının ve bu kuralların ihlalinin ve cezasız kalmasının oluşturduğu tehlike üzerinde uzun dönemli bir ilginin önemini vurgulayabilirler.

Bu tür çalışmalarda bulunmak suretiyle parlamenterler seçmenlerin haklarındaki olumlu düşüncelerini bile artırabilirler. □

"Uluslararası insancıl hukuk kurallarını öğretmek
bu kuralların her hangi bir ihlalinin önlemede en iyi araçtır."
Parlamentolararası Birlik, Konseyin 161. Oturumu
Eylül 1997

ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUKA

saygı göstermek ve

saygıyı sağlamak için alınması gereken

Yedi Önlem

Önlem 1

Uluslararası insancıl hukuk antlaşmalarına taraf olunması

□ Niçin?

□ İnsancıl hukuka saygıyı sağlamada kararlılığı ifade etmek için

Uluslararası insancıl hukukun antlaşmalarına taraf olmakla Devletler uzun dönemli bağlı olmayı kabul eder ve uluslararası topluluğa uygun olarak kararlılıklarını ifade ederler.

□ İnsancıl hukuku güçlendirmek için

Bir Devlet uluslararası insancıl hukukun bir antlaşmasına taraf olduğunda, karar veren makamlar ve kamuoyundaki imajı güçlendirilmiş olur. Örneğin, 1999 yılında Cenevre Sözleşmelerine taraf Devlet sayısı 188'dir. Bu nedenle Sözleşmelerin uluslararası topluluğun bütününe desteği aldığı söylenebilir. Bu durum Sözleşmelere büyük yetki tanınmasını sağlar.

□ Nasıl?

İki yol vardır: Antlaşmanın oluşum safhasında imzalanması ve sonra onaylanması; ya da antlaşmanın imzaya açık olmadığı safhaya gelinmişse katılımın gerçekleştirilmesi.

□ İmzalama ve onaylama

Antlaşmalar hazırlandıktan sonra (çoğunlukla, yürürlüğe girinceye kadar) genellikle sınırlı bir süreyle imzaya açıktırlar.

Bir antlaşmayı imzalayan bir Devletin bu antlaşmanın hükümlerine aykırı hareket etmeme onusunda bir ahlaki yükümlülüğü vardır. Bununla beraber, antlaşmaya tamamen bağlı olmak için bir Devletin imzaladığı antlaşmalarının yetkili organlarca onaylanması gerekir.

Onaylama prosedürleri bir ülkeden diğerine değişiklik gösterir, ancak çoğu ülkede onaylama parlamentonun sorumluluğundadır ve genellikle Devletin Yürütme Organını daha önceden belirlenen prosedüre uygun olarak bir antlaşmaya bağlı hale getirmek için yetkilendiren bir oylama şeklini alır.

Bir Devlet bir antlaşmayı onayladığı zaman, antlaşmanın "amaç ve hedefine ters düşmemesi" ve "içeriğini zayıflatmaması" şartıyla çekincelerini belirtebilir ya da anlayış deklarasyonlarında bulunabilir. Ayrıca, bu çekince ve anlayış deklarasyonlarının sonuçta periyodik olarak yeniden gözden geçirilmesi gerekir.

Onaylama belgesinin daha sonra Sözleşmelerin aslını muhafaza eden Devlete gönderilmesi gerekir (bkz. bu el kitabının üçüncü bölümündeki örnek onaylama belgesi).

Belirli antlaşmaları onaylarken yapılması gereken deklarasyonlar

Uluslararası insancıl hukukun belirli antlaşmalarını onaylarken Devletler ek deklarasyonlarda bulunabilirler (bkz. Bir takım örnekler için bu el kitabının üçüncü bölümüne bakınız.)

- 1977 tarihli I. Protokole taraf olan Devletler Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun yetkisini kabul edebilirler;
- 1980 tarihli Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesinin IV. Protokolüne (kötü edici lazer silahları) taraf olan Devletler, Protokolün uluslararası silahlı çatışmalar dahil "bütün durumlarda" uygulanacağını belirten bir deklarasyonda bulunabilirler.

□ Katılım

Bir Devlet bir antlaşmayı imzalamadığı ve anılan antlaşmanın artık imzaya açık olmadığı hallerde de bilahere, bu antlaşmaya katılımında bulunabilir. Prosedür tamamen aynıdır ve bir imzanın teyit edilmesi amacıyla gerçekleşmesi dışında, onaylamanın taşıdığı aynı etkilere sahiptir.

□ Bir antlaşmanın iç hukukta yürürlüğe girmesi

Bir uluslararası antlaşmaya taraf olunduğunda bir Devletin genellikle bunu sadece yasal olarak Sözleşmelerin aslını muhafaza eden Devlete değil aynı zamanda kendi vatandaşlarına da resmi gazetede ilan ederek duyurması gerekir.

Ülkenizdeki sisteme dayalı olarak bir uluslararası insancıl hukuk antlaşması ulusal hukuk bünyesinde otomatikman - örneğin, bir Devlet o antlaşmaya taraf olduğunu bildirir bildirmez – bağlayıcı nitelik kazanabilir. Bu durumda antlaşmanın yürürlüğe girmeden önce ya da girdikten sonra ulusal yasalara uygun hale getirilmesi gerekir. Bununla beraber antlaşmanın yürürlüğe girmesi, içerdiği uluslararası kuralların ulusal yasaya dahil edilmesi koşuluna bağlı olabilir. Bu durumda, Devlet o antlaşmaya taraf olmadan önce yasanın kabul edilmesi gerekir. Her durumda ulusal yasal düzenlemelerin gecikmeksizin yapılması önem taşımaktadır.

□ **Parlamenterin rolü nedir?**

Parlamenterin rolü süreçteki aşamaya bağlı olarak değişim gösterir. Genelde, parlamenteler Yürütmeyi uluslararası insancıl hukukun antlaşmalarını imzalamaya yönlendirebilirler, ancak, kuşkusuz en önemli rolleri onaylama veya katılım ve uygulamayla ilgili yasaların kabulünü içeren bir sonraki aşamada ortaya çıkar.

Parlamenteler Hükümetle bir diyalog başlatarak, Parlamente'ye onaylama ya da katılım ile ilgili bir kanun taslağının gönderilmesini talep edebilirler; bu durum gerçekleşmezse bu tür bir yasa taslağını kendileri de hazırlayabilirler. □

"Parlamentolararası Birlik Konseyi, Birleşmiş Milletler Diplomatik Konferansının 17 Temmuz 1998'de Roma'da Uluslararası Ceza Mahkemesi Anayasasının kabulünü memnuniyetle karşılar; bu, soykırım suçu, insanlığa karşı işlenen suçlar, savaş suçları ve saldırı suçunun cezazsı kalmayacağını ve adaletin yerine geçmesini sağlamak için Uluslararası topluluğun önlem almadaki kararlılığını gösterir. Tüm parlamentoları ve üyelerini, Mahkemenin Anayasasının mümkün olan en yakın tarihte evrensel olarak kabulünü sağlamak için girişimde bulunmaya ve bu yeni uluslararası mahkemenin gerçekten hiç bir gecikme olmaksızın kurulmasını ve etkin şekilde işlemlerini sağlayacak tüm araçlarla donatılmasını sağlamak için yetkileri dahilinde her şeyi yapmaya davet eder." Parliamentolararası Birlik, Parliamentolararası Birlik Konseyinin 163. oturumu, Eylül 1998

Ne yapabilirsiniz?

- **Devletinizin aşağıda adı geçen antlaşmalara taraf olup olmadığından emin olunuz.**
- 12 Ağustos 1949 tarihli dört Cenevre Sözleşmesi
- 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerine ek ve uluslararası silahlı çatışmaların mağdurlarının korunmasıyla ilgili 8 Haziran 1977 tarihli Protokol (I. Protokol)
- 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerine ek ve uluslararası nitelikte olmayan silahlı çatışmaların mağdurlarının korunmasıyla ilgili 8 Haziran 1977 tarihli Protokol (II. Protokol)
- Aşırı derecede yaralayıcı olan ya da ayırım gözetmeyen etkileri olan belirli konvansiyonel silahların kullanımında yasaklama veya sınırlandırılmalarla ilgili 13 Ocak 1980 tarihli Sözleşme ve dört Protokolü (belirlenmez parçacıklar, mayınlar, yangına neden olan silahlar ve kr edici lazer silahları ile ilgili).
- Kimyasal silahların geliştirilmesi, üretimi, stoklanması ve naklinin yasaklanması ve imha edilmesi ile ilgili 13 Ocak 1993 tarihli Sözleşme
- Antipersonel karamayınlarının kullanımı, stoklanması, üretimi ve naklinin yasaklanması ve imha edilmesi ile ilgili 3-4 Aralık 1997 tarihli Sözleşme;
- Uluslararası Ceza Mahkemesinin 17 Temmuz 1998 tarihli Anayasası
- **Eğer Devletiniz bu antlaşmalara taraf olmuşsa, aşağıda belirtilen deklarasyonları yapıp yapmadığını kontrol ediniz (bu el kitabının nc bölümündeki örneklere bakınız):**
- Devletiniz 1977 tarihli I. Protokole taraf ise Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun yetkisinin kabul edildiği deklarasyon
- Belirli Konvansiyonel Silahlar ile ilgili BM Sözleşmesinin IV. Protokolüne bağlı olmanın kabul edildiği deklarasyon

- Karamayınları ile ilgili Ottawa Antlaşması'na geçici başvurma niyetini bildiren deklarasyon
 - **Devletinizin, bir antlaşmaya onay veya katılım halinde, aşağıda belirtilen türden bir çekince veya anlayış deklarasyonunda bulunup bulunmadığını inceleyiniz.**
 - Antlaşmanın hedef ve amacına aykırı nitelikte
 - Antlaşmanın içeriğini hafifleten nitelikte
 - **Bütün durumlarda kendi Devletiniz intikal eden antlaşmayı onayladığında Devletiniz tarafından yapılan çekince ve anlayış deklarasyonun halen geçerli olup olmadığından ve yeniden ele alınıp alınmaması gerektiğinden emin olmak için düzenli olarak kontrol ediniz**
 - **Yukarıdakilerin hepsi için**
 - İlgili hükümet organlarından bilgi istemekte,
 - Hükümete soru önermeleri vermekte,
 - Bir parlamento tartışması başlatmakta,
 - Kamuoyunu harekete geçirmekte,
- tereddüt etmeyiniz.**

Önlem 2

Uluslararası insancıl hukuk ihlallerinin engellenmesi

□ Niçin?

Belirli nadir durumlar haricinde uluslararası bir antlaşmaya katılım, bu antlaşmanın ulusal hukukta kendiliğinden derhal uygulanacağı anlamına gelmez. Bir uluslararası insancıl hukuk antlaşmasının onaylanması ve yürürlüğe girmesini bu nedenle ilgili iç yasaların kabulü takip etmelidir. Bu, mevcut yasalarda büyük veya küçük değişiklikler ya da tamamen yeni metinlerin kabulü anlamına gelir. Temel amacı yasal çerçeveyi oluşturmak olan bu yasanın ayrıntılı ve yeterli kurullarla tamamlanması gerekir.

Ulusal ve uluslararası yargı yetkileri

- Savaş suçlarını cezalandırmak ilk olarak ve en önemlisi ulusal mahkemelerin kapsamındadır. Ulusal yasaların uluslararası insancıl hukukun ihlallerini engellemesini sağlamanın önemli olmasının nedeni budur.
- Uluslararası Ceza mahkemesinin oluşturulması durumu değiştirmez çünkü bu mahkeme sadece Devletlerin savaş suçlarını işleyenleri kendileri yargılamak istemedikleri veya bunu yerine getiremedikleri durumlarda yetkili olacaktır.
- Uluslararası insancıl hukukun antlaşmaları, belirli cezalar ortaya koymazlar ve ne tür hukuk ihlallerini gerçekleştirenlerin yargılanacağını belirlemezler ancak kesin olarak Devletlerden yasaları kabul ederek ağır ihlalleri engellemelerini isterler.
- Devletler aynı zamanda ağır ihlalleri gerçekleştirmekle suçlanan kişileri araştırmak ve onları kendi mahkemelerinde yargılamak ya da yargılanmak üzere başka bir devlete teslim etmekle yükümlüdürler.
- Genelde, bir Devletin ceza yasaları kendi toprakları üzerinde veya kendi vatandaşları tarafından işlenen eylemlere uygulanır fakat "evrensel yargı" ilkesine göre uluslararası insancıl hukuk, devletin ağır ihlalleri gerçekleştiren herhangi bir kişiyi tabiiyetine ve ihlalin nerede gerçekleştiğine bakılmaksızın aramasını ve cezalandırmasını gerektirir.

Uluslararası insancıl hukuk ihlallerinin engellenmesi

□ Hangi eylemlerin cezalandırılması gerekir?

- Cenevre Sözleşmeleri ve I. Protokolde listelenen belirli eylemler; örneğin kasten adam öldürme, işkence ve insanlık dışı muamele, ırza geçme ve kasten büyük acılara ya da bedene ve sağlığa zarar veren herhangi bir eylem.

□ Kim sorumlu tutulabilir?

- Sorumlu olunan bir görevde başarısız olunmasından kaynaklansa da ihlalleri gerçekleştiren kişiler,
- İhlallerin gerçekleştirilmesi emrini veren kişiler

□ Ne yapmak gerekir?

- Kişinin tabiiyetine, kimin gerçekleştirdiğine ve gerçekleştirme emrini kimin verdiği bakılmaksızın, bu ihlallerin görevini yerine getirememekten kaynaklandığı durumlar ve ulusal topraklarda veya başka bir yerde gerçekleşen eylemler de dahil olmak üzere tüm kişilere uygulanan yasalardaki **ağır ihlallerin yasaklanması ve engellenmesi**

- Ağır ihlaller gerçekleştirdiklerinden kuşku duyulan kişilerin hakkında işlem başlatarak ve gerekirse başka bir Devlette yargılanmak üzere teslim etmek üzere **aranması ve yargı önüne çıkarılması**

- **Askeri komutanların** ağır ihlalleri engellemelerini, devam eden ihlalleri durdurmalarını ve ağır ihlalleri gerçekleştirmekten suçlu bulunan ve otoriteleri altındaki kişilere karşı önlem almalarının **istenmesi**

- Ağır ihlallerle ilgili herhangi bir işlemde diğer Devletlere yasal yardım **sağlanması**

Devletlerin özellikle uluslararası insancıl hukukun belirli kurallarını ihlal etmekten suçlu kişileri yargılamak ve cezalandırmak için yasaları kabul etmeleri istenir. Bunu bir çok nedenle yerine getirmeleri gerekir.

□ Hukukun ihlallerini engellemenin gereği

En iyi şey savaştan tarafların uluslararası insancıl hukuka savaşın başlangıcından itibaren saygı göstermeleri olacaktır. Ancak savaşla ilgili deneyimler, kuralları bilmenin ve iyi niyetin yeterli olmadığını göstermiştir. Ulusla-

rarası insancıl hukuku ihlal eden kişilerin, özellikle savaş suçu işleyenlerin yargılanması ve cezalandırılması bu nedenle sadece bir yasal ve ahlaki yükümlülük değil, aynı zamanda caydırmanın da etkili bir yolunu oluştururken, ihlallerin cezasız kalması da daha fazla zalimane davranışa zemin hazırlar.

□ **Yasaların ihlallerini engellemenin gereği**

Uluslararası insancıl hukuk ihlallerini engellemek için ceza hukukunun bu suçları ve cezalarını belirtmesi gerekir. Esasen, hiç kimsenin işlendiği vakit bir suç teşkil etmeyen bir eylemden dolayı yargılanamayacağı gerçeği ceza hukukunun bir ilkesidir. Bu nedenle uluslararası insancıl hukukun ihlallerini engelleyen yasaların taslağının hazırlanması kesinlikle gereklidir.

Uluslararası Ceza Mahkemesi

Uluslararası Ceza Mahkemesi en ciddi ihlallerden sorumlu kişileri yargılamak için dünya çapında yargılama yetkisine sahip daimi bir mahkemedir. Söz konusu ihlaller şunlardır:

- soykırım suçu
- insanlığa karşı işlenen suçlar
- savaş suçları
- saldırı eylemleri

Mahkemenin 17 Temmuz 1998 tarihinde hukukilik kazanan Kuruluş Sözleşmesi'nde hem uluslararası silahlı çatışmalar hem de uluslararası nitelikte olmayan silahlı çatışmalar sırasında işlenen savaş suçları karşısında mahkemenin yargılama yetkisi kabul edilir.

Yargı yetkisi Devletlerle sınırlı olan Uluslararası Adalet Divanından farklı olarak, Uluslararası Ceza Mahkemesi kişileri yargılayabilecektir. Bunun yanında, Ruanda ve Yugoslavya için özel olarak kurulan savaş suçları mahkemelerinden farklı olarak yargı yetkisi zaman veya mekanla sınırlı olmayacaktır. Uluslararası Ceza Mahkemesi, bu nedenle kişiler için şimdiye kadarki en genel olumlu görevin, yani, çatışma durumlarında hukukun kurallarına saygı gösterme yükümlülüğünün ortaya çıkmasını simgelemektedir.

Uluslararası Ceza Mahkemesi 60 Devletin Kuruluş Sözleşmesini onaylaması halinde kurulmuş olacaktır. 30 Haziran 1999 itibarıyla 85 Devlet Kuruluş Sözleşmesi'ni imzalamış olup 3 Devlet onaylamıştır.

Ağır İhlaller

Aşağıda belirtilen eylemler Cenevre Sözleşmelerinin ağır ihlalini oluşturmaktadır:

- Kasten adam öldürme,
- İşkence ve insanlık dışı muamele; biyolojik deneyler, kasten büyük acılara ya da bedene ya da sağlığa zarar verme,
- Mülkiyetin askeri gerekliliklerle makul görölmeyecek tarzda ve yasalara aykırı şekilde vahşice yapılan aşırı tahribatı ve yağmalanması,
- Bir savaş esirinin düşman Gücün [silahlı] kuvvetlerinde hizmette bulunmaya zorlanması,
- Bir savaş esirinin Üçüncü Sözleşmede belirtilen adil ve usule uygun bir yargılamadan yoksun bırakılması,
- Yasal olmayan sınırdışı etme veya nakletme,
- Yasal olmayan hapsetme,
- Esir alma.

Aşağıda belirtilen eylemler 1977 tarihli I. Protokolün ağır ihallerini oluşturmaktadır:

Kasten gerçekleştirildiğinde Protokolün ilgili hükümlerinin ihlalini oluşturan ve ölüme ve bedende ciddi yaralanmalara neden olan ve sağlığa zarar veren aşağıda belirtilen eylemler

- sivil halkın veya tek tek sivillerin saldırı hedefi yapılması;
- sivillerde aşırı can kaybına, yaralanmalara neden olacağı ve sivil nesnelere zarar vereceği bilinerek sivil halka ve nesnelere ayırım gözetmeden saldırıda bulunulması;
- sivillerde aşırı can kaybına, yaralanmalara neden olacağı ve sivil nesnelere zarar vereceği bilinerek tehlikeli güçleri bulunduran yerlere ve tesislere saldırıda bulunulması;
- savunmasız yerlerin ve asker bulundurulmayan bölgelerin saldırı hedefi yapılması;
- silahını terkettiği bilindiği halde bir kişinin saldırı hedefi yapılması;
- Sözleşmeler ve Protokolle tanınmış özel kızılhaç veya kıızılay ambleminin veya başka bir koruyucu işaretin kötü niyetli kullanımı.

Aşağıdaki eylemler de I. Protokolün ağır ihlali olarak görölmektedir:

- Dördüncü Sözleşmenin 49. maddesinin ihlal edilerek, işgal eden Devletin kendi halkının bir kısmını işgal ettiği topraklara nakletmesi ya da işgal edilen toprakların halkının bir kısmını veya tamamının sınırdışı edilmesi veya nakledilmesi;
- Savaş esirlerinin veya sivillerin ölkelerine iadesinde makul görülemez bir gecikme olması;
- İrk ayrımına dayalı olarak kişisel onurun ırk ayrımı ve diğer insanlık dışı ve onur kırıcı davranışlarla zulme maruz kalınması;

Halkların kültürel veya manevi mirasını oluşturan ve özel düzenlemelerle özel koruma sağlanan açıkça tanınan tarihi anıtlara, sanat eserlerine veya ibadet yerlerine saldırıda bulunulması;

Sözleşmeyle korunan veya Protokolün 85. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen bir kişinin adil ve usule uygun bir yargılamadan mahrum bırakılması.

Aşağıda belirtilen eylem aynı zamanda 1977 tarihli I. Protokolün ağır ihlalini oluşturur:

Karşı tarafın denetiminde olan veya gözaltına alınan, tutuklanan ya da başka şekilde özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin fiziksel ve ruhsal sağlığının ve bütünlüğünün Protokolün 1. maddesinde sözü edilen bir durumun sonucu olarak herhangi bir haksız eylem yoluyla yada ihmal nedeniyle tehlikeye atılması

Bunun özellikle, aşağıda belirtilen kişiler üzerinde kişinin kendi rızasıyla olsa bile uygulanması yasaktır:

Fiziksel sakatlama

Tıbbi ve bilimsel deneyler

Organ nakli için dokuların ve organların çıkarılması; bu eylemler Protokole sağlanan koşullara uygun olarak, haklı gösterildiğinde istisnai bir durum söz konusu olabilir.

Nasıl?

Çeşitli antlaşmalar Devletlerin uluslararası insancıl hukuku ihlal eden kişileri yargılamak ve cezalandırmak için gerekli tüm önlemleri almalarını kesin olarak gerektirir. Antlaşmalar cezalandırılması gereken ihlalleri sıralar. Cenevre Sözleşmeleri ve I. Protokol örneğin, belirli ihlalleri ağır ihlal ya da cezalandırılması gereken savaş suçu olarak tanımlar.

Genelde, Devletler sadece kendi vatandaşlarını veya kendi toprakları üzerinde gerçekleşen suçları işleyenleri cezalandırabilirler. Yine de bazı suçların çok ciddi olmasından dolayı bu ilkede istisnai bir durum belirlemiştir. Bu nedenle belirli antlaşmalar Devletleri, savaş suçlularını milliyetlerine ve suçu işledikleri yere bakılmaksızın yargılamakla (bu ilke "evrensel yargı" olarak adlandırılır) veya teslim etme talebinde bulunan başka bir Devlete teslim etmekle yükümlü kılar.

Bu mekanizmalardan ayrı olarak uluslararası insancıl hukukun antlaşmaları, verilmesi gereken cezaları belirtmez ve yargı yetkisini tanımlamaz. Bu nedenle ulusal hukuki kültürlere göre araçları seçmek Devletlere kalmıştır.

□ **Parlamenteerlerin rolü nedir?**

Parlamenteerlerin, ilk önce ve her Şeyden önemli, ülkelerinin uluslararası insancıl hukuk ihlallerini cezalandırmak için yasal araçlara sahip olmasını sağlamaları gerekir. Eğer bu araçlara sahiplerse o zaman –tercihen barış döneminde- bu yasa ve kuralların uluslararası insancıl hukuk normlarına uygun olarak uygulanmasını sağlamaları gerekir. Eğer bu konuda yasalar yoksa veya bu yasalar ve kurallar yetersizse parlamenteerler konuyla ilgili olarak Hükümete soru önermeleri verebilir ya da durumu telafi etmek için parlamenteerlere özgü girişimde bulunma haklarını kullanabilirler. Hukukun içeriği ile ilgili tartışma özellikle uluslararası insancıl hukuk ihlallerini hangi mahkemelerin yargılayacağını ve ne tür cezalar verileceğini belirleyebilir.

Parlamenteerler aynı zamanda halkın bütününe ve uluslararası insancıl hukuk ihlallerini gerçekleştirmeye en yakın gruplara mesajların iletilmesinde çok önemli bir rol oynayabilirler. □

Ne yapabilirsiniz?

- Ülkenizin uluslararası insancıl hukuk ihlallerini cezalandıran yasalar çıkardığından emin olunuz.**
- Bu yasaların uluslararası insancıl hukuka uygun olduğundan emin olunuz. Eğer değilse, şunları yapmakta tereddüt etmeyiniz:**
- İlgili hükümet organlarından talepte bulunulması,
- Hükümete soru önermeleri verilmesi,
- Genel olarak uluslararası insancıl hukukun ihlallerinin ya da ulusal yasaların hiç kapsamadığı veya yeterince kapsamadığı belirli bir ihlalin cezalandırılması gerektiği konusunda parlamentoda bir tartışma başlatılması,
- Yürütme'nin organının uluslararası insancıl hukuk ihlallerini engelleme gereğinin farkında olmasının sağlanması,
- Uluslararası insancıl hukuk ihlallerinin cezalandırılması ile ilgili hukuk veya yasaların neleri içermesi gerektiği konusunda bir tartışma başlatılması.
- Eğer Devletiniz Cenevre Sözleşmelerine taraf ise aşağıdakileri içeren yasaları kabul ettiğinden emin olunuz:**
- "ağır ihlaller" olarak adlandırılan ihlallerin sıralandığı ve cezalandırıldığı,
- ağır ihlalleri gerçekleştirdiğinden, gerçekleştirilmesi emrini verdiği veya hoşgörülle karşıladığından kuşkulanan kişilerin uyuşuna ve suçun nerede işlendiğine bakılmaksızın araştırılması, soruşturulması veya yargılanmak üzere teslim edilmesinin sağlandığı.
- Eğer Devletiniz 1977 tarihli I. Protokole taraf ise aşağıdakileri içeren yasaları kabul ettiğinden emin olunuz:**
- Cenevre Sözleşmeleri kapsamında ağır ihlalleri oluşturan türden ihlallerin sıralandığı ve cezalandırıldığı,
- I. Protokol kapsamında ağır ihlal olarak adlandırılan ihlallerin sıralandığı ve cezalandırıldığı,
- Savaş suçlarını işlediğinden, işlenmesi emrini verdiği veya hoşgörülle karşıladığından kuşkulanan kişilerin uyuşuna ve suçun nerede işlendiğine bakılmaksızın araştırılması, soruşturulması veya yargılanmak üzere teslim edilmesinin sağlandığı.
- Eğer Devletiniz antipersonel mayınları yasaklayan Ottawa Antlaşma-**

sı'na taraf ise Devlet topraklarında antipersonel mayınların üretilmesini ve kullanılmasını cezalandıran yasaların kabul edildiğinden emin olunuz.

- Eğer Devletiniz 1980 tarihli Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesinin 1996 tarihli Protokolüne taraf ise Sözleşmede yasaklanan araçlarla sivillerin öldürülmesini ve yaralanmasını cezalandıran yasaların kabul edildiğinden emin olunuz.**
- Her hangi bir durumda mevzuat ne olursa olsun aşağıdaki nitelikleri içeren yasanın kabulünden emin olunuz:**
- Uluslararası insancıl hukuku ihlal etmekten yargılanan ve cezaya çarptırılan herhangi bir kişinin, genel olarak tanınmış yasal güvencelere uygun olarak standart prosedürü izleyen yansız ve usule uygun olarak kurulmuş bir mahkeme tarafından hukuka uygun bir biçimde yargılanma hakkına sahip olmasının sağlandığı,
- Uygulanabilir cezai yaptırımların niteliğinin ve şiddetinin belirlendiği,
- Cezaları tespit etmekten ve cezayı uygulamaktan sorumlu organların belirlendiği,
- Sadece ihlalleri gerçekleştiren kişilerin değil aynı zamanda bunların gerçekleştirilmesi emrini veren kişilerin de alabileceği cezaların tanımlanması.

Önlem 3

Kızılhaç ve Kızılay amblemlerinin korunması

□ Niçin?

1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve bunların 1977 tarihli ek Protokolleri uyarınca Devletlerin ilgili yasaları kabul etmek suretiyle kızılhaç ve kıızılay amblemlerini korumaları gerekir.

Bu yükümlülük, en umutsuz durumlarda bir ümit ve insanlık sembolü olan amblemlerle ilgili olarak şunu ifade eder:

□ Mağdurlara yardım etmek için yeri doldurulamaz bir işaret

Sağlık hizmetleri savaş alanında kızılhaç veya kıızılay amblemi ile açıklıkla belirtildiği için engellenmeden mağdurlara yardım sağlayabilirler. Eğer böyle açık olarak ayırt edilmeyen işaretler olmasaydı sağlık hizmetleri kolaylıkla hedef haline gelebilir ya da savaşanlarla karıştırılabilirdi.

Kızılhaç ve Kızılay

Beyaz zemin üzerinde kızılhaç, 1863 yılında Uluslararası Konferans tarafından yaralılara yardım derneklerinin ayırtedici işareti olarak kabul edildi.

1876 yılında Balkan savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu kızılhaç yerine beyaz bir zemin üzerinde kıızılayı kullanmaya karar verdi. Ancak 1929 yılında, Diplomatik Konferans bu amblemi resmi olarak tanıdı. Şu anda iki amblem de hukukta eşit statüye sahiptir.

Bu amblemler Cenevre Sözleşmeleri ve ek Protokolleri altında koruma sağlanan kişileri (sağlık hizmetlerinin ve silahlı kuvvetlerin üyeleri, Ulusal dernek gönüllüleri, ICRC delegeleri) yerleri (hastaneler, ilk yardım istasyonları) ve taşıma araçlarını korurlar.

Her iki amblem de bir kişi veya nesnenin Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi ile bağlantılı olduğunu gösterir.

Savaş döneminde amblemin ayırt edici bir işaret olarak kötüye kullanımı uluslararası insancıl hukuk kapsamındaki koruma sisteminin tamamını tehlikeye sokar.

□ **Kötüye kullanıma karşı korunması gereken bir işaret**

Kızılhaç ve kızılây ambleminin korunması uluslararası insancıl hukuka saygının önemli bir parçasıdır. Amblemin herhangi bir şekilde kötüye kullanımı silahlı çatışma sırasında sahip olduğu koruyucu etkiyi zayıflatır ve dolayısıyla mağdurlara sağlanan insani yardımın etkinliğini azaltır. Bu nedenle bütün kötüye kullanımların cezalandırılması gerekir. Cenevre Sözleşmeleri Devletlere tüm kötüye kullanım risklerinden kaçınmak için belirli ulusal yasaları kabul etme yükümlülüğüyle karşı karşıya bırakır.

□ **Nasıl?**

Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokolleri amblemi kullanma yetkisi tanınan kişi ve hizmetleri ve amblemin kullanılabilceği durumları tanımlamak suretiyle kızılhaç ve kızılây amblemlerini koruma altına alır.

Bununla beraber, uygulamada amblemin kullanımıyla ilgili ayrıntılı yasaları hazırlamak Devletlerin sorumluluğundadır. Her Devletin bu nedenle, amblemin belirtilmesi için bir takım önlemler alması, amblemin kullanımını düzenlemeye yetkili bir ulusal otorite atması ve amblemi kullanmaya yetkili olan varlıkların bir listesini belirlemesi gerekir.

Devletin aynı zamanda amblemin izinsiz kullanılmasını, özellikle bir savaş suçu teşkil eden kullanımını engelleyen ve cezalandıran ulusal yasaları kabul etmelidir.

Ulusal yasaları kabul ederken yararlı bir referans olarak kullanılabilcek bir örnek yasa hazırlanmıştır (bkz. Bu el kitabının üçüncü bölümü).

Amblemin kötüye kullanılma şekilleri nelerdir?

- **Taklit:** Şekli ve/veya rengi nedeniyle ambleme karıştırılabilecek bir işaretin kullanılması anlamına gelir.
- **Tecavüz:** Kendilerine yetki verilemeyen varlıklar ya da kişiler (işyerleri, eczaneler, özel doktorlar v.s.) tarafından amblemin kullanılmasıdır.
- **Hıyanet:** Amblemin savaş döneminde askerleri ve askeri malzemeleri korumak amacıyla kullanılmasıdır.

□ **Parlamenteerlerin rolü nedir?**

Parlamenteerler yasaların kabulü kendi sorumluluklarında olduğu için, uluslararası insancıl hukuk ihlallerinin engellenmesinde anahtar bir rol oynarlar. □

Kızılhaç ve Kızılay amblemini kullanma yetkisi kimlere verilir?

Savaş döneminde amblem aşağıda belirtilenler tarafından koruyucu bir araç olarak kullanılabilir:

- Silahlı kuvvetlerin sağlık hizmetleri
- Sivil hastaneler
- Ulusal Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri
- Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu
- Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC)

Barış döneminde amblem aşağıda belirtilenler tarafından ayırtedici bir araç olarak kullanılabilir:

- Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketinin kolları - Ulusal Kızılhaç/Kızılay Dernekleri, Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu, Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) - ile bağlantılı olan varlık, kişi veya nesnelere;
- Belirli durumlarda ambulanslar ve ilkyardım istasyonları.

Ne yapabilirsiniz?

- Kızılhaç ve kızılzay amblemini koruyan yasaların mevcut olup olmadığını kontrol ediniz.**
- Eğer mevcut değilse, uygun yasaların kabul edilmesini sağlayınız.**
- Mevcut yasalar yeterli değilse veya güncelliği sona ermişse güncelleştirilmesini sağlayınız.**
- Kabul edilecek yasaların türlerinden emin değilseniz, ICRC Danışmanlık servisi ile bağlantı kurmaya tereddüt etmeyiniz. Ayrıca örnek bir yasanın verildiği bu el kitabının üçüncü bölümüne bakabilirsiniz.**
- Hukukun uygulanabilmesi için gerekli yasaların kabul edilmesini sağlayınız.**
- Kızılhaç ve kızılzay ambleminin sadece aşağıda belirtilenler tarafından kullanılmasını sağlayınız:**
 - Silahlı kuvvetlerin sağlık hizmetleri;
 - Ulusal hükümetleri tarafından silahlı kuvvetlerin sağlık hizmetlerine yardım etme yetkisi verilen Ulusal Kızılhaç/Kızılzay Dernekleri personeli ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılzay Dernekleri Federasyonu personeli;
 - Sivil hastaneler ve diğer sağlık birimleri (ilk yardım istasyonları, ambulanslar);
 - Hükümetleri tarafından silahlı kuvvetlerin sağlık hizmetlerine yardım etme yetkisi verilen gönüllü yardım dernekleri personeli;
 - ICRC delegeleri;
 - Uluslararası Kızılhaç ve Kızılzay Hareketinin kolları (Ulusal Kızılhaç/Kızılzay Dernekleri, Uluslararası Kızılhaç ve Kızılzay Dernekleri Federasyonu, ICRC) ile bağlantılı bütün varlık, kişi veya nesnelere.
- Yasaların ve uygulamayla ilgili yönetmeliklerin aşağıdaki nitelikleri taşımasını sağlayınız:**
 - Koruyucu amblemlerin tanımlandığı ve tanındığı;

- Amblemin kullanımı konusunda yasalar hazırlamaya yetkili ulusal otoritenin belirlendiği;
- Hangi varlıkların amblemi koruyucu bir araç olarak, hangilerininse ayırteğici bir araç olarak kullanmaya yetkili olduğunu belirlendiği;
- Amblemlerin kullanılabilereği alanları belirlemek için önlemlerin alındığı;
- Amblemin kullanılmasına saygıyı garanti altına almakla yetkili organ/organların belirlenmesi için önlemlerin alındığı;
- Taklit veya gaspetme ya da hıyanetle kullanım durumlarında uygulanabilir yaptırımların belirtildiği.
- Yürütmenin, amblemin kötüye kullanımını belirlemede etkin araçlar oluşturmalarını sağlayınız.**
- Silahlı çatışma durumunda amblemi koruyan hükümlerin gerçekten uygulanmasını ve amblemin herhangi bir kötüye kullanımının etkin şekilde cezalandırılmasını sağlayınız.**

Önlem 4

Uluslararası insancıl hukuka saygıyı sağlamak için uygulamaya yönelik önlemlerin alınması

□ Niçin?

Uluslararası insancıl hukuk antlaşmaları Devletlere geniş anlamda uygulamaya yönelik önlemler alma yükümlülüğü getirir. Bu, uluslararası insancıl hukukun ulusal yasalara, prosedürlere, politikalara ve altyapıya aktarılmasını ifade eder.

Uluslararası insancıl hukuka tam uygunluğu sağlamak için bunların hükümlerinin - görevleri onlara saygı göstermek olan - kişilere ulaşması gerekir. Başlangıç olarak, uluslararası insancıl hukuk antlaşmaları gerekiyorsa o ülkenin dil(ler)ine tercüme edilmelidir. Ayrıca, askerler sahada uluslararası insancıl hukuk antlaşmalarından çok askeri talimnamelerle çalışma eğilimindedirler. Bu nedenle uluslararası insancıl hukukun askeri doktrinle bütünleştirilmesi ve askere yapması emredilenle uluslararası insancıl hukuk arasında hiçbir çelişki olmamasını sağlamak önem taşır.

Uluslararası insancıl hukuk aşırı yaralanmalara ve gereksiz acılara neden olan silahların kullanımını yasaklar. Ancak silahlı kuvvetlerin bu tür silahları kullanmadığı nasıl garanti edilebilir? Silahlar seçilirken ve tasarlanırken bu yasaklama dikkate alınmazsa, silahlı kuvvetler mevcut ya da kullanılan silahların uluslararası insancıl hukuk kriterlerine uymadığının çok geç farkına varabilir. Bu nedenle karar verme sürecinde insani kaygıların da dikkate alınmasını sağlayıcı prosedürler belirlenmelidir.

"Uluslararası insancıl hukuk kurallarına ciddi anlamda saygı gösterilmesi çatışmaların etkilerinin çoğunu önleyecek veya dengeleyecektir.

**Parlamentolararası Birlik, Konseyin 161. oturumu
Eylül 1997**

Aynı nedenle, uluslararası insancıl hukuk, bir çatışmanın taraflarını tehlikeli alanları veya belirli kültürel varlıklar gibi korunan nesnelere ayırtedilmesini sağlamak ve belirlemek için önlemler almakla yükümlü kılar. Bu yükümlülükler seçimlerin ve usullerle ilgili düzenlemelerin barış döneminde yapılması gerektiğini ifade eder.

□ Nasıl?

Uluslararası insancıl hukuk ayrıntılı uygulama önlemleri içermez. Alınması gereken bazı önlemleri belirler fakat araç seçimi Devletlere bırakılmıştır. Genellikle uygulamaya yönelik yönetmeliklerin kabulüyle, önlemlerin çoğunu almak Yürütme ve İdarenin sorumluluğundadır. Uluslararası insancıl hukukun uygulanması için hazırlık yapmak için gereken uyarlamalar çok fazla değildir. Ancak bu, bunların son dakikada ve aceleyle yapılacağı anlamına gelmemelidir. İç düzenlemelerin adaptasyonu tercihen barış döneminde hazırlanmalıdır.

"Parlamentolararası Konferans Devletleri... insani kuruluşların güvenliğine ve bütünlüğüne saygıyı güçlendirmek için gereken önlemleri almaya davet eder."

Parlamentolararası Birlik, 90. Konferans
Eylül 1993

□ Parlamenterlerin rolü nedir?

Uygun yasaları uyarlamak Yürütme'nin ve ilgili çeşitli Bakanlıkların görevi olsa da gerekli önlemlerin uygun süre içerisinde alınmasını ve düzenli olarak gözden geçirilmesini ve gerekirse güncelleştirilmesini sağlamak parlamenterlerin görevidir.□

Ne yapabilirsiniz?

- Uluslararası insancıl hukukun bütün antlaşmalarının gerekirse kendi ulusal dil(ler)inize tercüme edildiğinden **emin olunuz.**

Devletiniz Cenevre Sözleşmelerine ve Ek Protokollerine taraf ise:

Askeri kuralların ve doktrinlerin uluslararası insancıl hukukun yükümlülüklerine uygun olduğundan ve özellikle aşağıdaki gerekleri içerdiklerinden emin olunuz:

- Çarpışmalara katılmayan veya artık savaş dışı kalmış kişilerin insanca ve ayırım gözetilmeden muamele görmeleri,
- Yaralıları, hastalara ve deniz kazası geçirmiş olanlara olumsuzluğa yol açabilecek bir ayırım gözetilmeden yardım sağlanması,
- Silahlı kuvvetlerdeki sağlık faaliyetlerinin tanımlanması ve korunması,
- Askeri ve/veya sivil sağlık birimlerinin çatışma durumlarında çalışabilmesi ve saldırılara karşı korunması,
- Sağlık personeline ve eşyalarına karşı herhangi bir saldırının kesin şekilde yasaklanması,
- Sivil halka yönelik herhangi bir sınırlamanın veya kötü davranışın yasaklanması,
- Yargılama durumunda sivillerin usulle ilgili belli garantilerden yararlanma hakkı olması ve cezaların hukuk temelinde verilmesi,
- Savaş esirlerinin ayırım gözetilmeden muamele görmesi ve bakımlarının ücretsiz sağlanması,
- Savaş esirlerinin uluslararası insancıl hukukun ilgili antlaşmalarından yararlanabilmeleri,
- Yargılandıkları takdirde savaş esirlerinin usulle ilgili garantilerden yararlanması ve cezaların hukuk temelinde verilmesi,
- Silahlı kuvvetlere alınmak için en küçük yasal yaşın 18in altında olmaması,

- Sivil kişilerin ve nesnelerin askeri operasyonlardan korunması,
- Silahlı kuvvetlerin elindeki silahların uluslararası insancıl hukukun yasakladığı türden olmaması,
- Gözaltına alınan kişilerin sağlık, fiziksel ve ruhsal bütünlüklerinin tehlikeye atılmaması,
- Savaşan askerlerin kendilerini sivil halktan ayırmakla yükümlü olmaları;
- Siviller ve askerler için temel garantilerin sağlanması,
- Çarpışmaların çevreyi korumaya özen gösterilerek yapılması,
- Tehlikeli güçleri içeren yerlere ve tesislere karşı saldırıların yasaklanması,
- Basın mensuplarının korunması ve özel kimlik taşıması.
- Sağlık personelinin yeterli şekilde belirlendiğinden ve özellikle aşağıdakilere sahip olduğundan **emin olunuz**
- Sağlık personeli olduklarını gösterir pazıbentler,
- Amblemi üzerinde bulunduran özel kimlik işaretleri.
- Ulusal altyapının uluslararası insancıl hukuka saygıyı sağlamak için ne yeterlilikte uyarlandığını ve özellikle aşağıdakilere sahip olup olmadığını **kontrol ediniz**
- Sağlık hizmetinin sağlandığı alanların ve yapıların uygun şekilde tasarlanması ve amblem yoluyla ayırt edilmesi, askeri operasyonlardan etkilenecek şekilde risk taşımayan alanlarda kurulmaları ve altyapılarının hazırlanması,
- Silahlı çatışma döneminde hastane gemisi olarak kullanılacak gemilerinin buna uygun olarak hazırlanması,
- Askeri uçakların işaretle belirlenmesi,

- Gözaltına alınanların tutulduğu yerlerin uluslararası insancıl hukuk normları dikkate alınarak seçilmesi,
- Gözaltına alınanların tutulduğu kamplarla ilgili kuralların uluslararası insancıl hukuk normlarına uygun olarak düzenlenmesi ve işlev göstermesi,
- Kampların iç düzenlemelerinin uluslararası insancıl hukuk normlarına göre belirlenmesi,
- Askeri alanların ve hedeflerin sivil halkın yakınında bulunmaması,
- Askeri alanların ve güvenlik alanlarının da aynı şekilde belirlenmesi,
- Ambulansların ve hastanelerin kızılhaç ve kızılay amblemleriyle net şekilde işaretlenmesi,
- Çatışma durumunda savaş esirleri ve korunan kişilerle ilgili istihbarat bürolarının derhal kurulması,
- Kullanıma sunulan herhangi bir silahın uluslararası insancıl hukuka uygun olduğunu garanti eden bir prosedürün mevcut olması,
- Tehlikeli güçleri bulunduran yerlerin ve tesislerin yeterli şekilde işaretlenmesi ve mümkün olduğu yerlerde askeri yerlerin yakınında bulunmaması,
- Sivil halkın askeri yerlerden uzağa nakledilmesi,
- Çatışma durumunda askerden arındırılmış bölgelerin karşı tarafla fikir birliği içinde belirlenmesi.
- Nitelikli personelin ve silahlı kuvvetlerin hukuk danışmanlarının uluslararası insancıl hukukun uygulanması konusunda eğitim alıp almadığından **emin olunuz:**

Devletiniz kültürel varlıkların korunmasıyla ilgili 1954 tarihli La Haya Sözleşmesine taraf ise:

- Askeri kuralların ve doktrinlerin kültürel varlıklara koruma sağladığından **emin olunuz.**

- Kültürel varlıkları ayırteğici işareterlerin yeterli şekilde düzenlendiğinden **emin olunuz.**
- Altyapının yeterince uyarlanmasından ve kültürel varlıkların uygun şekilde işaretlendiğinden **emin olunuz.**

Devletiniz antipersonel karamayınlarıyla ilgili Ottawa Antlaşması'na taraf ise:

- Ülkenizin ve diğere ülkelerin aşğıdaki konularda plan yaptığınızdan emin olunuz.**
- Mevcut mayınların imha edilmesi,
- Mayınların temizlenmesi,
- Antipersonel mayınların kurbanlarına yardım sağlanması.

Her durumda:

- Yürütmenin girişimleri yeterli değilse şunları yapmakta tereddüt etmeyiniz:**
- Hükümete soru önergeleri veriniz,
- Altyapının uyarlanmasını hızlandırma konusunda Yürütme ve ilgili Bakanlıklarla görüşünüz,
- Diğere uygun önlemleri alınız;
- Gerekirse,** Yürütmenin yönetmeliklerle ilgili çalışmalarına rehber oluşturan bir yasanın **oylanması için çağrıda bulununuz;**
- Herhangi bir önlemi içeren ancak harcama gerektiren yasalar için yeterli bütçelerin onaylanmasını **sağlayınız;**
- Çatışma durumunda** uluslararası insancıl hukukun uygulanması için alınan önlemlere en ince ayrıntısına kadar saygı gösterilmesini **sağlayınız;**

Önlem 5

Uluslararası insancıl hukukla ilgili bilgilerin yayılması

□ Niçin?

Uluslararası insancıl hukukun antlaşmaları, Devletleri ilgili bilgilerin yayılması konusunda yükümlülük altına sokar. Bu yükümlülük iki durumda ortaya çıkmaktadır:

□ Silahlı kuvvetleri uluslararası insancıl hukuk konusunda eğitime gereği

Uluslararası insancıl hukuk çarpışmaların yapılma şeklini yönlendirir. Hukuka tam olarak uyulacaksa, savaşı ilan edenlerin savaşın onun kurallarından ve ilkelerinden haberdar olmaları ve böylece bunu davranışlarına yansıtmaları gerekir. Silahlı kuvvetlerin her üyesinin uluslararası insancıl hukuk konusunda eğitilmiş olması gereğinin nedeni budur.

□ Uluslararası insancıl hukuk konusunda halkın bilgisinin artırılmasının önemi

Uluslararası insancıl hukukun kurallarına saygı gösterilmesi gerekiyorsa, yalnızca onları uygulayanlar tarafından değil aynı zamanda tüm halk tarafından bilinmeleri gerekir. Devlet memurları ve yetkilileri, akademik çevreler ve ilk ve orta okullarda tıp çevrelerinde ve medya arasında uluslararası insancıl hukukun kurallarının yayılması uluslararası insancıl hukukla ilgili kültürün yaratılması ve ona saygının geliştirilmesi için temeldir.

Silahlı kuvvetlerde kimlerin eğitime gereksinimi vardır?

Silahlı kuvvetlerin uluslararası insancıl hukuk konusunda eğitimi geniş anlamda aşağıdakileri de kapsayacak şekilde anlaşılması gerekir:

- Askeri birlikler - savaş döneminde olduğu gibi barış döneminde de,
- Profesyonel askerler ve mecburi askerlik yapanlar,
- Çarpışma ve destek birimleri ,
- Subaylar ve erat,
- Barış gücü misyonlarında görevli birlikler ve savaşta görevli askerler,
- Yedekler ve fiili görevde bulunanlar.

Savaş hukuku ve silahlı kuvvetler

ICRC farklı silahlı kuvvetler düzeylerinin gereksinimlerini karşılamak için çeşitli savaş hukukuyla ilgili çeşitli eğitim programlarını bir araya getirmiştir. Çok çeşitli eğitim imkanları sunmaktadır:

- Askeri akademilerde kısa konuşmalar/dersler,
- Eğiticiler için üç gün süreli seminerler,
- Kıdemli askerler ve hukuk danışmanları için beş gün süreli seminerler.

ICRC bu tür uluslararası düzeyde askeri kursların sponsorluğunu da yapmaktadır. Bunlar her yıl dünyanın her tarafından yüzlerce subayın ilgisini çekmektedir.

Daha fazla bilgi için ICRC'nin silahlı kuvvetler ve güvenlik güçleri ile ilişkilerden sorumlu birimiyle şu e-posta adresinden bağlantı kurulabilir:

military.gva@icrc.org

□ Nasıl?

□ Askerlerin eğitimi ile

Askerlerin uluslararası insancıl hukuk konusunda eğitim almaları gerekir. Hukukla ilgili kısa bilgilendirme kurslarına katılmaları yeterli değildir. Uluslararası hukukla ilgili ilkelerin askeri eğitim programlarının gerçekten ayrılmaz bir parçası olması gerekir. Askeri birlikleri uluslararası insancıl hukuk konusunda eğitmenin yollarından biri askerileri sonuçta üstesinden gelmeleri gereken durumlarla yüz yüze getirmek amacıyla askeri tatbikatlara "insani boyutu" eklemektir.

Uluslararası insancıl hukuk, hukuk danışmanlarının barış döneminde eğitilmelerini sağlar ancak böylece çatışma döneminde askeri komutanlara uluslararası insancıl hukukun kurallarının uygulanışı konusunda önerilerde bulunabilirler. Hukukun bu alanında artan karmaşıklığı nedeniyle bu tür uzmanlara gerek duyulmaktadır. Bu uzmanlar aynı zamanda silahlı kuvvetlere uygun eğitimin verilmesinde de bir rol oynayabilirler.

□ Halkın bilincinin artırılması ile

Halk arasında uluslararası insancıl hukuk bilgilerini yaymanın çok yolu vardır. Örneğin okul ders kitapları hukukun tanıtılmasını içerebilir. Genel

anlamda, posterler, kısa televizyon programları ve sinema ilanları, dersler ve seminerler hepsi bu amaca ulaşmada etkin araçlardır.

□ **Parlamentelerin rolü nedir?**

Uluslararası insancıl hukuku yaymakla ilgili girişimlerde genel kuralları belirleyen yasalar kabul edilebilir; alternatif olarak belirli yasalar (savunmayla ilgili, medyayla ilgili) uluslararası insancıl hukuk geliştirilmesi ile ilgili hükümleri içerebilir.

Bununla beraber çoğu zaman insancıl hukuku yayma, ilgili Bakanlıkların (genellikle Savunma Bakanlığı) ve genel olarak Yürütme'nin sorumluluğundadır. Bu durumda parlamentelerin rolü anılan nedenlerle yaymayı takip etmektir. Parlamentelerin, Yürütme'nin askerlerin eğitimi ve halkın bilincinin artırılması için mümkün olan her şeyi yapmasını sağlamaları gerekir.

Uluslararası insancıl hukukun kurallarını tanıtmak için en doğru zaman hangisidir?

Uluslararası insancıl hukukla ilgili bilgileri yaymak zaman alır. Teorik konularda ezbere bilgi sağlamak yeterli değildir. Aksine, silahlı kuvvetler ve halkın uluslararası insancıl hukukun gerekliliği ve kurallarının uygulanışı konusunda bilgilendirilmesi gerekir.

Bu kurallar sadece bir çatışma çıktıktan sonra tanıtılmaya çalışılırsa çok geç kalınmış olabilir.

Gerçek bir insani refleks aşılacak için **yaymanın barış döneminde başlatılması gereğinin** nedeni budur.

Parlamenteler aynı zamanda ilgili bütçelerin uluslararası insancıl hukuk konusunda özellikle askerlerin eğitimi ve halkın tümünün bilgilendirilmesi için ayrılmış fonları içermesini de sağlamaları gerekir.

Halka yakın bir pozisyonda bulunmalarından ötürü parlamenteler çoğunlukla uluslararası insancıl hukuku yaymak için yetkiye ve araçlara sahiptirler. □

Ne yapabilirsiniz?

- Yürütmenin askerlerin uluslararası insancıl hukuku bilmeleri için gerekenleri yerine getirmelerini sağlayınız.**
- Özellikle aşağıda belirtilenlerin yerine getirilmesini sağlayınız:**
- Bütün askerlerin kendi rütbelerine uyarlanmış olarak uluslararası insancıl hukuk konusunda eğitim almalarının sağlanması;
- Bütün askerlerin uluslararası insancıl hukukun temel ilkelerini özetleyen bilgileri elde etmelerinin sağlanması;
- Askerlerin insani boyutun açıkça göz önüne alındığı tatbikata düzenli olarak katılmalarının sağlanması;
- Çatışma halinde görev alan veya barışı koruma operasyonları da dahil olmak üzere yurt dışına gönderilen tüm askerlerin uluslararası insancıl hukuk konusunda görevlerinin gerektirdiğine göre uyarlanmış eğitimi almalarının sağlanması
- Askeri eğitim programlarının uluslararası insancıl hukuk ilkelerini yansıtmaları
- Uluslararası insancıl hukukun uygulanması konusunda usulüne uygun olarak eğitilmiş hukuk danışmanlarının silahlı kuvvetlerde bulunması.
- Özellikle, halkın genelinin uluslararası insancıl hukuk konusunda bilgi sahibi olmasını sağlayınız.**
- Mümkün olduğu zaman aşağıdaki halk kesimlerinin uluslararası insancıl hukuk konusunda bilgilendirilmiş olmasını sağlayınız:**
- Devlet memurları ve hükümet görevlileri,
- Akademik çevreler,
- Çocuklar ve gençler, özellikle okul ve üniversite programlarında yer alanlar,
- Tıp çevreleri,
- Medya.
- Yürütmenin girişimleri yeterli değilse, şunları yapmakta tereddüt etmeyin;**
- Hükümete konuyla ilgili soru önergeleri vermek,
- Yayma faaliyetlerini genişletmeye yönlendirmek için Hükümet üyeleri ile görüşmek,
- Yayma için ana kuralları sağlayan bir yasal çerçeve için oylama çağrısında bulunmak.
- Silahlı çatışma durumunda uluslararası insancıl hukukla ilgili bilgileri yayma çabalarının sürdürülmesini ve güçlendirilmesini sağlayınız.**

Önlem 6

Ulusal bir uygulama komisyonu kurulması

□ Niçin?

Uluslararası insancıl hukukun uygulanması uzun dönemli çaba gerektiren önemli bir görevdir. Yetkili bir makamın bu konuda görevlendirilmiş olması gerekir. Bu nedenle, pek çok Devlet ulusal uygulama komisyonlarını başarıyla oluşturmuştur.

Bu tür komisyonlar pek çok ülkede bulunacaktır. Bunların çoğu, amacı hükümete uluslararası insancıl hukukun yerine getirilmesi, yayılması ve etkin uygulanması olan bir bakanlıklarası çalışma grubundan oluşur.

Ulusal uygulama komisyonları çeşitli gereksinimleri karşılar.

□ Bakanlıklarası koordinasyonun sağlanması

Uluslararası insancıl hukukun uygulanması çoğunlukla, farklı Bakanlıklar - örneğin, Savunma, Sağlık ve Adalet Bakanlıkları - arasında işbirliğini içerir. Bu Bakanlıklar girişimlerini koordineli halde gerçekleştirmezlerse uygulama düzensiz ve gecikmeli olabilir. Bununla beraber bir hükümet bir ulusal komisyon oluşturmakla yapılması gereken işleri güncelleştirebilir ve öncelikleri belirleyebilir.

□ Uzun dönemli eylemin güvence altına alınması

Kurumsal belleğe sahip bir ulusal uygulama komisyonunun oluşturulması iç hukuku insancıl hukukla aynı çizgiye getirmek için gerçekleştirilen çabaların devamlı ve birbirine uygun olmasını sağlamanın en iyi yoludur.

Uluslararası insancıl hukukun uygulanması için bir ulusal komisyon örneği El Salvador

Komisyonun görevleri:

- Hükümete uluslararası insancıl hukuk belgelerine onay veya katılım konularında önerilerde bulunmak;
- Toplumun farklı sektörlerinde insani normları korumak;
- Uluslararası insancıl hukuk antlaşmalarından doğan uluslararası yükümlülükleri yerine getirmek açısından mevcut iç yasalarda değişiklikler önermek;
- Yıllık plan hazırlamak ve çalışma yöntemleri oluşturmak;
- Faaliyetlerle ilgili bir yıllık rapor hazırlamak ve Devlet Başkanına sunmak;
- Uluslararası insancıl hukuk normlarının uyarlanması, uygulanması ve etkin şekilde yayılması bağlamında kaydedilen ilerlemeyi içeren bir rapor hazırlamak;
- Uluslararası insancıl hukukla ilgili konuları analiz etmek üzere Komisyon içinde çalışma grupları oluşturmak;

Bütçe:

Hedeflerine ulaşmak için Komisyon kamu kurumları ve özel kurum fonlarını kullanabilir.

Üyeler:

- Dışişleri, İçişleri, Adalet ve Kamu Güvenliği, Eğitim, Milli Savunma ve Halk Sağlığı ve Sosyal Refah Bakanlıkları;
- Cumhuriyet Genel Başsavcısı
- İnsan Haklarını savunmaktan sorumlu Makam
- Ulusal Kızıllaç Derneği

□ Nasıl?

Bir ulusal uygulama komisyonunun nasıl kurulacağı konusunda belirlenmiş kurallar yoktur ve mevcut komisyonlar uluslararası insancıl hukukun uygulanması için ulusal bakanlıklarası komisyon, insancıl hukukla ilgili ulusal komisyon gibi çeşitli isimlerle anılırlar.

Asıl olan, komisyonun özellikle gereksinimleri belirleme ve öneriler sunma açısından belirli bir konumda bulunarak hükümete uygulama konusunda öneriler ve etkin yardım sağlayabilmesidir. Komisyon aynı zamanda uluslararası insancıl hukuku geliştirmede önemli bir rol oynayabilir.

Ulusal uygulama komisyonunun başarılı işlerlik göstermesini sağlamanın en iyi yollarından biri bu komisyonun yeterlilik taşıyan kişilerden oluşmuş olmasıdır (ilgili Bakanlıkların temsilcileri, askerler, uluslararası insancıl hukuk konusunda uzman kişiler, Ulusal Kızılağaç/Kızılay Derneği üyeleri). Ulusal Komisyonun aynı zamanda faaliyetlerini uzun dönem yerine getirebilmek için daimi bir konumda olması önem taşır.

Diğer ulusal uygulama komisyonlarıyla bağlantı kurulması

Diğer komisyonlarla özellikle aynı coğrafi bölgede veya benzer hukuksal ve siyasal sistemlere sahip Devletlerde bulunan komisyonlarla irtibat kurulması büyük yarar sağlar.

ICRC mevcut tüm ulusal komisyonların güncel bir listesini tutmaktadır. Ağustos 1999 tarihi itibarıyla, bu tür komisyonlar şu 48 ülkede bulunmaktadır: Arnavutluk, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belarus, Belçika, Benin, Bolivya, Bulgaristan, Kamboçya, Kanada, Şile, Kolombiya, Cote d'ivoire, Danimarka, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Etiyopya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Almanya, Endonezya, İsrail, İtalya, Jamaika, Kırgızistan, Latviya, Litvanya, Mali, Namibya, Yeni Zelanda, Nikaragua, Norveç, Panama, Paraguay, Portekiz, Kore Cumhuriyeti, Moldova Cumhuriyeti, Senegal, Güney Afrika, İsveç, Tayland, Togo, İngiltere, Uruguay, Yugoslavya ve Zimbabve.

Daha ayrıntılı bilgi için ICRC'nin Web sitesinde (<http://www.icrc.org>) Danışmanlık Servisi, Ulusal Komisyonlar bölümüne bakınız.

Tamamlayıcı üç eylem tipi

□ **Ulusal Komisyonlar**

El Salvador'da olduğu gibi (bkz. Sayfa 63) Benin 22 Nisan 1998 tarihinde uluslararası insancıl hukukun uygulanması için bir Ulusal Komisyon kurdu. Komisyon Adalet, Hukuk ve İnsan Hakları ile Dış ilişkiler ve İşbirliği Bakanlıklarının ve Barolar Birliği ve Ulusal Kızılhaç Derneğinin ve başka kuruluşların temsilcilerinden oluşmaktadır. Komisyonun görevi uluslararası insancıl hukukun geliştirilmesi ve savunulması ile yayılması, öğretilmesi ve bilgilerinin aktarılmasının teşvik edilmesi suretiyle hukukun etkin biçimde uygulanmasını ve saygı görmesini sağlamaktır.

Bu tür komisyonlar Afrika'da (örneğin, Benin, Togo ve Zimbabve'de), Amerika'da (örneğin, Panama ve El Salvador'da), Asya'da (örneğin, Endonezya ve Tayland'da) ve Avrupa'da (örneğin, Belçika, Belarus ve Gürcistan) bulunmaktadır.

□ **Ulusal Komisyonlar arası toplantılar**

Arjantin ve Şili'nin uluslararası insancıl hukukla ilgili ulusal Komisyonları arasında ilk toplantı Nisan 1997'de Buenos Aires'de (Arjantin) yapıldı.

Toplantıda her iki komisyon da faaliyetleri ile ilgili deneyim ve görüşlerini, operasyon yöntemlerini paylaştılar ve düzenli bilgi alışverişinin sağlanması için usuller belirlediler.

□ **Bölgesel toplantılar**

Afrika ülkelerinden ulusal komisyonlar arasında ilk bölgesel toplantı Ağustos 1997'de Abidjan'da (Fildişi Sahili) yapıldı. Toplantı, Fildişi Sahili hükümet yetkilileri ile yakın bir işbirliği içerisinde düzenlendi ve bir uluslararası insancıl hukuk organı kurma sürecindeki ülkelerden hükümet yetkililerinin ve Ulusal Dernek temsilcilerinin Afrika'da ulusal uygulama mekanizmaları ve rolleri konusunda bilgi ve deneyim alışverişinde bulunmalarını sağladı.

□ **Parlamentelerin rolü nedir?**

Uluslararası insancıl hukukun uygulanması için bir ulusal komisyon kurma girişimi Yürütmenin kendisinden gelebilir. Bu durumda, parlamentelerin sadece komisyonun iyi çalışmasını ve yeterli araçlara sahip olmalarını sağlamaları gerekir.

Komisyonun kurulmasında her hangi bir gecikme olursa, parlamenteler yasal yollarla bir komisyon kurmak ya da Yürütmenin bir komisyon kurması konusunda etkinlik göstererek girişimde bulunabilirler. □

□ **Ülkenizin uluslararası insancıl hukukun uygulanmasından sorumlu bir ulusal komisyonu olmasını sağlayınız.**

□ **Eğer mevcut değilse, şunları gerçekleştirmekte tereddüt etmeyin:**

- İlgili hükümet organlarından bilgi alınız,
- Hükümete konuyla ilgili soru önermeleri veriniz,
- Hükümet üyelerini bir komisyon kurmaya teşvik etmek için görüşmelerde bulununuz.

□ **Girişimleriniz sonuçsuz kalıyorsa, yasal yollarla bir komisyon kurmak için çalışmalarda bulununuz.**

□ **Durum ne olursa olsun, aşağıdakilerle irtibat kurmakta tereddüt etmeyiniz:**

- ICRC, tüm ulusal uygulama komisyonlarının güncel bir listesi elinde mevcuttur,
- Diğer parlamenteler, size deneyimlerini ileteceklerdir.

Önlem 7

Uluslararası insancıl hukuka evrensel saygıyı sağlamak için girişimde bulunulması

□ Niçin?

Devletler, Cenevre Sözleşmelerine taraf olduklarında uluslararası insancıl hukuka saygı göstermeyi ve saygıyı sağlamayı, yani, bütün Devletler tarafından saygı görmesini sağlamayı garanti ederler.

Bu uluslararası insancıl hukuk kuralları ihlal edildiğinde, hatalı Devlete yükümlülüklerini hatırlatmak ve sorumlusu olduğu ihlallerin hoşgürüyle karşılanamayacağını göstermek suretiyle bu ihlalleri durdurmak için bir girişimde bulunmak Devletlerin sadece hakkı değil aynı zamanda bir görevidir.

□ Nasıl?

Uluslararası insancıl hukuka saygıyı sağlamak için çeşitli derecelerde önem taşıyan bir takım önlemler alınabilir.

□ Bilgi Toplama

Bir çatışma halinde bütün bölgeleri ulaşılamaz hale geldiğinde bir ülke harita üzerinde boş bölge haline gelir. Bu bölgeler hakkında çok az bilgi elde edilebilir. Bu uluslararası insancıl hukuk ihlallerinin cezalandırılmayacağından emin olunma riskinin en yüksek olduğu dönemdir. Uluslararası insancıl hukuka saygı göstermek ve saygıyı sağlamak bu nedenle hukukun uygulanmasını sağlamak için son derece önem taşır.

İnsancıl kurallara uyulduğunun veya aksine ihlal edildiğinin net ve tarafsız bir şekilde ortaya çıkarılması için girişimlerde bulunulması gerekir. İhlal edilmesi durumunda ne zaman, hangi koşullarda ve nerede bunun gerçekleştiğinin araştırılması gerekir. Uluslararası insancıl hukuk ihlalleri hakkında endişeleri dile getirmek ve çatışma taraflarına uluslararası hukuk alanında davranışlarının izlendiği ve değerlendirildiğini göstermek onlara yükümlülüklerini hatırlatmanın bir yoludur.

Bu bağlamda, siyasal inanılabilirlik doğru bilgiye dayanır. En küçük bir yanlılık emaresi bulunmamalıdır. Bu, bir çatışmaya taraf olanların tümünü dinlemek anlamına gelir ve bu yaklaşım ihlallerin gerçek sorumlularının ve bu ihlallerin boyutlarının ortaya çıkarılmasını mümkün kılar.

□ **Bir soruşturmanın yürütülmesi**

Geleneksel bilgi kaynaklarına (tanıkların ifadeleri, basın) ek olarak, uluslararası insancıl hukuk ihlalleri ile ilgili ithamları doğrulamanın en güvenilir yolu bir soruşturma yapmaktır.

"Konferans, silahlı çatışmaya giren tüm Devletleri iç silahlı çatışmalardakiler de dahil olmak üzere uluslararası insancıl hukuk ihlallerini soruşturmak için Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun hizmetlerinden yararlanmaya davet eder."

Parlamentolararası Birlik, 90. Konferans

Eylül 1993

Soruşturma çeşitli biçimlerde olabilir. Basit bir idari soruşturmayı veya bir parlamento soruşturma komisyonu kurulmasını içerebilir. İlgili Devletin veya Devletlerin onayını alırsa, özellikle çok uluslu olan veya bölgesel ya da Parlamentolararası Birlik gibi evrensel bir parlamentolararası organizasyon tarafından kurulmuş olan bir parlamento soruşturma komisyonu uluslararası insancıl hukuk ihlallerinin gerçekleştiği bildirilen yerlere gidebilir.

Koşullar ne olursa olsun, soruşturma komisyonu uluslararası insancıl hukuk ihlalleriyle itham edilen mağdurlar veya tanıklar ile görüşebilmelidir. Anılan komisyon çalışmasını makul koşullar içinde yürütmesine izin veren şartlar içinde bulunmalıdır.

□ **Durumu telafi etmek için doğru bilgilere dayanarak hareket edilmesi**

Güvenilir bilgiler toplandığında bu bilgiler kullanılabilir. Başlangıç için edinilen bilgiler dahilinde ilgili taraflarla diplomatik bir iletişim kurulabilir. Bir Devlet bilgi sahibi olmadığı veya gerekli araçlara sahip bulunmadığı için uluslararası insancıl hukukla ilgili yükümlülüklerini yerine getiremeyebilir. Devleti bu konuda bilgilendirmek, davranışlarda bir değişiklik yaratmada ilk adım olabilir.

Durumu telafi etmek için iletişim yeterli olmazsa, gözlemler ve ulaşılan sonuçlar halka duyurulmalıdır. Sessizlik uluslararası insancıl hukuku ihlal edenlerin, ihlallerin hiçbir siyasal bedeli olmadığına inanmalarına yol açabilir.

1977 tarihli I. Protokolde kurulması kararlaştırılan Uluslararası Soruşturma Komisyonu (90. madde)

Devletler Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun hizmetlerinden yararlanabilirler

Komisyon özellikle şunları yapmaya yetkilidir:

- Sözleşmelerde ve Protokolde tanımlandığı şekilde ağır ihlallerle ilgili ithamlar veya Sözleşmelerin ve Protokolün diğer ciddi ihlalleri konusunda soruşturma yapmak;
- İyi niyetli girişimlerde bulunarak, Sözleşmeler ve Protokole saygılı bir tutumun tekrar oluşturulmasını sağlamak.

Uygulamalarda görev alan Devletler gerekli deklarasyonu teslim ederek Komisyonun yetkisini kabul etmişlerse, Komisyon harekete geçebilir. Diğer durumlarda Komisyon ancak ilgili diğer Devletin veya Devletlerin onayıyla çatışmaya taraf bir Devletin isteğiyle bir soruşturma yapabilir. Devletlere sunduğu raporlar gizlilik taşır.

Dünyanın her tarafından aşağıda belirtilen 55 Devletin Komisyonun yetkisini tanımış olmasına rağmen, şimdiye kadar Komisyondan bir soruşturma yapması istenmemiştir:

Almanya, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belarus, Belçika, Birleşik Arap Emirlikleri, Bolivya, Bosna Hersek, Brezilya, Bulgaristan, Cape Verde, Cezayir, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Gine, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Kanada, Katar, Kolombiya, Laos, Lihtenştayn, Lüksemburg, Macaristan, Madagaskar, Makedonya, Malta, Mongolya, Namibya, Norveç, Paraguay, Polonya, Portekiz, Romanya, Ruanda, Rusya Federasyonu, Seychelles, Slovakya, Slovenya, Şile, Tacikistan, Togo, Ukrayna, Uruguay, Yeni Zelanda, Yunanistan

Komisyonun yetkisini tanıyan Devletler tarafından kişisel kapasitelerine göre seçilen seçilen onbeş üyesi vardır. 17 Şubat 1999 tarihinde Komisyon aşağıda belirtilen kişilerden oluşmaktaydı:

Başkan	: Prof. Frits Kalshoven (Hollanda)
Başkan 1. Yardımcısı	: Prof. Ghalib Djilali (Cezayir)
Başkan 2. Yardımcısı	: Sir Kenneth Keith, QC (Yeni Zelanda)
Başkan 3. Yardımcısı	: Prof. Paulo Sergio Pinheiro (Brezilya)
Üyeler	: Dr. Awatif Ali Abuhaliqa (Birleşik Arap Emirlikleri), Prof. Luigi Cordorelli (İtalya), Dr. Marcel Dubouloz (İsviçre), Prof. Roman Jasica (Polonya), Dr. Valeri Knjasev (Rusya Federasyonu), Büyükelçi Erich Kussbach (Avusturya), Dr. Pavel Liska (Çek Cumhuriyetleri), Mihnea Motoc (Romanya), Dr. Arpad Prandler (Macaristan), Hernan Salinas Burgos (Şile), ve Dr. Santiago Torres Bernardez (İspanya)

İhlallerle ilgili ithamları halka duyurmakla siyasal yetkililerin bu konulardan daha fazla haberdar olmaları sağlanabilir ve daha fazla sorumlulukla hareket etmeye yönlendirilebilirler.

Uluslararası insancıl hukuk ihlalleri ile ilgili halk düzeyinde bir tartışma başlatmak için araç yokluğu söz konusu değildir. Misyon raporları ve özetleri örneğin, basılı halde yayınlanabilir. O zaman içerdikleri bilgiler basın veya diğer medya tarafından kullanılabilir.

Genel anlamda, uluslararası insancıl hukuk ihlallerini durdurma gereği ve bu amaca ulaşma yolları hakkında siyasal tartışma teşvik edilmelidir.

Özellikle, uluslararası insancıl hukuk ihlallerini durdurmak için harekete geçirilmesi açısından kamuoyu bu ihlallerin varlığı konusunda özellik bilgilendirilmelidir.

□ **İhlalleri durdurmak için siyasal yetkililerin teşvik edilmesi**

Halk düzeyinde tartışma ve alenen kınama her zaman yeterli değildir. Bazen daha zorlayıcı önlemlere gerek vardır. Bu noktada, üçüncü taraf Devletlerin uluslararası insancıl hukuka saygıyı sağlamak için sorumluluklarını üstlenmeleri ve etkilerini kullanmaları gerekir.

Bir Devletin uluslararası insancıl hukuk ihlallerini durdurmak bakımından atabileceği ilk adım örneğin, protesto şeklinde diplomatik baskı uygulamaktır. Daha zorlayıcı önlemler, izleyen süreçte alınabilir ve belki de alınması gerekir.

"Konferans, Parlamenterleri ve Hükümetleri (...) uluslararası insancıl hukuk kurallarının uygulanması için, özellikle bu kuralların ihlal edilmemesini sağlamak amacıyla ulusal yasalarına caydırıcı yaptırımları dahil etmekle ve bakanlıklararası komiteleri oluşturma veya yeniden faaliyete geçirme ya da ulusal düzeyde alınması gereken önlemleri takip ve koordine etmekten sorumlu bir daire oluşturma veya delege atama olasılığını inceleyerek ulusal düzeyde önlemler almaya davet eder."

Parlamentolararası Birlik, 90. Konferans,
Eylül 1993

□ **Parlamenteplerin rolü nedir?**

Parlamenteplerin oynadığı rol alınan önlemin türüne göre değişiklik gösterir fakat parlamentepler yukarıda belirtilen adımlardan herhangi birine katılabilirler.

Bir parlamentepler soruşturma komisyonu kurulması parlamentonun karar vereceği bir husustur. Bununla beraber, idari bir soruşturma yapmak veya Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun hizmetlerinden yararlanmak da Yürütmenin karar vereceği bir durumdur. Parlamentonun rolü bu bağlamda Yürütme'nin bunu gerçekleştirilmesi için etkinlik göstermektir.

Bilgilerin halka duyurulup duyurulmayacağı, parlamenteplerin ihlallerle ilgili bilgi toplamaya katılma derecelerine bağlıdır. Bir parlamento soruşturma komisyonu kurulduğu taktirde, komisyonun görevi içinde öngörüldüğu sürece ve gerektiği gibi, parlamentepler elde ettikleri sonuçları halka duyurabilirler. Her durumda parlamentepler uluslararası insancıl hukuk ihlalleri ile ilgili halk düzeyinde bir tartışma başlatmak için eldeki bilgileri kullanabilirler.

Tartışma sonunda Parlamentonun endişesini ifade eden karar veya bildirgeler ortaya çıkabilir. Tartışma ve sonuçta ortaya çıkan kararlar televizyonda yayınlandığında ve medya tarafından kullanıldığında bu özellikle etkilidir. Tartışma bölgesel veya Parlamentolararası Birlik gibi evrensel parlamenteplarası organizasyonlar çerçevesi dahilinde yürütüldüğu zaman daha büyük etki yaratır.

Uluslararası insancıl hukuk ihlallerini durdurmak için kullanılan etkinlik gösterme yöntemlerinden çoğu Yürütme tarafından uygulanmalıdır. Parlamentepler bu nedenle Yürütme'yi bu tür önlemleri almaya teşvik etmelidirler. □

Ne yapabilirsiniz?

- **Devletinizin Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun yetkisini tanıyan bir deklarasyonda bulunup bulunmadığını kontrol ediniz (bkz. Bu el kitabının üçüncü bölümündeki örnek deklarasyon).**
- **Devletinizin dahil olduğu veya olmadığı herhangi bir çatışmada uluslararası insancıl hukuka saygı gösterilmesine büyük dikkat gösteriniz.**
- **Bu amaçla, bir "Parlamento Takip Komitesi" kurmakta tereddüt etmeyiniz. Bu Komitenin görevi aşağıda belirtilenleri sağlamakla görevli parlamento üyelerinden oluşan bir grup veya bir organdır (komisyon, yan komisyon):**
- Verilen emirler ve alınan siyasal kararlar, uluslararası insancıl hukuku ihlal eden kişilere cesaret verdiği yönde yoruma yolaçacak bir içerik taşımamalıdır.
- Herhangi bir ihlal, usulle ilgili güvencelere gereken özen gösterilerek cezalandırılmalıdır.
- **Bir çatışmada bir veya daha fazla sayıda Devletin uluslararası insancıl hukuku ihlal ettiğine dair bir olasılık veya en küçük bir ipucu mevcutsa, aşağıda belirtilen girişimleri dikkate alınız:**
- Hükümetinizin, ihlalleri gerçekleştirmekle itham edilen Devletten bir açıklama istemesinin talep edilmesi;
- Muhtemelen Parlamentolararası Birlik ya da bölgesel bir parlamentolararası organizasyon yoluyla tarafsız bir parlamento komisyonunun veya uluslararası bir parlamento komisyonunun kurulmasının önerilmesi;
- Devletiniz ve uluslararası insancıl hukuku ihlal etmekle itham edilen Devlet, Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun yetkisini kabul eden bir deklarasyonda bulunmuşlarsa, Hükümetinizden Komisyonun bir soruşturma yürütmesini istemesinin talep edilmesi;
- Yürütme organının, toplanan bilgilere dayanılarak söz konusu Devletle

bir diplomatik diyaloga girmeye yönlendirilmesi.

□ Uluslararası insancıl hukukun ihlalleri konusunda güvenilir bilgiler elinizde mevcutsa, aşağıdakileri yapmakta tereddüt etmeyiniz:

- Toplanan bilgilere dayanarak, hatalı olan yetkililerle diyaloga giriniz;
- İhlallere son vermede en iyi araçlar konusunda bir politik tartışmaya giriniz;
- Parlamentolararası Birlik ve bölgesel bir parlamentolararası organizasyon içinde de olmak üzere bunların uluslararası insancıl hukuk ihlalleri söz konusu olduğunda belirli konum edinmelerini sağlamak üzere parlamentoda bir tartışma başlatınız.
- **Bunların hepsinde başarısız olunursa, Yürütme organını uluslararası insancıl hukuk kurallarına uyulmasını sağlamak üzere hatalı Devletle görüşmelerde bulunmaya yönlendirmekte tereddüt etmeyiniz.**
- **Bu görüşmelerde başarı sağlanamazsa, Yürütmenin aşağıda belirtilenler gibi daha zorlayıcı önlemler almakta tereddüt etmeyiniz:**
- Çeşitli biçimlerde diplomatik önlemler,
- Ticari ayrıcalıkların ve anlaşmaların yenilenmemesi,
- Söz konusu Devlete yapılan kamu yardımının azaltılması veya askıya alınması,
- İlgili çok taraflı veya evrensel kuruluşun aldığı diğer önlemlere katılması.

**Örnek belgeler
ve referans materyalleri**

Örnek onay belgesi bildirimi

Taraf Devletler:

örnek onay belgesi

<kabul veya tasdik>

.....'da.....tarihinde kabul edilen.....Sözleşmesi,tarihindede imzaya açılmış ve adı geçen Sözleşme tarihinde Hükümeti adına imzalanmıştır.

Bu yüzden ben..... [Devlet Başkanının, Hükümet Başkanının yada Dışişleri Bakanının adı ve unvanı,]Hükümetinin yukarıda adı geçen Sözleşmeyi incelediğini ve işbu Sözleşmeyi onayladığını [kabul veya tasdik ettiğini] ve gerektirdiği koşulları yerine getirmeyi ve uygulamayı kabul ettiğini resmen ilan ederim.

Bu onay [kabul veya tasdik] belgesini şahitler huzurunda 'da tarihinde imzalamış bulunuyorum.

[imza] + [mühür]

Taraf olmayan Devletler:

Örnek katılım belgesi

.....'da.....tarihinde kabul edilen.....Sözleşmesi ile ilgili olarak ben
[Devlet Başkanının, Hükümet Başkanının yada Dışişleri Bakanının adı ve unvanı,]Hükümetinin yukarıda adı geçen sözleşmeyi incelediğini ve işbu Sözleşmeye katılımı gerçekleştirdiğini ve gerektirdiği koşulları yerine getirmeyi ve uygulamayı kabul ettiğini resmen ilan ederim.

Bu katılım belgesini şahitler huzurunda 'da tarihinde imzalamış bulunuyorum.

[imza] + [mühür]

1980 Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi

ile ilgili örnek

onay, kabul, tasdik ve katılım belgeleri

1980 Sözleşmesine taraf olan ve değişiklik yapılmış II ve IV nolu
Protokollere katılımı uygun gören Devletler

3 Mayıs 1996'da değiştirilen II nolu Protokole ve

IV nolu Protokole uyulması ile ilgili örnek muvafakat belgesi

Aşırı Derecede Zararlı yada Toplu Etkileri Bulunan Belirli Konvansiyonel Silahların Kullanımının Yasaklanması ve Kısıtlanmasıyla İlgili Sözleşme New York'ta 10 Nisan 1981 tarihinde imzaya açıldığından,

.....Devleti aynı Sözleşmeye muvafık olduğundan [onay, kabul, tasdik verdiğiinden yada katılım gösterdiğiinden] ve buna tarihinde eklenen [I], [II] ve [III] numaralı Protokollere uymaya katılım gösterdiğiini açıkladığından,

Aynı Sözleşmeye taraf olan Devletlerin İnceleme Konferansı, 13 Ekim 1995'te ek Protokol IV'ü ve 3 Mayıs 1996'da da Protokol II'ye yapılan belli ekleri kabul ettiğinden,

muttali olan

Ben.....

[Devlet Başkanının, Hükümet Başkanının yada Dışişleri Bakanının adı ve unvanı,]Hükümetinin yukarıda adı geçen IV nolu ve yukarıda adı geçen ek Protokol II'yi incelediğini, Protokol IV'ün ve 3 Mayıs 1996'da kabul edilen haliyle Protokol II'nin şartlarının bağlayıcılığı kabul ettiğini ve buralarda yer alan koşulları yerine getirmeyi ve uygulamayı kabul ettiğini resmen ilan ederim.

Bu kabul belgesini 'de tarihinde şahitler huzurunda imzalamış bulunuyorum.

[imza] + [mühür]

1980 Söleşmesine taraf olmayan ve dört Protokole ve değiştirilmiş II no.lu Protokol'e taraf olmak isteyen Devletler

Örnek katılım belgesi

Aşırı Derecede Zararlı yada Toplu Etkileri Bulunan Belirli Konvansiyonel Silahların Kullanımının Yasaklanması ve Kısıtlanmasıyla İlgili Söleşme New York'ta 10 Nisan 1981 tarihinde imzaya açıldığından,

Aynı Söleşmeye taraf olan Devletlerin İnceleme Konferansı, 13 Ekim 1995'te ek Protokol IV'ü ve 3 Mayıs 1996'da da Protokol II'ye yapılan belli ekleri kabul ettiğinden,

muttali olan

Ben,
[Devlet Başkanının, Hükümet Başkanının yada Dışışleri Bakanının adı ve unvanı,]Hükümetinin yukarıda adı geçen Söleşmeyi incelediğini ve aynı Söleşmeyi ve ilgili I, II, III ve IV numaralı Protokollerine katılım gösterdiğini ve buralarda yer alan koşulları yerine getirmeyi ve uygulamayı kabul ettiğini resmen ilan ederim.

Ben, Hükümetinin ayrıca 3 Mayıs 1996'da kabul edilen haliyle aynı Söleşmeye eklenen II no.lu Protokol'ün şartlarını kabul ettiğini ve buralarda yer alan koşulları yerine getirmeyi ve yürürlüğe girdiğinden itibaren uygulamayı kabul ettiğini resmen ilan ederim.

Bu katılım belgesini 'de tarihinde şahitler huzurunda imzalamış bulunuyorum.

[imza] + [mühür]

Sözleşmeye imza koyan, ancak onay, kabul tasdik belgelerini henüz teslim etmeyen Devletler

Örnek onay belgesi
<kabul veya tasdik>

Aşırı Derecede Zararlı yada Toplu Etkileri Bulunan Belirli Konvansiyonel Silahların Kullanımının Yasaklanması ve Kısıtlanmasıyla İlgili Sözleşme New York'ta 10 Nisan 1981 tarihinde imzaya açıldığından,

Sözleşme.....Devleti adınatarihinde imzalandığından,

Aynı Sözleşmeye taraf olan Devletlerin İnceleme Konferansı, 13 Ekim 1995'te ek Protokol IV'ü ve 3 Mayıs 1996'da da Protokol II'ye yapılan belli ekleri kabul ettiğinden,

muttali olan

Ben,.....
[Devlet Başkanının, Hükümet Başkanının yada Dışişleri Bakanının adı ve unvanı,]Hükümetinin yukarıda adı geçen Sözleşmeyi incelediğini ve aynı Sözleşmeyi ve ilgili I, II, III ve IV numaralı Protokollerini onayladığını ve buralarda yer alan koşulları yerine getirmeyi ve uygulamayı kabul ettiğini resmen ilan ederim.

Ben,
Hükümetinin ayrıca 3 Mayıs 1996'da kabul edilen haliyle aynı Sözleşmeye eklenen Protokol II'nin şartlarını kabul ettiğini ve buralarda yer alan koşulları yerine getirmeyi ve yürürlüğe girdiğinden itibaren uygulamayı kabul ettiğini resmen ilan ederim.

Bu katılım belgesini 'de tarihinde şahitler huzurunda imzalamış bulunuyorum.

[imza] + [mühür]

IV. Protokol ile ilgili deklarasyon: 1980 Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi, dört Protokolü nedeniyle, özel onay ve katılım belgelerinin hazırlanmasını gerektiren belli özellikler taşır. Uluslararası Kızılhaç Komitesinin Hukuk Bölümünden daha ayrıntılı açıklamalar ve bilgiler edinilebilir.

Önerilen deklarasyonlar

Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun yeterliliğinin tanınması ile ilgili örnek tanıma deklarasyonu

I no.lu Protokol'ün Madde 90, paragraf 2 (b)'si mucibince, deklarasyonlar İsviçre'de tutulacaktır. İsviçre bunların kopyalarını Yüksek Sözleşmeci Taraflara iletacaktır.

".....Devleti, aynı yükümlülüğü kabul eden diğer bütün Yüksek Sözleşmeci Taraflarla ilgili olarak, Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nun bu gibi başka herhangi bir Tarafça öne sürülen iddiaları, 1949 Cenevre Sözleşmeleri'ne eklenen I no.lu Protokol'ün 90. Maddesi ile yetkilendirildiği biçimde değerlendirme yeterliliğine sahip olduğunu fiilen ve özel bir anlaşma olmaksızın kabul ettiğini resmen beyan eder."

1980 Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesinin IV numaralı Protokolünün şartlarına uymaya muvafakat gösterdiklerini deklare eden Devletler için örnek deklarasyon

1 Numaralı Seçenek (önerilen) Örnek anlayış deklarasyonu

"IV numaralı Protokolün şartlarının bütün şartlarda geçerli olacağı
.....
..... Devletinin anlayışıdır."

2 Numaralı Seçenek Örnek deklarasyon

".....
..... Devleti IV numaralı Protokolün şartlarını bütün şartlarda uygulayacaktır."

3 Numaralı Seçenek Örnek deklarasyon

".....
.....Devleti IV numaralı Protokolün şartlarını hem uluslararası silahlı çatışmalarda hem de uluslararası olmayan silahlı çatışmalarda, 1949 Cenevre Sözleşmelerindeki ortak 3. Maddede tanımlanan şekilde uygulayacaktır."

Kızılhaç ve Kızılay amblemlerinin kullanımı

ve korunması ile ilgili örnek yasa

□ Genel kurallar

Madde 1 – Korumanın kapsamı

12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokol l'in sağlık birimleri ve bunların ulaştırma araçları ile ilgili Ek l'i^[1] dahil olmak üzere 8 Haziran 1977^[2] tarihli Ek Protokolleri—20nci Uluslararası Kızılhaç-Kızılay Konferansında kabul edilen Ulusal Derneklerin Kızılhaç ve Kızılay Amblemlerini Kullanması ile İlgili Yönetmelik ve buna daha sonra yapılan ilaveler; ^[3] – Kızılhaç'ının (Kızılay'ının)^[4] tanınması ile ilgili (tarih) tarihli kanunla ilgili olarak (yönetmelik yada başka bir yasal düzenleme), işbu kanunla koruma altına alınanlar şunlardır: – beyaz zemin üzerine kızılhaç yada kızılray amblemi;^[5] – "Kızılhaç" yada "Kızılay" ibaresini;^[6] – sağlık birimleri ve ulaştırma araçlarının ayırt edilmesi için kullanılacaktır.

Madde 2 – Koruma kullanımı ve ayırt edici kullanım

Silahlı çatışma sırasında bir koruma aracı olarak kullanılan amblem, Cenevre Sözleşmeleri ve bunların Ek Protokollerinin sağlık personeli ve sağlık birimleri ve bunların ulaştırma araçlarına sağladığı korumanın görünür işaretidir. Amblemin boyutları bu nedenle mümkün olduğu kadar büyük olacaktır. Bir işaret aracı olarak kullanılan amblem, bir şahsın yada eşyanın bir Kızılhaç yada Kızılay kuruluşu ile bağlantılı olduğunu gösterir. Amblem küçük boyutlu olacaktır.

□ Amblemin kullanımı ile ilgili kurallar

A. Amblemin koruyucu amaçla kullanımı^[7]

Madde 3 – Silahlı kuvvetlerin Sağlık Birimleri tarafından kullanım

..... (Devletin adı) silahlı kuvvetlerinin Sağlık Birimleri, Savunma Bakanlığının kontrolü altında, hem barış döneminde hem de savaş döneminde, kızılhaç (kızılay) ^[8] amblemini, karada, denizde ve havada bulunan sağlık personelini, sağlık birimlerini ve bunların ulaştırma araçlarını belli etmek için kullanacaktır.

Sağlık personeli amblemi gösteren kolluklar takacaktır ve kimlik kartları taşıyacaktır. Bu kolluklar ve kimlik kartları.....(Savunma Bakanlığı)^[9] tarafından verilecektir. Silahlı kuvvetlerde görevli din personelinin, sağlık

personeliyle aynı koruma altına alınması sağlanacaktır ve bunlara aynı tanıtıcı işaretler verilecektir.

Madde 4 – Hastaneler ve diğer sivil sağlık birimleri tarafından kullanım

Sağlık Bakanlığının^[10] kesin yetkilendirmesi ile, kontrolü altında bulunan ve özellikle yaralı, hasta ve deniz kazasına uğramış olanların nakliyesi ve tedavisi ile görevli sivil sağlık personeli, hastaneler, diğer sivil sağlık birimleri ve sivil sağlık ulaştırma araçları, savaş döneminde koruma amaçlı olarak amblemi kullanacaklardır.^[11]

Sivil sağlık personeli amblemi gösteren kolluklar takacaktır ve kimlik kartları taşıyacaktır. Bu kolluklar ve kimlik kartları.....(Sağlık Bakanlığı)^[12] tarafından verilecektir. Hastanelerde ve diğer sağlık birimlerinde görevli sivil din personelinin, sağlık personeliyle aynı koruma altına alınması sağlanacaktır ve bunlara aynı tanıtıcı işaretler verilecektir.

Madde 5 – Kızılhaçı (Kızılayı) tarafından kullanım^[13]

..... Kızılhaçı (Kızılayı) silahlı kuvvetlerin Sağlık Birimleri emrine sağlık birimleri ve personel ve ulaştırma araçları vermeye yetkilidir. Bu gibi personel, birimler ve ulaştırma araçları askeri kanunlara ve yönetmeliklere tabii olacaktır ve Savunma Bakanlığı bunlara kızılhaç (kızılay)^[14] amblemini koruyucu bir araç olarak kullanma yetkisi verebilir. Bu gibi personel, işbu yasanın Madde 3, paragraf 2'si ile uyumlu olarak kolluk takacaktır ve kimlik kartı taşıyacaktır. Ulusal Dernek, amblemi kendi sağlık personeli ve sağlık birimleri için bir koruma aracı olarak işbu yasanın Madde 4'ü ile uyumlu bir biçimde kullanmak üzere yetkilendirilebilir.

B. Amblemin işaret aracı kullanımı^[15]

Madde 6 – Kızılhaçı (Kızılayı) tarafından kullanım^[13]

..... Kızılhaçı (Kızılayı) amblemi bir şahsın yada eşyanın Ulusal Dernek ile bağlantılı olduğunu göstermek amacıyla bir işaret aracı olarak kullanmaya yetkilidir. Koruyucu olarak kullanılan amblemle karıştırılmaması amacıyla, amblemin boyutları küçük olacaktır.^[16]

.....Kızılhaçı (Kızılayı) "Ulusal Derneklerin Kızılhaç yada Kızılay Amblemini Kullanmaları ile İlgili Yönetmelikler"i uygulayacaktır.^[17]

.....(Devletin adı)toprakları üzerinde hazır bulunan diğer ülkelerin Ulusal Kızılhaç yada Kızılay Dernekleri, Kızılha-

çı'nın (Kızılayı'nın) onayı ile amblemi aynı şartlar altında kullanacaklardır.

C. Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay kuruluşları

Madde 7 – Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketinin uluslararası kuruluşları tarafından kullanımı

Uluslararası Kızılhaç Komitesi ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Federasyonu her koşul ve zamanda amblemi kullanabilir.^[18]

□ Kontrol ve Cezalar

Madde 8 – Kontrol önlemleri

..... (Devletin adı) yetkilileri, kızılhaç yada kızılray ambleminin, "Kızılhaç" yada "Kızılay" adlarının ve ayırt edici işaretlerin kullanımı ile ilgili kurallara sıkı sıkıya uyulmasını bütün zamanlarda güvence altına alacaktır. Söz konusu amblem, ad ve işaretleri kullanmaya yetkili şahıslar üzerinde sıkı denetim uygulayacaklardır. ^[19] Kötüye kullanımı engellemek için uygun olan her adımı atacaktadırlar ve bu konuda özellikle söz konusu kuralları silahlı kuvvetler^[20], polis kuvvetleri, yetkililer ve sivil halkın^[21] mümkün olduğunca ayrıntılı bir biçimde öğrenmesini sağlayacaklardır.

Madde 9 – Kızılhaçı'nın (Kızılayı'nın) rolü

..... Kızılhaçı (Kızılayı), yetkililerle, kötüye kullanımı önleme ve engelleme çabaları konusunda işbirliği içinde olacaklardır.^[22]
..... Kızılhaçı (Kızılayı) ilgili cezai, sivil yada idari konulardaki bu gibi bir kötüye kullanımı'a (yetkili makam) bildirmeye yetkili olacaktır.

Madde 10 – Amblemin kötüye kullanımı^[23]

Her kim bilerek ve isteyerek ve yetkisi olmadan kızılhaç yada kızılray amblemlerini, "Kızılhaç" ve "Kızılay" sözcüklerini, ayırt edici bir işareti yada taklit niteliğindeki veya kargaşaya yol açacak başka herhangi bir gösterge, emare yada sembolü, ne amaçla kullandığına bakılmaksızın, kullanırsa; özellikle de herkim adı geçen amblemi veya kelimeleri veya sözcükleri işaretleme, posterler, ilanlar, broşürler veya ticari belgelerde kullanır yada bunları mallar yada ambalajlar üzerine yerleştirir, satar, satışa çıkarır yada te-davülde olan mallar arasına koyarsa; (gün yada ay) boyunca hapis cezasına çarptırılır ve/veya(yerel para birimi miktarı)^[24] tutarında para cezasına çarptırılır. Eğer suç bir ortaklık

(ticari firma, dernek, vs.) bünyesi içinde işlenmişse, ceza, suçu işleyen ya da işlenmesi emrini veren şahıslara uygulanacaktır.

Madde 11 – Bir koruma aracı olarak kullanılan amblemin savaş döneminde kötüye kullanımı^[25]

Her kim bilerek ve isteyerek kızılhaç yada kızılây amblemini yada ayırt edici başka bir işareti hilekarca kullanarak bir düşmanın ölümüne, vücudunun yada sağlığının ciddi bir biçimde hasar görmesine sebep olursa yada böyle bir eylemin gerçekleştirilmesi emrini verirse savaş suçu işlemiş olur ve yıl hapis cezasına çarptırılır.^[26] Hilekarca kullanım, düşmanın iyi niyetinden faydalanarak, düşmanı kandırarak uluslararası insani hukukun kuralları ile kendisine sağlanan koruma kapsamında bulunduğunu ya da kendisinin öngürülen korumayı sağlamak konumunda olduğunu zannetmesini temin etmek anlamına gelir. Her kim bilerek ve isteyerek ve yetkisi olmadan kızılhaç yada kızılây amblemini yada taklit niteliğindeki veya kargaşaya yol açacak başka herhangi bir ayırt edici başka bir işareti kullanırsa(ay ya da yıl) hapis cezasına çarptırılır.

Madde 12 – Kırmızı zemin üzerinde beyaz haçın kötüye kullanımı

İsviçre silahlı kuvvetleri ve kızılhaç ambleminin birbirine karıştırılabilecek olması nedeniyle, kırmızı zemin üzerine beyaz bir haçın yada bunun bir taklidini oluşturan başka herhangi bir işaretin ister bir marka yada ticari işaret, ister de bu gibi işaretlerin bir parçası olarak, yada ticari ahlaka aykırı bir biçimde, yada İsviçre ulusal bütünlüğünü zedeleyebilecek şekillerde kullanımı da, benzer şekilde, bütün zamanlarda yasaklanmıştır; uymayanlar hakkında (yerel para birimi miktarı) tutarında para cezasına hükmedilir.

Madde 13 – Ara önlemler

.....(Devletin adı)^[27] yetkilileri gerekli ara önlemleri alacaklardır. Bunlar özellikle, işbu yasaya aykırı olarak nesnelere ve malzemelere el koyabilirler, kızılhaç ve kızılây amblemlerinin ve "Kızılhaç" ve "Kızılây" sözcüklerinin, masrafları suçun işlenmesini tahrik edenlerden alınmak üzere, kaldırılmasını talep edebilir ve bunların bu yönlü üretilmesinde kullanılan araçların imha edilmesini emredebilirler.

Madde 14 – Kurumların, ticari isimlerin ve ticari markaların tescili

Kızılhaç yada kızılây amblemlerini veya "Kızılhaç" yada "Kızılây" adlarını işbu yasaya aykırı bir biçimde kullanan kurumların ve ticari isimlerin tescili

ve ticari markaların, ticari işaretlerin ve sanayi model ve tasarımlarının kayda geçirilmesi reddedilecektir.

□ **Başvuru ve yürürlüğe girme**

Madde 15 – İşbu yasanın uygulanması

İşbu yasanın uygulanmasından..... (Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı) sorumludur.[28]

Madde 16 – Yürürlüğe girme

İşbu yasate (yayınlandığı tarih, vs.) yürürlüğe girer.

Notlar:

1. Bu antlaşmaları bulmayı kolaylaştırmak için, bunların resmi kanunlar ve antlaşmalar icmalinde yerinin tam olarak belirtilmesi tavsiye edilir. Bunların metinleri Birleşmiş Milletler Antlaşma Serilerinde de yayınlanmıştır: Cilt 75 (1950), sayfalar 31-417 ve Cilt 1125 (1979), sayfalar 3-699.
2. Bu Ek 30 kasım 1993 tarihinde gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş hali 1 Mart 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. IRRC'nin Ocak-Şubat 1994 tarihli 298 nolu sayısının 29-41 no.lu sayfaları arasında yayınlanmıştır.
3. Mevcut Yönetmelikler 1965 yılında yapılan 20. Uluslararası Kızılhaç Konferansında kabul edilmiş ve 1991'de Delegeler Konseyi tarafından kabul edilmiş ve 31 Temmuz 1992 tarihinde yürürlüğe girmeden önce Cenevre Sözleşmelerine taraf Devletlere sunulmuştur.
4. İnsani yardım alanında devlet yetkililerine yardımcı bir gönüllü yardım derneği olarak. İşbu yasanın ".....Kızılhaçı (Kızılayı)", ".....Kızılhaçı" ya da ".....Kızılayı" olarak söz ettiği her yerde belirtilmelidir. Kanunda yer alan resmi ad yada tanıma aracı kullanılmalıdır.
5. Ulusal yasaların bütün durumlarda hem kızılhaç ve kızıl ay amblemlerini, hem de "Kızılhaç" ve "Kızılay" adlarını koruması önemlidir.
6. Amblemden söz edildiğinde "kızılhaç" ve "kızılay" terimleri genellikle küçük harflerle yazılırken, büyük harflerle yazılan "Kızılhaç" ve "Kızılay" adları Kızılhaç ve Kızılay kurumlarını belirtmek için kullanılmaktadır. Bu kural kargaşayı önlemede yardımcı olmaktadır.
7. Optimum koruma sağlanması amacıyla sağlık birimleri ve ulaştırma araçlarını

işaretlemekte kullanılan amblemin boyutları mümkün olduğunca büyük tutulacaktır. Protokol I, Ek I'de belirtilen ayırt edici işaretler de kullanılacaktır.

8. Kullanılacak amblem burada belirtilmelidir.
9. Birinci Cenevre Sözleşmesinin 40. Maddesi gereğince kolluklar sol kola takılacak ve suya dayanıklı olacaktır. Kimlik kartında taşıyanın resmi olacaktır. Devletler kimlik kartını bu Sözleşme ekindeki örneğe uygun olarak yapabilirler. Savunma Bakanlığı bünyesinde kolluk ve kimlik kartları vermeye yetkili makam açık bir biçimde belirtilmelidir.
10. Bu gibi bir yetkilendirme yapmaya ve amblemin kullanımını izlemeye yetkili kılınan makamın açıkça belirtilmesi önemlidir. Bu yetkili, gerektiğine kendisine tavsiyelerde ve yardımda bulunacak Savunma Bakanlığı ile birlikte çalışacaktır.
11. Dördüncü Cenevre Sözleşmesinin 18 ila 22. Maddelerine ve I numaralı Protokolün 8 ve 18. Maddelerine bakınız. 8. Madde "sağlık personeli", "sağlık birimleri" ve "sağlık ulaştırma araçları" nı özellikle tanımlamaktadır. Hastaneler ve diğer sivil sağlık birimleri bu işaretleri yalnızca silahlı çatışma zamanlarında kullanacaklardır. Bunların bu işaretleri barış döneminde de kullanmaları Ulusal Derneğe ait olan binalarla bunların karıştırılması riskini doğurur.
12. Sivil sağlık personelinin kolluk ve kimlik kartları kullanmasıyla ilgili olarak, Dördüncü Cenevre Sözleşmesinin 20. Maddesi ve I. Protokolün 18. maddesinin 3. paragrafı, bunların işgal edilen topraklarda ve savaş olan yada olabilecek yerlerde kullanımını mümkün kılar. Ancak kolluklar ve kimlik kartlarının silahlı çatışma zamanlarında geniş oranda dağıtılması tavsiye edilir. Sivil sağlık ve din personeli için örnek bir kimlik kartı I. Protokolün Ek I'inde verilmiştir. Kolluk ve kimlik kartı vermeye yetkili makam belirtilmelidir (örneğin Sağlık Bakanlığının bir birimi).
13. Birinci Cenevre Sözleşmesinin 27. Maddesine uygun olarak, tarafsız bir devletin Ulusal Derneği sağlık personelini ve sağlık birimleri ve ulaştırma araçlarını, bir silahlı çatışmaya taraf olan bir Devletin silahlı kuvvetlerinin Sağlık Birimleri emrine verebilir. Birinci Cenevre Sözleşmesinin 26 ve 27. Maddeleri ayrıca yetkililer tarafından tanınan başka gönüllü yardım derneklerinin, savaş döneminde, Sağlık personelini ve Sağlık birimleri ve ulaştırma araçlarını, kendi ülkelerinin silahlı kuvvetlerinin yada bir silahlı çatışmaya taraf olan bir Devletin Sağlık Birimi emrine vermesi ihtimalini mümkün kılar. Ulusal Derneklerin personeli gibi bu personel de bu durumda askeri kanun ve yönetmeliklere tabi olacaktır ve yalnızca tıbbi görevlere verileceklerdir. Yardım derneklerinin amblemi kullanmasına izin verilebilir. Bu gibi durumlar nadirdir. Böyle bir yetkilendirme yapılmışsa veya yapılacak olursa bunu mevcut yasada belirtmek yararlı olabilir. Ayrıca, I. Protokolün 9. maddesinin 2. paragrafının c) yan paragrafı yansız bir uluslararası insani kuruluşun, sağlık personeli, sağlık birimleri ve ulaşım araçlarını uluslararası

bir silahlı çatışmaya taraf olan bir Devletin kullanımına sunması olasılığını sağlar. Bu tür personel o zaman çatışmanın bu tarafının kontrolü altında olacak ve Ulusal Dernek ve diğer gönüllü yardım dernekleriyle aynı koşullara tabi olacaktır. Bu personel özellikle askeri yasalara ve yönetmeliklere tabi olacaktır.

14. Yani daima, silahlı kuvvetlerin Tıbbi Hizmetlerince kullanılan amblem (Birinci Cenevre Sözleşmesinin 26. Maddesine bakınız). Salâhiyetli yetkililerin onayıyla, Ulusal Dernek, bir silahlı çatışma çıkması durumunda tıbbi amaçlı olarak kullanılmasına zaten karar verilmiş birim ve ulaştırma araçlarını işaretlemek için, barış döneminde de, amblemi kullanabilir (amblemin Kullanımı Yönetmeliğinin 13. Maddesi).
15. Birinci Cenevre Sözleşmesinin 44. Maddesinin 4 fıkrasına göre amblem, olağanüstü bir önlem olarak ve yalnızca barış döneminde, (Uluslararası Kızılhaç-Kızılay Hareketinin bir parçası olmayan) üçüncü şahısların ambulans olarak kullanılan taşıtları ve özellikle yaralı veya hastaları ücretsiz olarak tedavi eden yardım istasyonlarını işaretlemek için kullanılabilir. Ancak, amblemin kullanımıyla ilgili yazılı izin Ulusal Dernek tarafından verilmelidir, Ulusal Dernek bu kullanımı kontrol etmeyecektir. Ancak, bu gibi bir kullanım tavsiye edilmemektedir, çünkü karıştırma riskini artırabilir ve kötüye kullanıma yol açabilir. "Yardım istasyonu" terimi, benzer şekilde, örneğin mağazalarda ve fabrikalarda kullanılan ve içinde ilkyardım malzemeleri bulunan kutu veya kitler için de kullanılmaktadır. Yol işaretleri ve sinyalleri ile ilgili 8 Kasım 1968 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi hastaneler ve ilkyardım istasyonlarını gösteren yol işaretleri ile ilgilidir. Bu işaretler amblemin kullanımı ile ilgili kurallarla uyumlu olmadığından, alternatif işaretlerin, örneğin hastaneleri belirtmek için mavi zemin üzerine "H" harfinin kullanılması gibi, kullanılması tavsiye edilir.
16. Amblem, örneğin, bir pazıbende yada bir binanın çatısına yerleştirilemez. Barış döneminde, olağanüstü bir önlem olarak, amblem, özellikle de Ulusal Derneğin ilkyardım görevlilerin derhal tanınması gereken durumlarda büyük, boyutlarda olabilir.
17. Bu Yönetmelikler Ulusal Derneğin, fon toplama etkinlikleri bünyesinde, üçüncü şahıslara Kızılhaç ve Kızılay ad ve amblemini kullanma yetkisini, çok kısıtlayıcı bir biçimde vermesine olanak sağlar (Madde 23, "sponsorluk").
18. Birinci Cenevre Sözleşmesinin 44. Maddesi, 3 fıkrası dikkate alınır.
19. Sorumlulukların işbu yasada yada yürütmeyeyle ilgili bir yönetmelik veya kararnamede açıkça ortaya konması önerilir.
20. Uluslararası insancıl hukukun yayılması kapsamında dikkate alınır.
21. Özellikle başka ayırt edici işaretler kullanmaları için teşvik edilmeleri gereken

sağlık görevlileri ve sağlık hizmetleri çalışanları arasında ve hükümet dışı organizasyonlar arasında koordine sağlar.

22. Ulusal Derneklerin bu bağlamda üstlenmeleri gereken çok önemli bir rol vardır. Uluslararası Kızılhaç-Kızılay Hareketi Tüzüğü, Ulusal Derneklerin "ayrıca devletleri ile uluslararası insancıl hukuka saygı ve kızılhaç ve kızılaiy amblemlerinin korunmasını sağlamak için işbirliği de" yapacaklarını açıkça şart koştaktadır (Madde 3, Fıkra 2).
23. Bu tür bir kötüye kullanım hem savaş, hem de barış döneminde engellenmelidir. Amblemin gösterge amaçlı kullanımı ile ilgili ihlaller aşağıda 11. Maddede izah edilenlerden daha az ciddi olsa da, bunlar da ciddi olarak ele alınmalı ve tereddüt edilmeden bastırılmalıdır. Gerçekten de, eğer amblem barış döneminde etkin bir biçimde korunmuşsa, savaş döneminde ambleme daha fazla saygı duyulacaktır. Bu gibi bir etkin koruma özellikle uygulanan cezaların ağırlığından kaynaklanır. Sonuç olarak, uygulanan cezanın caydırıcı etkisi olabilecek bir hapis yada para cezası olması önerilir.
24. Para cezasının caydırıcı etkisinin korunmasını sağlamak amacıyla yerel para biriminin değer kaybının hesaba katılması için ilgili cezaların miktarlarının periyodik olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu mütalâa 11. ve 12. Maddeler için de geçerlidir. Bu nedenle uygun para cezası miktarlarının işbu yasa ile değil de başka araçlarla, örneğin yürütmeye ilgili bir yönetmelikle düzenlenmesi değerlendirilebilir. Uluslararası insancıl hukukun uygulanması ile ilgili bir Ulusal Komite miktarları gerektiği gibi bilahare düzenleyebilir.
25. Bu en ciddi kötüye kullanım türüdür, çünkü amblem büyük boyutlardadır ve savaş döneminde kişileri ve varlıkları korumaktan ibaret olan esas amacına yönelik olarak kullanılmaktadır. Bu Madde genel olarak uluslararası insani hukuk ihlallerinin önlenmesi, özellikle de Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokollerinin uygulanması ile ilgili ceza yasalarına (örneğin Askeri Ceza Kanununa) uygun hale getirilmelidir.
26. Birinci Protokolün 85. Maddesinin 3. Fıkrası f) Bendii uyarınca amblemin haince kullanımı ağır bir ihaldir ve savaş suçu satılmaktadır (85. Madde, 5. Fıkra). Bu gibi bir kötüye kullanım bu nedenle bilhassa ciddidir ve bu gerçekleştirilirse çok ağır cezalar uygulanmalıdır.
27. Yetkili makamlar (mahkemeler, idari yetkililer, vs.) belirtiniz.
28. Bu yasanın uygulanmasından hangi yetkilinin en üst düzeyde sorumlu olduğunun kesin bir biçimde tanımlanması özellikle önemlidir. İlgili Bakanlıklar arasında, genel olarak Savunma ve Sağlık Bakanlıkları arasında, yakın bir işbirliği yapılması tavsiye olunabilir. Uluslararası insani hukukun uygulanması ile ilgili bir Ulusal Komite bu bağlamda faydalı bir görev üstlenebilir.

Uluslararası insancıl hukuk kapsamında belirli gruplara sağlanan korumanın kısa özeti

□ Yaralı, hasta ve deniz kazazedeleri

Muharebe alanında ölüme terkedilen yaralı askerlerin içinde bulunduğu durum uluslararası insancıl hukukun ve "savaş alanındaki orduların yaralılarının durumunun iyileştirilmesi ile ilgili" 1864 tarihli Cenevre Sözleşmelerinin kaynağı olmuştur. Bu Sözleşme insanlık tarihinde ilk defa, savaş alanındaki yaralı ve hasta askerlerin uyruğuna bakılmaksızın tedavi edilmesini şart koşmuştur. Bu koruma daha sonra deniz savaşlarıyla ilgili olarak, yaralı, hasta ve deniz kazası geçirmiş askerleri kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Son olarak, 1977 tarihli Ek Protokollerin kabulü ile Devletlerin benzer koşullarda ve durumlarda hasta, yaralı ve deniz kazası geçirmiş askerlere karşı yükümlülüklerini sivilleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Uluslararası insancıl hukuk yaralı, hasta ve deniz kazası geçirmiş kişilerle ilgili olarak aşağıdakileri şart koşar:

- Bu kişiler **insanca muamele** görmelidir, bu nedenle yaşamlarına son verilmesi, işkence veya tıbbi deneyler gibi insanlıkdışı muameleye tabi tutulmaları kesinlikle yasaktır;
- **Tehlikeden ve tehditlerden** özellikle misilleme, yağmalama veya kötü muamele gibi davranışlardan **korunmaları** gerekir;
- Çarpışmaların olası etkilerinden korunmaları için gecikmeksizin **aranmaları ve toplanmaları** gerekir.
- En az gecikmeyle ve olumsuz bir ayırım yapılmaksızın durumlarının gerektirdiği **tıbbi tedaviyi görmeleri** gerekir. Tıbbi nedenlere dayalı olması dışında hiç bir ayırım yapılamaz ve hiç kimse düşman ordusunda yer alması veya uyruğu, cinsiyeti, ırkı ya da dinsel inançları nedeniyle ayrıma maruz kalmaz.

Yaralı, hasta ve deniz kazası geçirmiş olanlara tıbbi bakım sağlama yükümlülüğüne ak olarak, **Cenevre Sözleşmelerine taraf Devletlerin** şunları **yerine getirmeleri gerekir:**

- Sivil ve askeri sağlık birimlerinin çatışma durumlarında çalışmalarını sağlamak
- Çatışma bölgelerinde çalışabilmeleri için saldırılardan bağışık olan hizmetlerin neler olduğunu ilan etmek; sağlık personelinin tarafsız karşı herhangi bir saldırı kesinlikle yasaktır.
- Kızılhaç ve Kızılay amblemiyle açıkça işaretlenmiş ambulanslar, hastaneler ve sağlık hizmetleri için de benzer önlemlerin alınması;
- Yaralıların ve hastaların güvenli bir yerde tedavisi için hastane bölge ve alanlarının oluşturulması ve sınırlarının belirlenmesi; bu konuda hükümlerin barış döneminde belirlenmesi ve gerekli düzenlemelere tabi tutulması gerekir.
- Hastane gemilerinin çatışma başladıktan sonra talep edilmesi ve donatılması zor olduğundan savaş döneminde hangi gemilerin bu amaçla kullanılacağının önceden belirlenmesi;
- Tıbbi amaçla kullanılacak uçaklarla ilgili olarak da aynı önlemlerin alınması.

□ Savaş esirleri

Birinci Dünya Savaşı sırasında esir düşen askerlerin sayısı ve tutuklu bulunduruldukları süre Devletleri, 1929 yılında kabul edilen bir uluslararası antlaşma ile hangi savaş esirlerinin özel muameleye hakkı olduğunu ve bunlara karşı hiç bir intikam eyleminde bulunulmaması gerektiğini belirleyen kalıcı bir ilkeyi yazılı hale getirmeye teşvik etmiştir. Böylece belirlenen antlaşma kuralları daha sonra 1949 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 1977 tarihli ek I. Protokolü ile tamamlanmiş ve daha ayrıntılı hale getirilmiştir. Bu belgeler **savaş esirlerini** uluslararası bir silahlı çatışmada düşman eline düşen silahlı kuvvetler mensupları olarak **tanımlar**. Savaş esirinin statüsüyle karşılaştırıldığında silahlı kuvvetler personelinin statüsü sadece ordu mensupları için uygulanmakla kalmaz, aynı zamanda silahlı kuvvetlere destek veren sivil pilotlar, ticaret filosu personeli ve savaş muhabirleri, ve belirli durumlarda direniş kuvvetlerinin mensupları gibi kişilere de uygulanır. Savaş esiri statüsü uluslararası nitelikte olmayan çatışmalar için geçerli değildir, ancak bu durum bu tür bir çatışmanın taraflarının ortak onayı ile, ele geçirilen kişilerin aynı kurallardan ve savaş esirlerine sağlanan güvencelerden yararlanmalarına müsaade etme kararı verilemeyeceği anlamına gelmez.

Savaş esiri statüsü bundan yararlanan kişiye belirli haklar ve koruma sağlar ve aynı sebeple esiri ele geçiren tarafa (aşağıda esiri elinde tutan Devlet olarak adı geçer) bir takım yükümlülükler getirir.

- Bir savaş esiri ele geçirildiğinde yalnızca soyadını, adını ve rütbesini, doğum tarihini ve personel numarasını söylemekle yükümlüdür.
- Savaş esiri insanca muamele görmeli ve tüm koşullarda kişiliğine ve onuruna saygı gösterilmelidir. Ölümle sonuçlanabilecek veya yaşamını tehlikeye atan herhangi bir davranış ve tüm misilleme eylemleri kesinlikle yasaktır. Tıbbi deneyler ve fiziksel sakatlama yanında bilgi almak için yapılan işkence de yasaklanmıştır: Savaş esirine yapılan herhangi bir işkence eylemi savaş suçu olarak kabul edilir. Savaş esirinin insanca muamele görmesi ve kişiliğine saygı gösterilmesi durumu aynı zamanda halkın olumsuz yaklaşımından ve hakaretlerden korunması anlamına da gelir. Esirin bayrağına ve ülkesine hakaret gibi aşağılayıcı davranış, zorla çalıştırma ve sıradan suçlularla bir arada gözetiminde tutmak da yasaktır.
- Ayrıca, ele geçirilir geçirilmez esirin bir form doldurması sağlanmalı ve bu form ICRC kanalıyla ülkesindeki ulusal istihbarat bürosuna gönderilmelidir, böylece ailesi başına gelenler hakkında bilgilendirilmiş olur.
- Esirin ailesi ile düzenli olarak yazışması için de aynı kanalların kullanılması ve kendisine gönderilen paketleri almasına izin verilmesi gerekir.

Esirleri elinde tutan Devlet kendi yetkisi altındaki savaş esirlerini korumaktan sorumludur ve böylece mümkün olan en kısa süre içerisinde esirleri savaş alanından uzaklaştırmak ve bu amaçla kurulmuş olan uygun kamplarda gözetiminde tutmakla **yükümlüdür**. Kamplarda maddi ve manevi yaşam koşullarının sağlanmasından sorumludur: barınma, giysiler, gıda ve tıbbi tedavi, dini gerekleri uygulama. Uluslararası insancıl hukuk aynı zamanda kamplarda savaş esirlerinin yaşamlarını idare eden önlemleri de belirler. Esirler çalıştırılabilirler de hayatları tehlikeye atılamaz; örneğin, bir esir gönüllü olarak katılmadığı takdirde mayın temizleme gibi tehlikeli bir işi yapmaya zorlanamaz.

Savaş esirleri onları elinde tutan Devletin silahlı kuvvetlerinin bağlı olduğu yasa ve yönetmeliklere tabi oldukları için, yasal ve disiplinle ilgili bir eyleme maruz kalabilirler. Yine de tüm koşullarda adil yargılanma hakkına sa-

hiptirler ve insanlıkdışı cezalara çarpıtırlamazlar. Kaçma girişiminde bulunduklarında veya bunda başarılı olduklarında cezalandırılmazlar.

Son olarak, esirleri elinde tutan Devletin aktif çarpışmalar sona erdiğinde gecikmeksizin elindeki tüm esirleri serbest bırakması gerekir. Esirlerinin ülkelerine iadesinde haklı görülmeyen herhangi bir gecikme Cenevre Sözleşmelerinin ağır ihlalini oluşturur.

□ **Sivil halk**

Birinci Dünya Savaşının mağdurlarının çoğu ordu mensubu askerlerdi; siviller tüm mağdurların % 8'ini oluşturmaktaydı. Bununla beraber, savaş yöntemlerindeki değişikliklerin ve doğrudan sivil halkı hedef alan politikaların uygulanmasının bir sonucu olarak son onyıllardaki silahlı çatışmaların mağdurlarının tümünün % 85'ini siviller oluşturur. Uluslararası insancıl hukukun dayandığı konulardan biri silahlı kuvvetler arasında meydana gelen çatışmalardır. Dördüncü Cenevre Sözleşmesi ve 1977 tarihli Ek Protokolleri esirlerin durumuna ve iki tür tehlikeyle karşı karşıya olan kişilerin ve sivil halkın korunmasına özel bir yer vermektedir: Bu kişiler askeri operasyonların hedefi olabilirler - İnsancıl hukukun bu kişilere karşı saldırıları yasaklama nedeni budur; kuvvetin kötüye kullanılmasının ve diğer zulümlerin kurbanı olabilirler. Bu durumda uluslararası insancıl hukuk insan hakları hukukunun barış döneminde oynadığı rolü savaş döneminde oynar ve her bireyin temel haklarını güvence altına alır. Belirli gruplarda yer alan kişiler özel korumaya bilhassa tabidirler ve bu haktan yararlanırlar:

□ **Çocuklar**

18 yaşın altındaki çocuklar çarpışmalara aktif olarak katılamaz ve silahlı kuvvetlere alınamazlar. Yine de çocuklar çarpışmalara katılır ve esir düşerlerse, özel bir muameleye tabi tutulmaları gerekir. On sekiz yaşın altındayken işledikleri silahlı çatışma hukuku ihlalleri için cezaya çarpıtırlamazlar.

□ **Kadınlar**

Kadınlar savaş döneminde kendilerine karşı işlenen ırza geçme, insan onuruna aykırı davranışlar ve fahişeliğe zorlama gibi belirli suçlara karşı koruma altındadırlar. Gözaltında tutuldukları zaman kadınların erkeklerden ayrı yerde bulundurulmaları gerekir. Hamile veya loğusa kadınlar üzerinde ölüm cezası uygulanamaz.

□ **Çatışmaya katılan bir ülkenin vatandaşı olup düşman topraklarında bulunan kişiler**

Kendi güvenlikleri veya Devletin güvenliği açısından bir risk teşkil etmediği sürece, bu kişilerin ülkelerine dönmelerine izin verilmelidir. Bu kişiler ülkelerine dönmemeye karar verirlerse, barış döneminde yabancı uyruklu olarak muamele görmeleri gerekir. Gerekliyse, gözaltında veya ev hapsinde tutulabilirler, ancak kendilerine bu tür önlemlerle ilgili başvuru imkanı verilmelidir.

□ **Silahlı işgal altındaki topraklarda yaşayan siviller**

Bu kişiler asıl amacı işgal eden Devletin olası kötü muamelesine karşı kendilerini korumak ve işgal altındaki topraklarda durumu işgal döneminde olduğu şekliyle devam ettirmek olan belirli kurallara tabidirler. Uluslararası insancıl hukuk mevcut durumu korumayı hedefler, çünkü silahlı işgal uluslararası hukukta geçici bir durum olarak görülür. Bu gibi durumlarda, sivil halk belirli haklardan yararlanır, ve herhangi bir tür cezalandırmaya tabi tutulamaz. Bu nedenle, işgal altındaki topraklarda yaşayanları bu topraklardan sürmek ve bir yerden başka bir yere göçe zorlamak yasaktır. İşgal eden Devlet kendi vatandaşlarını işgal edilen topraklara yerleştiremez, ve (askeri nedenler gerektirmedikçe) evleri veya mevcut yapıları tahrip ederek bu topraklarda fiziksel değişiklik yapamaz.

□ **İşgal durumlarında gözaltında tutulanlar**

Bu kişiler, özellikle aileleri birleştirme bakımından kendilerine uygulanan bazı koşullar tercih edilebilir nitelikte olsa da, ulusal topraktaki düşman tarafın sivillerine ve savaş esirlerine uygulanan özel kurallara tabidirler.

Daha Ayrıntılı bilgi için

Nasıl ve nereden daha fazla bilgi edinilebilir?

□ Kime soralım?

Gereksinim duyduğunuz bilginin türüne göre aşağıdaki kuruluşlara başvurabilirsiniz

□ **Parlamentolararası Birlik**

P.O. Box 438

Tel: (41.22) 919 41 50

1211 Geneva 19 (Switzerland)

Faks: (41.22) 733 31 41, 919 41 60

İnternet: <http://www.ipu.org>

Teleks: 414217 IPU CH

E-posta: postbox@mail.ipu.org

Parlamentolararası Birlik size teknik bilgi sağlayamaz ancak uluslararası insancıl hukukla ilgili parlamenterlerin girişimi hakkında bilgi edinmenize yardımcı olabilir.

□ **Uluslararası Kızılhaç Komitesi, Uluslararası İnsancıl Hukuk Danışmanlık Servisi**

19, avenue de la Paix

Tel: (41.22) 734 60 01

1202 Geneva (Switzerland)

Faks: (41.22) 733 20 57

İnternet: <http://www.icrc.org>

E-posta: webmaster.gva@icrc.org

Danışmanlık Servisi Devletlere uygulama ile ilgili ulusal önlemler konusunda teknik destek sağlar. Mevcut ulusal önlemler hakkında bilgi alışverişini artırmak için çalışır ve Merkezde bu amaçla hazırlanmış ulusal önlemlerin yer aldığı bir dokümantasyon merkezi bulunmaktadır.

□ **Uluslararası Soruşturma Komisyonu**

Palais Federal (ouest)

Tel: (41.31) 322 30 82

3003 Bern (Switzerland)

Faks: (41.31) 324 90 69

İnternet: <http://www.ihffc.org>

E-posta: IHFFC@eda.admin.ch

□ San Remo Enstitüsü

İtalya

Villa Ormond

Corso Cavallotti 113

18038 San Remo,

Tel: (39.184) 54 18 48

Faks: (39.184) 54 16 00

E-posta: iihl@sistel.it

İnternet: <http://194.243.52.209/iihl/>

İsviçre

Geneva Office

P.O. Box 301

1211 Geneva

Tel: (41.22) 90 61 681/2

Faks: (41.22) 73 10 255

E-posta: iihl@maxess.ch

□ Hangi dokümanlardan yararlanılabilir?

Yayınlar

Uluslararası insancıl hukuk hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak için, ICRC'nin konuyla ilgili çok sayıda kitap, el kitabı ve broşürlerinden birinden yararlanabilirsiniz.

- **İngilizce, Fransızca, İspanyolca:** International humanitarian law: Answers to your questions (Uluslararası İnsancıl Hukuk: Sorularınıza Yanıtlar), ICRC, Cenevre, 1998, 47 sayfa, fotoğraflı, 21x 23 cm.
- **İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Arapça, Rusça:** NAHLIK, Stanislaw E. A brief outline of international humanitarian law (Uluslararası insancıl hukukun kısa özeti), ICRC, 1984, (International Review of the Red Cross (Kızılhaç Uluslararası Dergisi) ayrı basımı, Temmuz-Ağustos 1984), 48 sayfa, 15,5 x 23 cm.
- **Fransızca, İngilizce:** KALSHOVEN, Frits. Constraints on the waging of war, ICRC, 1987, 175 sayfa, 15,5 x 23 cm.
- **Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Almanca:** PICTET, Jean. Development and principles of international Humanitarian Law (Uluslararası İnsancıl Hukukun Gelişimi ve İlkeleri). Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Henry Dunant Institutur, Geneva, 1983, 99 sayfa, 15.5 x 23 cm.
- **Fransızca, İngilizce, Almanca:** GASSER, Hans-Peter. International Humanitarian Law: An Introduction (Uluslararası İnsancıl Hukuka Giriş), Henry Dunant Institute, Geneva/Paul Haupt Publishers, Bern, 1993, (HAUG, Hans, Humanity for all (Herkes için insanlık) ayrı basımı), 92 sayfa, 15.5 x 23 cm.

- **İspanyolca:** SWINARSKI, Christophe. Introduction al derecho internacional humanitario (Uluslararası İnsancıl Hukuka Giriş), ICRC, Inter-American Institute of Human Rights, 1984, 72 sayfa, 15.5 x 23 cm.
- **Arapça:** ZEMMALI; Ameer. Introduction to international humanitarian law (Uluslararası İnsancıl Hukuka Giriş), Arab Institute of Human Rights, 1993, 97 sayfa, 15 x 24 cm.
- **Portekizce:** SWINARSKI, Christophe. A norma e a guerra: palestras sobre direito internacional humanitario, S.A. Fabris, 1991, 96 sayfa, 16 x 22 cm.

Siparişinizi adresi yukarıda verilen ICRC'nin Halkı Bilgilendirme Merkezine gönderdiğiniz takdirde en kısa sürede işleme koyulacaktır.

İnternet'te uluslararası insancıl hukuk antlaşmaları:

<http://www.icrc.org>

İnternet erişiminiz varsa, ICRC'nin İnternet sitesindeki antlaşmalara bakabilirsiniz. Site aynı zamanda antlaşmalarla ilgili imza, onay, katılım ve intikal konularında güncel bilgilere ulaşmanızı da sağlamaktadır.

Uluslararası İnsancıl Hukukla ilgili CD-ROM

ICRC, savaşların yapılış şekillerini yönlendiren yasa ve savaş mağdurlarının korunması hakkındaki yasayla ilgili 1859'dan günümüze kadarki 89 antlaşmayı ve diğer metinleri içeren uluslararası insancıl hukukla ilgili bir CD-Rom'u üç dilde (İngilizce, Fransızca ve İspanyolca) hazırlamıştır. Bu CD-ROM 1929 tarihli İlk Sözleşme (sadece Fransızca), 1949 tarihli dört Sözleşme ve 1977 tarihli iki Protokol'ün yorumlarını; 31 Aralık 1998 tarihi itibarıyla antlaşmalarla ilgili imza, onay, katılım ve intikal bilgilerini; ve antlaşmalara yönelik çekince, deklarasyon ve itirazların tam metinlerini içermektedir. CD-Rom'un kullanıcıları bir antlaşma metni ile ilgili yorumlar arasında ve farklı antlaşmaların maddeleri v.b. arasındaki linkler sayesinde kolaylıkla bir antlaşmadan diğerine geçiş yapabilecektir.

Şu bilgisayar donanımlarına gereksinim vardır: IBM tipi bilgisayar veya eşdeğeri, en az 486/66 mikroişlemci, en az 8 MB RAM (16 MB'la daha iyi performans elde edilmektedir); Windows 3.1 veya daha sonraki bir versiyonu, ya da Windows 95; iki hızda bir CD-Rom okuyucu. Fiyat (Temmuz 1999): 49.-İsviçre Frankı veya 30.- Amerikan Doları. Sipariş Numarası: CD/001P.4.

Dünya genelinde ICRC Delegasyonları

☐ Afrika

- ☐ Délégation régionale du CICR
Avenue du Général de Gaulle
14, rue 1030 face l'Hôtel de Ville
B.P. 6157
YAOUNDE/Cameroon
E-mail: CICR@CAMNET.CM
Covers Cameroon, Central African Republic, Chad, Equatorial Guinea, Gabon, Sao Tome and Principe
- ☐ ICRC Delegation
Kefteгна 15
P.O. Box 5701
W15 Kebele 28/House no 117
ADDIS ABABA/Ethiopia
E-mail: icrc.add@telecom.net.et
Covers Ethiopia
- ☐ ICRC Regional Delegation
Denis Pritt Road
P.O. Box 73226
NAIROBI/Kenya
E-mail: ICRC@arcc.or.ke
Covers Kenya, Djibouti, Tanzania, Uganda
- ☐ ICRC Delegation
Bushrod Island
Adjacent the Faith Healing Temple Church
MONROVIA/Liberia
Covers Liberia
- ☐ ICRC Delegation
Plot 8, Acacia Avenue
P.O. Box 4442
KAMPALA/Uganda
E-mail: kampala.kam@icrc.org
- ☐ Délégation du CICR
Route de l'Aéroport, parcelle 3513
B.P. 3257
BUJUMBURA/Burundi
E-mail: CICR@cbinf.com
Covers Burundi
- ☐ ICRC Delegation
4A Wilkinson Road
FREETOWN/Sierra Leone
E-mail: icrcfre@sierratel.sl
- ☐ Délégation régionale du CICR
Immeuble les Arcades
Av. Franchet d'Esperey
B.P. 459 - 01 Abidjan
ABIDJAN/République de Côte d'Ivoire
E-mail: cicr@africaonline.co.ci
Covers Côte d'Ivoire, Benin, Ghana, Guinea, Sierra Leone, Togo
- ☐ ICRC Delegation Asmara
« Blue Building »
Raskidane M.Street, APT. 1.1
P.O. Box 1109
ASMARA/Eritrea
Covers Eritrea
- ☐ ICRC Regional Delegation (Somalia)
Denis Pritt Road
P.O. Box 73226
NAIROBI/Kenya
E-mail: ICRC@arcc.OR.KE
Covers Somalia
- ☐ ICRC Regional Delegation
11 Eko Akete Close
Off St. Gregory's Road, Obalende
P.O. Box 54381
S.W. Ikoyi, LAGOS/Nigeria, W.A.
E-mail: icrcclagn@hyperia.com
Covers Nigeria
- ☐ Délégation du CICR
Rue de Kiyovu — Rugunga
B.P. 735
KIGALI/Rwanda
Covers Rwanda
- ☐ Délégation régionale du CICR
Boîte postale 5681
Rue 6 x A Point E
DAKAR FANN/République du Sénégal
Covers Senegal, Burkina Faso, Cape Verde, Gambia, Guinea-Bissau, Mali, Niger
- ☐ ICRC Delegation
Street No 33
House No 16
Amarat - New Extension
P.O. Box 1831
KHARTOUM/Sudan Republic
Covers Sudan
- ☐ Délégation du CICR
32, avenue Papa Iléo
B.P. 7325 KIN 1
KINSHASA GOMBE/République Démocratique du Congo
E-mail: kinshasa.kin@icrc.org
Covers République Démocratique du Congo
- ☐ ICRC Regional Delegation for Southern Africa
Church Street 794
P.O. Box 29001
Sunnyside 0132
PRETORIA/South Africa
E-mail: icrcpre@wn.apc.org
Covers South Africa, Comoros, Madagascar, Mauritius, Seychelles, Lesotho, Swaziland

- ICRC Regional Delegation
9, Downie Avenue
Belgravia
P.O. Box 3970
HARARE/Zimbabwe
Covers Zimbabwe, Botswana, Malawi,
Mozambique, Namibia, Zambia
- Délégation du CICR
132 Av. Maréchal Lyautey
Brazzaville/Congo
Covers Congo

□ Amerika

- Delegación regional del CICR
Avenida Córdoba 456
Piso 20 « A »
BUENOS AIRES 1054/Argentina
E-mail: cicr@satink.com
Covers Bolivia, Chile, Paraguay, Uruguay
- Delegación del CICR
Carrera 14 # 81-19
A.A. 91735
SANTE FE DE BOGOTA 8, D.C./Colombia
E-mail: cicr@colomsat.net.co
- Delegación regional del CICR
4a Avenida 9-38, Zona 10
Apartado Postal 727-A
01909 GUATEMALA CIUDAD/Guatemala
E-mail: cicrgu@pronet.net.gt
Covers Cuba, Guatemala, Honduras, Nicaragua,
Panama, Dominican Republic, El Salvador, Antigua
& Barbuda, Bahamas, Barbados, Belize, Dominica,
Grenada, Guyana, Haiti, Jamaica, Saint Kitts
and Nevis, Saint Lucie, Saint Vincent and
the Grenadines, Suriname, Trinidad and Tobago

- ICRC Delegation
Internacional da Cruz Vermelha
Bairro Nelito Soares (ex-Vila Alice)
Rua da Liberdade Nr. 130/132
Caixa Postal 2501
LUANDA/Republica de Angola
Covers Angola

- Delegación del CICR
Avenida Juan de Aliaga N 620
Magdalena de Mar
LIMA 17/Perú
E-mail: lima.lim@icrc.org
Adresse postale
Apartado postal 18-0781
LIMA 18/Peru
- Delegación regional del CICR
Shis QI 07, Bloco «D»,
Entrada 13, Sala 3/5 – Lago Sul
71615-200 BRASILIA, DF/Brasil
E-mail: cicv@tba.com.br
Covers Ecuador, Venezuela
- Delegación regional del CICR
2100 Pennsylvania Ave NW
Suite 545
WASHINGTON D.C. 20037/United States
E-mail: icrc_wash@msn.com
Covers U.S.A. and Canada
- Delegación del CICR
Calle Cuvier No. 65
Colonia Anzures
Delegación Cuauhtemoc
MEXICO D.F. CP.11510/Mexico
E-mail: cicr@intranet.com.mx

□ Asya ve Pasifik

- ICRC Delegation
Char Rahi Haji Yaqoob Street
Shar-I-Now
KABUL/Afghanistan
- ICRC Regional Delegation for South Asia
47, Sunder Nagar
NEW DELHI 110003/India
E-mail: icrc@giasd01.vsnl.net.in
Covers Bangladesh, Bhutan, Maldives, Nepal
- ICRC Regional Delegation
Jalan Iskandarsyah I, No. 14
Kebayoran Baru
Jakarta Selatan 12160
P.O. Box 4122
12041 JAKARTA/Indonesia
E-mail: djakarta.dja@icrc.org

- Covers Brunei, Indonesia, East Timor,
Malaysia, Myanmar, Singapore
- ICRC Delegation
29, Layards Road
COLOMBO 5/Sri Lanka
E-mail: colombo.col@icrc.org
- Délégation du CICR
Boulevard Preas Sothearos 81
Sangkat Tonlé Bassac
P.O. Box 406
PHNOM PENH/Royaume du Cambodge
E-mail: icrcphn@camnet.com.kh

- ICRC Delegation
Bungalow No 12
Street No 83, G-6/4
ISLAMABAD/Islamic Republic of Pakistan
E-mail: Islamabad.isl@icrc.org
- ICRC Regional Delegation
Erchem Building Fifth Floor
Corner Herrera & Salcedo Streets
Legaspi Village, Makati City
METRO MANILA/Philippines
Covers Fiji, Australia, Federated States of Micronesia,
Guam [USA], Cook Islands [New Zealand], Marshall Islands,
Solomon Islands, Kiribati, Northern Mariana Islands [USA],
Nauru, Niue [New Zealand], Norfolk [Australia],
- ICRC Regional Delegation
20 Sukhumvit Road, Soi 4
Soi Nana Tai
P.O. Box 11-1492
BANGKOK 10112/Thailand
E-mail: bangkok.ban@icrc.org
Covers Lao People's Democratic Republic,
Viet Nam, China, Democratic People's
Republic of Korea, Republic of Korea, Japan,
Macao, Mongolia, Taiwan, Spratley Islands

□ Doğu Avrupa ve Orta Asya

- ICRC Delegation
Orbeli, 41
375028 YEREVAN
Armenia
E-mail: icrcerea@arminco.com
Covers Armenia, Nagorny-Karabakh
- ICRC Delegation
4, Kedia str. Didube
380054 TBILISSI
Georgia
E-mail: tibilisi.tbi@icrc.org
Covers Georgia, Abkhazia
- ICRC Regional Delegation
Bolshaya Pirogovskaya ul.,2/6
P.O.Box 645
RUS-119435 MOSCOU
Russian Federation
E-mail: moscou.mos@icrc.org
Covers Russian Federation,
including Chechnya, Nalchik
- ICRC Regional Delegation
Bogdana Khmel'nitskogo, 68, Flat 64
KYIV 252030
Ukraine
E-mail: icrciy@delegation.relc.com
Covers Belarus, Ukraine, Moldova, Estonia, Lithuania, Latvia
- ICRC Delegation
Fatali Khan Hoiskiy av. 98 A
Republic Stadium
370072 BAKOU
Azerbaijan
E-mail: baku.bak@icrc.org
Covers Azerbaijan
- ICRC Regional Delegation
8, 1-St Assaka Tor Kuchasi
700000 TASHKENT
Ouzbekistan
E-mail: icrc.tac@mail.uznet.net
Covers Uzbekistan, Kazakhstan,
Kyrgyzstan, Turkmenistan
- ICRC Delegation
Aini Street 14/3
DOUCHANBE
Tajikistan
E-mail: dushanbe@cicr.com.uz
Covers Tajikistan

□ Orta Doğu ve Kuzey Afrika

- ICRC Delegation
1 El Sad El Aali Square
(Former Finny)/Dokki
CAIRO/Arab Republic of Egypt
E-mail: icrccaie@link.com.eg
- ICRC Delegation
200, Hayarkon Street
TEL AVIV 63405/Israel
E-mail: ICRC@NETVISION.NET.IL
- Regional Delegation of the ICRC
Jabriya, Block 5
Street 3, House 32
P.O. Box 28078 SAFAT
KUWAIT/State of Kuwait
E-mail: koweit.kow@icrc.org
Covers Bahrain, Oman, Qatar, Saudi Arabia,
United Arab Emirates, Yemen

□ ICRC Delegation
Abu Rummaneh
Rawda Square
Masr Street
Building Daher, 2nd Floor
B.P. 3579
DAMAS/Syrian Arab Republic

□ ICRC Delegation
Al-Nidhal
Section 103, Street 30
House 27
BAGHDAD/Iraq

□ ICRC Delegation
Amman-Shemissani
Abu Hamed Al Ghazali Street
P.O. Box 9058
AMMAN 11191/Jordan
E-mail: ICRCAMM@GO.COM.JO

□ Délégation du CICR
Immeuble Itani
Rue Sadate-Hamra
B.P. 7188
BEYROUTH/Liban

□ Délégation régionale du CICR
10, rue Mohamed Salah Ben M'Rad
1002 TUNIS Belvédère/Tunisie
Covers Algeria, Libya, Mauritania, Morocco/Western Sahara

□ ICRC Delegation
Argentine Square
Jordan Avenue 5, TEHRAN/Islamic Republic of Iran

□ ICRC Delegation
Al Bonia, House 14
Street 46 of Jamal Street
Close to Egyptian Embassy
P.O.Box 2267, SANA'A/Republic of Yemen

□ Batı ve Orta Avrupa ve Balkanlar

□ ICRC Delegation
Rruga Durrësit Ish Shkolla e Partise
TIRANA
Albania
E-mail: icrc@icc.al.eu.org

□ ICRC Delegation
Zmaja od Bosne 136
71000 SARAJEVO
Bosnia-Herzegovina
E-mail: sarajevo.sar@icrc.org

□ Bureau de liaison du CICR
9 rue de Berri
75008 PARIS
France

□ ICRC Delegation
Kairska No 6
91000 SKOPJE
Former Yugoslav Republic of Macedonia
E-mail: icrcsko@unet.com.mk

□ Délégation du CICR
65, rue Belliard
1040 BRUXELLES
Belgique

□ ICRC Delegation
ul. Florijana andraseca 18
10000 ZAGREB
Croatia
E-mail: icrczaghr@zg.tel.hr

□ ICRC Delegation
Margit Körut 31-33
1027 BUDAPEST
Hungary
Covers Bulgaria, Czech Republic, Poland,
Romania, Slovakia, Slovenia

□ ICRC Delegation
Bulevar Crvene Armije 144
11000 BELGRADE
Federal Republic of Yugoslavia
E-mail: icrcbel@eunet.yu

□ Hükümetlerarası kuruluşlardaki Misyonlar/Delegasyonlar

□ ICRC Delegation to the UN
801, Second Avenue,
18th Floor,
NEW YORK, N.Y. 10017-4706/USA
E-mail: mail@icrc.delnyc.org

□ ICRC Mission to the OAU
Keftegna 15
Kebele 28/House 117
P.O. Box 5701
ADDIS ABABA/Ethiopia
E-mail: ICRC.OAU.ADD@TELECOM.NET.ET

Bir kaç kelimeyle....

Uluslararası Kızılhaç Komitesi **(International Committee of the** **Red Cross – ICRC)**

1863 yılında kurulan ICRC; Uluslararası Kızılhaç Komitesi, Ulusal Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonunun oluşturduğu Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketinin kurucu organıdır.

ICRC, kendine özel insani görevi savaş ve iç şiddet mağdurlarının yaşamını ve onurunu korumak ve onlara yardım sağlamak olan tarafsız, yansız ve bağımsız bir kuruluştur. Hareket'in silahlı çatışma durumlarında gerçekleştirdiği uluslararası yardım faaliyetlerini yönlendirir ve koordine eder. Aynı zamanda, hukuku ve evrensel insancıl ilkeleri yaymak ve geliştirmek için çalışmalarda bulunur.

ICRC özel bir girişim ürünüdür; bununla beraber, hedefi savaş mağdurlarının korunması olan Cenevre Sözleşmeleri ve bunların Ek Protokolleri ile kendisine verilen pek çok görev sayesinde uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu görev ICRC'nin delegasyon ofisleri açmasına ve Devletler ve çatışma tarafları ile görüşmelerde bulunmak üzere delegelerini göndermesine imkan tanır. Savaş mağdurları üzerinde denetim sahibi yetkililerle görüşmesi bu yetkililerin statüsünü değiştirmez ve bu açıdan onları tanınması anlamına gelmez.

Parlamentolararası Birlik

1889 yılında kurulan Parlamentolararası Birlik egemen Devletlerdeki Parlamentoların temsilcilerini bir araya getiren uluslararası bir kuruluştur. Temmuz 1999 tarihinde Birlikte 138 ülkenin Parlamentosu temsil edilmiştir.

Parlamentolararası Birlik temsilci kurumları güçlendirme yoluyla halklar arasında barış ve işbirliğini sağlamak için çalışmalarda bulunur.

Bu amaçla:

Tüm ülkelerin Parlamentoları ve parlamenterleri arasında iletişim kurulmasını ve işbirliğinin ve deneyim alışverişinin sağlanmasını teşvik eder;

Parlamentoların ve üyelerinin dikkatine sunmak amacıyla, uluslararası düzeyde önem taşıyan konuları ele alır ve bu tür konular hakkında görüşlerini açıklar;

Evrensel olma özelliği taşıyan ve saygı görmesi parlamenter demokrasi ve kalkınma için temel bir faktör olan insan haklarının savunulmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunur;

Temsilci kurumların çalışmasının daha iyi bilinmesine ve bunların çalışma yollarının güçlendirilmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunur.

Parlamentolararası Birlik, Birleşmiş Milletlerin hedeflerini paylaşır, çabalarını destekler ve onunla yakın bir işbirliği içinde çalışır.

ICRC'nin uluslararası niteliği 50 Devletle yapmış olduğu ofis açma anlaşması ile teyit edilmiştir. Uluslararası hukuk antlaşması olan bu anlaşmalar, ICRC'nin insani görevlerini yürüttüğü Devletlerin topraklarındaki yasal statüsünü belirler. Bu anlaşmalar, ICRC'nin uluslararası yasal varlığını kabul eder ve hükümetlerarası kuruluşlara tanınan ayrıcalık ve bağımsızlıkları kendisine tanıır. Bu anlaşmalar ICRC'yi özellikle idari ve yargıya ait prosedürlere karşı koruyan kanuni takibattan bağımsızlık ve ofislerinin, arşivlerinin ve diğer dokümanlarının dokunulmazlığını sağlar. ICRC delegeleri, uluslararası hükümet görevlerininine benzer bir statüye sahiptirler.

Bu bağımsızlık ve ayrıcalıklar ICRC için vazgeçilmezdir, çünkü bunlar onun faaliyetinde temel olan tarafsızlık ve yansızlığının garantisidirler. Yapısı ve hükümetdışı oluşumu ile ICRC hem Birleşmiş Milletler sisteminin hem de diğer hükümetdışı insani kuruluşların dışında ayrı bir konumda yer alır.

Bir kaç rakam: Saha çalışanlarının sayısı: 7.500 (6.700 yerel personel buna dahildir); Merkezde çalışan personel sayısı: 750; Dünya çapında delegasyonların sayısı: 80; 1999 yılı bütçesi: 850 milyon İsviçre Frankı

ICRC'nin saha operasyonları için kullanılan fonların büyük bölümü 20 hükümet ve hükümetdışı kuruluşlardan gelmektedir.

Parlamentolararası Birlik aynı zamanda, bölgesel parlamentolararası birliklerle olduğu kadar hepsi aynı insani ideallerle harekete geçen uluslararası, hükümetlerarası ve hükümetdışı kuruluşlarla da işbirliğine girer.

1995 yılında Parlamentolararası Birlik uluslararası insancıl hukuka saygıyı geliştirmek için bir Komite kurmuştur. Uluslararası Kızılhaç Komitesi ile yakın işbirliği içinde çalışan bu Komite, aşağıda belirtilen hususlarda ulusal parlamentolar ve üyeleri tarafından alınan önlemleri değerlendirmek amacıyla derhal bir dünya parlamenterler araştırması başlatmıştır:

Uluslararası insancıl hukuk antlaşmalarına katılım gösterilmesi ve bunların ortaya koyduğu kurallara saygı gösterilmesi;

Antipersonel karamayınlarının kullanımı, stoklanması, üretimi ve naklinin yasaklanması ve imha edilmesi;

Uluslararası bir ceza mahkemesinin kurulması.

Parlamentolararası Birlik Genel Merkezi Cenevre'dedir.

Birliğin New York'ta bir Birleşmiş Milletlerle irtibat bürosu bulunmaktadır.

**© PARLAMENTOLARARASI BİRLİK VE
ULUSLARARASI KIZILHAÇ KOMİTESİ
1999**

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiç bir bölümü, Parlamentolararası Birlik ve/veya Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin önceden izni alınmaksızın, yeniden basılamaz, yeniden düzenleme amacıyla kaydedilemez veya herhangi bir şekilde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya diğer bir yolla bir yerden başka bir yere gönderilemez.

Bu el kitabının, basımı gerçekleştirenlerin önceden izni alınmadan orijinal baskısı haricinde ticari yollar da dahil hiç bir şekilde gönderilmeme ve dağıtılmama koşuluyla ve bundan sonraki basımı gerçekleştirecek olanın da aynı şartları yerine getirmesi koşuluyla, dağıtımı yapılır.

ISBN 92-9142-059-X

Basım:

Parlamentolararası Birlik
(Inter-Parliamentary Union)
P.O. Box 438
1211 Geneva 19 (Switzerland)

Uluslararası Kızılhaç Komitesi
(International Committee
of the Red Cross)
19, avenue de la Paix
1202 Geneva (Switzerland)

Tel: (41.22) 919 41 50

Faks: (41.22) 919 41 60

E-posta: postbox@mail.ipu.org

İnternet: <http://www.ipu.org>

Tel: (41.22) 734 60 01

Faks: (41.22) 733 20 57

E-posta: webmaster.gva@icrc.org

İnternet: <http://www.icrc.org>

Uluslararası
Kızılhaç
Komitesi

Parlamentolararası
Birlik

Türkiye
Büyük Millet
Meclisi

